ISSN 1814—4357

Дачникам садівникам городникам

Всеукраїнський щомісячний журнал

ДІМ • САД • ГОРОД

Передплатний індекс 74142 №5 червень 2010

Порічки у приватних садах

Петрушка лікує

Вирощування курчат-бройлерів

ISSN 1814-4357

Каліпсо®

Європейський захист від колорадського жука

Картопля є провідною культурою, яка вирощується в Україні переважно в приватному секторі на площах близько 1,3 млн. га і завдяки якій забезпечується загальний рівень виробництва овочів. Відчутні щорічні втрати врожаю цієї цінної культури від колорадського жука (*Leptinotarsa decemlineata Say*) складають 25-50%. Відомо, що при знищенні личинками та жуками 50% листя картоплі (до цвітіння рослин) урожай бульб зменшується в 2-3 рази, а при 100%-му об'їданні листя — в 6-8 разів.

Якщо створюються сприятливі умови, то за одне літо самка жука може дати три покоління, що становитиме 80 мільйонів особин, які здатні знищити 100 тисяч кущів картоплі на площі 2 гектари.

Шкідливість колорадського жука посилюється у зв'язку з швидким його пристосуванням до умов життя та виникненням резистентності до застосування певних засобів захисту.

Саме тому науковці компанії "Байєр" перебувають у постійному пошуку нових молекул для синтезу ефективних препаратів для захисту картоплі та томатів від колорадського жука та інших шкідників саду і городу. Компанія "Байєр" щороку витрачає до 10% свого прибутку на наукові розробки та пошук нових рішень, на відміну від компаній, які «штампують» препарати з діючих речовин, на які вже сплив термін патенту, та які живуть «миттю попиту», не дбаючи про громадян та довкілля.

На сезон 2010 року під ТМ «Зелений Світ» компанія "Байєр" пропонує препарат **Каліпсо®** для захисту картоплі та томатів від колорадського жука.

Каліпсо® в Україні більше знаний як препарат для захисту саду від шкідників. І це дійсно так, бо за правильного використання, **Каліпсо®** дозволяє проводити обприскування навіть в період цвітіння плодових дерев, не завдаючи шкоди бджолам та іншим комахам–запильникам.

Але в Європі Каліпсо® є препаратом №1, який використовують для захисту картоплі та овочевих культур від колорадського жука.

Діюча речовина **Каліпсо®** — ***тіаклоприд*** має унікальний, надзвичайно ефективний, новий механізм дії на шкідника та надійно захищена патентом від сумнівного синтезу так званих «аналогів».

Обприскування картоплі та овочевих культур проводять в період вегетації, при масовій появі личинок колорадського жука 1 та 2 віку і при перших ознаках ураження рослин. Достатньо одноразової обробки для знищення багатьох шкідників.

Для захисту картоплі та овочів проти колорадського жука , попелиць, трипсів та совок необхідно обприскати культури робочим розчином препарату з розрахунку 1 мл на 5 л води на 1 сотку.

Строк від останньої обробки до збирання врожаю картоплі — 20 діб.

Каліпсо® дозволений для роздрібного продажу населенню. У цьому році для дачників та селян пропонуються наступні види упаковок: 4 мл полімерний пакет та 100 мл пластиковий флакон квадратного перерізу в спеціальному конверті.

ТМ «Зелений Світ» і ТМ «Байєр Гарден» гарантують якість своєї продукції і радять усім купувати її лише в ТКЦ «Зелений Світ» та в авторизованих місцях продажу, що є важливою умовою досягнення відмінного результату.

Гарного Вам врожаю!

О.О.Каушан,
кандидат с.-г. наук

ЮРИДИЧНІ КОНСУЛЬТАЦІЇ

Рубрику веде
Б.Дегтярьов, юрист

Право на виділення земельних ділянок

Читачі журналу "Дім сад город" С.О. Рудаков із Сумської області, П. Бутенко з Полтавської області, Г.Н. Кобернюк з міста Києва, О.З. Дячук з Чернівецької області, В.С. Щербаков з АР Крим звертаються до редакції з питання приватизації земельних ділянок. Автори звернень запитують, куди вони мають звертатися для отримання у власність чи користування земельних ділянок для ведення особистого селянського господарства, ведення садівництва, будівництва й обслуговування житлового будинку, індивідуального дачного будівництва.

Отже, згідно Земельного кодексу України для вирішення цих питань:

– у межах населених пунктів (сіл, селищ, міст) громадяни мають звертатися до відповідних сільських, селищних, міських рад;

– за межами населених пунктів громадяни мають звертатися до відповідних районних державних адміністрацій.

І тут необхідно зазначити, що земельні ділянки для будівництва й обслуговування житлового будинку, господарських будівель та споруд (присадибна ділянка) можуть надаватися тільки в межах населених пунктів. Земельні ділянки для ведення городництва можуть надаватися тільки в користування (оренду). Земельні ділянки у власність або користування (якщо межі цих ділянок не були раніше визначені) надаються на підставі проектів відведення цих земельних ділянок.

Дозвіл на розробку проектів відведення земельних ділянок надає відповідно сесія сільської, селищної, міської ради (в межах населених пунктів) чи районна державна адміністрація за межами населених пунктів. Такий дозвіл надається на підставі заяви громадянина. До заяви мають бути додані матеріали (документи), що обґрунтовують величину земельної ділянки, її призначення та місце розташування. Це може бути, наприклад, викопіювання з генерального плану або іншої містобудівної документації населеного пункту.

В окремих визначених законодавством випадках слід провести також вибір земельної ділянки. А якщо постає питання про вилучення земельної ділянки, в тому числі у випадку її приєднання до земельної ділянки, яка перебуває у користуванні громадянина, то процедура надання земельної ділянки передбачає також отримання письмової згоди попереднього землекористувача та попереднє погодження місця розташування об'єкта органом, який має право вилучати й надавати земельну ділянку певного цільового призначення.

Проект відведення земельної ділянки погоджується з органом із земельних ресурсів, природоохоронними та санітарно-епідеміологічними органами, органами архітектури й охорони культурної спадщини.

Після розробки та погодження (у відповідних державних органах) проекту відведення земельної ділянки сільська, селищна, міська рада чи районна державна адміністрація у місячний строк розглядає проект та ухвалює рішення про передачу земельної ділянки у власність (безоплатно – лише в межах норм, визначених Земельним кодексом України) чи в користування (оренду).

Згідно Земельного кодексу України громадяни України мають право на безоплатне передавання їм земельних ділянок із земель державної власності в таких розмірах:

– для ведення фермерського господарства – в розмірі земельної частки (паю), визначеної для членів сільськогосподарських підприємств, розташованих на території сільської, селищної, міської ради, де знаходиться фермерське господарство. Якщо на території сільської, селищної, міської ради розташовано кілька сільськогосподарських підприємств, розмір земельної частки (паю) визначається, як середній у цих підприємствах. У разі відсутності сільськогосподарських підприємств на території відповідної ради величина земельної частки (паю) визначається, як середня у районі;

– для ведення особистого селянського господарства – не більш як 2,0 га.;

– для ведення садівництва – не більш як 0,12 га;

– для будівництва й обслуговування житлового будинку, господарських будівель та споруд (присадибна ділянка) в селах – не більш як 0,25 га, в селищах – не більш як 0,15 га, в містах – не більш як 0,10 га;

– для індивідуального дачного будівництва – не більш як 0,10 га;

– для будівництва індивідуальних гаражів – не більш як 0,01 га.

Згідно із ст. 118 Земельного кодексу України проект відведення земельної ділянки розробляється за замовленням громадян організаціями, які мають відповідні дозволи (ліцензії) на виконання таких видів робіт у строки, що обумовлюються угодою сторін.

Дім·сад·город **№5** **2010 р.**
Щомісячний виробничо-практичний журнал
Засновник і видавець — КП "Редакція журналу "Дім, сад, город"
Зареєстрований Міністерством інформації України, серія КВ, №3536 від 23.10.98 р.
Видається з січня 1989 р.
© «Дім, сад, город», 2010

Крапельне зрошення: йому немає альтернативи

Багато читачів просять розповісти про цей популярний метод зрошення. Сутність його полягає в тому, що вода подається по мережі закритих пластикових трубопроводів і зволожує лише визначений об'єм біля кожної рослини за допомогою спеціальних водоспусків – крапельниць. При цьому вода розподіляється у ґрунті (субстраті) рівномірно та подається до рослин краплями. Структура ґрунту максимально зберігається, задовольняється потреба рослини у волозі за мінімальних втрат на випаровування й фільтрацію. Одночасно з водою можливе подавання поживних розчинів добрив. Не дивно, що крапельне зрошення набуло величезної популярності.

Трохи історії. Країна, в якій найбільш бурхливо почався розвиток крапельного зрошення (50–60-і роки), – Ізраїль. Чому саме там?

Насамперед через обмеженість водних ресурсів. Навколо пустеля, а потрібно було, щоб однієї свердловини вистачало на зрошення кількох гектарів. У випадку ж із дощуванням, якщо водне джерело менше за 5 тис. м^3, воно непридатне для поливу. Крапельне зрошення якраз стало в нагоді. Вода в пустелі часто сильніше мінералізована (солонцювата). Можливо, ви бачили у фільмах: йде по пустелі змучена людина, нарешті бачить оазис, але в ньому виявляється солона вода. Для традиційного дощування потрібна кришталево чиста. На жаль, за всю історію не було такого росту солонців і солончаків, як в останні 3–4 десятиріччя. Причина відома: кришталево чистої води стає дедалі менше (особливо забруднені басейни Дніпра і Десни). А чим же ми поливаємо лани? За крапельного ж зрошення міжряддя не поливаються, а зволожується лише невелика зона коріння поблизу рослини, тому засолення ґрунту значно менше, ніж за інших способів.

Фото 1. Система приготування розчину в тепличному комбінаті.

У ті роки вважалося, ніби воно дає лише ці дві переваги. Проте згодом відкрили й інші, крім згадуваних:

– можливість повної автоматизації;

– можливість внесення одночасно з водою добрив, пестицидів (на відміну від обприскування – це незалежність від вітру, погоди, збереження ентомофагів);

– менші витрати енергії на створення напору води;

– навіть на крутих схилах не спричиняє ерозії.

Тож за останні роки, завдяки розробкам зарубіжних виробників та появою їх на вітчизняному ринку, без крапельного зрошення (надалі будемо його називати скорочено – к.з.) важко уявити сучасне виробництво, навіть на присадибних ділянках. Більше того, альтернативи йому нині практично немає: подивіться на зрошувану мережу колишніх господарств. Дощувальні "Фрегати" давно розібрані, гідранти порізані на металолом. Навіть якщо знайти величезні кошти на їхню відбудову, труби вже проіржавіли, не витримають потрібного тиску, а колись повноводні річки з чистою водою перетворилися на забруднені мілководні джерела. Забрудненість води робить її непридатною для поливу, а застосування дощування нині неможливе. Відтак альтернативи крапельному зрошенню просто немає.

Конструкції крапельниць. Система крапельного зрошення складається здебільшого з чотирьох елементів:

– водозабірної споруди;

– НФО (скорочено – насосно-фільтрувальне обладнання);

– мережі трубопроводів з крапельницями (складається з магістрального трубопроводу, до якого приєднуються розподільчі меншого діаметру);

– системи автоматизації.

У найпростіших випадках можна обійтися, наприклад, без систем автоматизації (чим значно здешевити його вартість), просто приєднавши до кранів водної магістралі розподільчий трубопровід. Проте й можливості такої системи обмежені – не вдається, наприклад, подати добрива, зробивши поживний розчин. Подивіться, наскільки складна (а відтак і дорога) система приготування розчину в тепличних комбінатах (фото 1). На присадибних ділянках можна обійтися без неї, проте й поливати слід тільки чистою водою.

Водозабірна споруда. Є три варіанти, звідки брати воду для крапельниць:

– з підземних джерел (свердловини чи колодязя);

– водозабірна споруда вище зрошуваної мережі; такий варіант характерний для гірських регіонів, коли гірське озеро чи річка розміщені на висоті, а виноградники на схилах і терасах – нижче. Зрозуміло, що цей варіант найдешевший (не потрібно навіть насоса – вода самопливом буде надходити до

крапельниць під тиском), а от перший випадок – найдорожчий: чим глибша свердловина, тим потужнішим має бути насос;

– водне джерело на рівні з крапельницями – найбільш поширений варіант для України.

Тепер зрозуміло, що вартість системи визначити не просто, для кожного конкретного випадку вона буває різна.

Насосно-фільтрувальне обладнання (НФО). Перед тим, як провести монтаж, потрібно визначити якість води. Особливо небезпечна її низька прозорість. Оскільки водовипуски (щілини чи трубки) досить дрібні, частки піску або глини можуть легко забити усю систему. За неможливості альтернативи встановлюють піщано-гравійні фільтри. Цього позбавлена водопровідна вода, але особливість вітчизняної води – підвищена жорсткість, особливо карбонатна. Це згодом призводить до появи біло-жовтого нальоту на трубках. Внаслідок цього подавання сульфатних добрив (наприклад, сульфату амонію, сульфату калію) спричиняє до реакції сульфатної групи із кальцієм, утворення гіпсу, що забиває крапельниці. Проти цього використовують кілька засобів, але на присадибній ділянці навряд чи можна застосувати такі складні технологічні рішення. Це важливо лише в тому разі, якщо ви захочете подавати не тільки воду, а й проводити підживлення. Тоді знайте, які проблеми на вас чекають: різке збільшення вартості, складна експлуатація й обслуговування. Це більш притаманне серйозним виробникам, для яких велика ділянка стає об'єктом бізнесу. Повернемося ж до наших умов.

Вода з крана. Здебільшого з колонки чи крана вода під тиском 2–2,5 атм (у багатоповерхівках вище, аби вона доходила, скажімо, до 20-го поверху), причому тиск "стрибає". Припустимо, сусід відкрив у себе полив, отож у вас напір зменшився. Характерне таке явище навіть для варіанту з насосом, до якого ви підключили розподільчий трубопровід. Річ у тім, що насос працює від електромережі, і коли на лінії хтось вмикає, наприклад, електрозварювання, ви відчуєте, як він працює уривками (напруга "стрибає"). З точки зору очищення вода з централізованого постачання – найкращий варіант. Для неї не потрібно ставити фільтрувальне обладнання (крапельниці не забиватимуться). Для теплолюбних культур, які потребують полив теплою водою (не нижче 15°С), вона влітку нагріватиметься, в тому числі проходячи по трубах до водоспуску. А от зі свердловиною ситуація гірша (на практиці на це махнули рукою) – вода прохолодна.

Мережа з крапельницями. Нині в Україні представлено кілька фірм, що пропонують стрічки (розподільчі трубопроводи) і комплектуючі: Netafim (Ізраїль), Eurodrip (Греція), T-Tape (США), AIK, вітчизняний Інститут гідротехніки і меліорації та інші. Є багато класифікацій, але споживача цікавить якість роботи. Як же обрати найбільш надійну?

Візьміть стрічку і подивіться на неї. Вона може бути лише двох типів: зі швом і безшовна (суцільно вилита). Перша робиться простим згинанням і зварюванням листа пластику – звідси й береться шов. Такі стрічки дешеві, проте менш надійні і довговічні. Безшовні ж значно дорожчі (до 1 грн за погонний метр), оскільки їх важче виготовити, але надійніші і довговічніші.

Фото 2. Ін`єкційний водовипуск поблизу рослини в теплиці.

Поцікавтеся на фірмі про наступну класифікацію: є крапельниці компенсовані і без компенсації тиску. Що це таке? Як ви переконалися, тиск у мережі часто змінюється. Радимо поставити манометр. Припустимо, ви відкрили кран на третину, дали максимально допустимий тиск (при більшому стрічку розірве), але згодом усі почали поливати, тиск зменшився. При цьому рослина отримає меншу від розрахункової норму води (припустимо, не 2,5 л, а менше). Якщо ж ви вперто прагнете виправити становище, це може закінчитися погано: відкриваєте кран вже на повну, тиск піднявся. Проте в якийсь момент сусід вимикає полив, тиск різко підвищиться, а це може розірвати вашу стрічку. Тож запитайте у виробника, на який тиск розрахована стрічка і наскільки потрібно відкрити кран (або який насос рекомендований). Добре було б придбати й манометр. Так от, у компенсованих крапельниць як би не стрибав тиск, рослини отримають за будь-яких умов, припустимо, 2,5 л води за годину (це вказано для кожного типу стрічки).

І останній критерій, непомітний на око. Іноземні фірми намагаються зробити крапельниці більш довговічними. Для цього під час виготовлення до пластику додають певний відсоток світлостабілізаторів, що збільшує довговічність до 6–10 років, але відповідно й ціну. Над їхніми рецептами міркують цілі лабораторії, вони є комерційною таємницею, на них витрачаються величезні кошти (вітчизняні виробники не можуть собі цього дозволити). Запитайте, чи входить до складу стрічки світлостабілізатор, який термін використання. Провідного виробника видає й характер фіксації розподільчого трубопроводу (стрічки) до магістрального. Є два способи: гарпунний (слід робити розріз у трубопроводі) і гвинтовий. Другий варіант нині витісняє перший, як більш досконалий. Здебільшого усі крапельниці для поля мають щілинні водовипуски (знайдіть їх на стрічці через кожні 25–30 см). Лише в теплицях зустрічається так званий ін'єкційний – коли водовипуск фіксується поблизу рослини за допомогою ніжки (фото 2).

Розміщення трубопроводів. На практиці застосовують три варіанти:

– з поверхневим вкладанням труб;

– з розташуванням розподільчих трубопроводів на шпалерному дроті;

– із закопуванням.

Частіше трапляється перший, хоча бувають й інші. При закопуванні є певні плюси й недоліки. З одного боку, трактором (або сапкою) можна деформувати, зачепити стрічку. Саме в нагоді закопування й для пустелі з коливаннями температури удень/вночі, які руйнують систему. Закопані ж стрічки позбавлені такої проблеми, тому більш довговічні. З іншого боку, для їхнього закопування потрібні додаткові затрати праці й коштів.

Розміщення на шпалерному дроті займає проміжне становище, його застосовують здебільшого в садівництві. Оскільки журнал "Дім, сад, город" орієнтований на невеликі ділянки, достатньо це просто знати, не заглиблюючись у деталі.

Здавалося б, усим добре крапельне зрошення, проте не забувайте про його **недоліки:**

- коріння розвивається не на повну глибину. Це позитивний момент, адже рослині не потрібно витрачати енергію для розвитку коріння, шукаючи в глибоких шарах ґрунту воду, елементи живлення... Все подається в зону коріння в готовому вигляді, от і коріння неглибоке, ця енергія втрачається на формування врожаю (от чому крапельне зрошення збільшує його. Але є й недолік: за сильного вітру були випадки вивертання дерев разом із корінням;
- воно непридатне для культур суцільного розміщення (зернових, багаторічних трав), як і для вирощування розсади (не ставити ж 80 крапельниць на одному квадратному метрі). Простіше вже поливати шланговим способом чи дощуванням);
- потрібне очищення води, а при внесенні добрив слід уникати тих, що містять баласт, з низьким відсотком діючої речовини – все це забиває крапельниці. На жаль, усі вітчизняні добрива дають осад;
- з одного боку, добре, що міжряддя сухі, але в посушливих регіонах вони так розтріскуються, що ґрунт надмірно висушується. Це знижує інтенсивність процесів гуміфікації. Проїхав трактор – колеса розтерли ґрунт на порох, подув вітер – от вам і вітрова ерозія.

Незважаючи на це, крапельне зрошення, безумовно, – варіант позитивний. Немає сумніву, що усім нам доведеться з ним у подальшому зустрітися. Тож погортайте різні видання, каталоги фірм, щоб обрати для своїх умов найбільш оптимальне рішення.

Ю.В. Слєпцов

Після публікації моєї статті "Каліфорнієць на Сумщині" в № 8 за 2007 рік до мене надійшло багато листів з найрізноманітнішими запитаннями, як найнеочікуванішими, типу "що робити, аби черв'як не переліз через [illegible]кан до сусіда", і до цілком серйозних – про технологію вирощування черв'яка. Виявлена зацікавленість може лише порадувати, адже це підтверджує актуальність вермикультури. Щоб задовольнити інтерес читачів, за погодженням з редакцією я хочу детальніше висвітлити деякі питання.

Перш за все слід підкреслити, що черв'як не просто забезпечує нас цінним добривом, а в буквальному розумінні рятує ґрунт від загибелі і дає змогу одержати чисту продукцію. Сам ґрунт – це унікальний живий організм, в 1 $см^3$ якого налічуються мільярди живих організмів. Сучасне техногенне і хімічне навантаження землеробства призводить до того, що ґрунт перетворюється у мертвий субстрат, втрачає свою основну властивість – природну родючість. Людям старшого покоління знайома картина, коли в полі за трактором на свіжовивернуту скибу землі зграєю всідалося птаство поласувати живим делікатесом... Сьогодні ж не на кожному городі рибалка може накопати собі жменю черв'яків на приманку. Доречно згадати слова поетеси Ліни Костенко:

Колись пишались ми наукою,
Прогрес вважали над усе...
Летить лелека над Чорнобилем,
Нікому діток не несе...

Якщо Чорнобильську катастрофу приховати було неможливо, то не менш загрозливі перспективи затаїлися в екології. На перший погляд проблеми непомітні, насуваються поступово... Небезпека, яка таїться в сучасному землеробстві – це в першу чергу та розрекламована хімізація, а в останній час – і чорнобильські радіонукліди. І не дуже втішайте себе думкою, мовляв, я на своїй грядці хімією не захоплююся. Вся ця "хімія" здатна до кругообігу. Звідки в крові антарктичних пінгвінів міг з'явитися ДДТ? Приклад конкретніший: на лабораторних заняттях з агрохімії я просив студентів визначити вміст нітратів у картоплі, яку вони привозили з дому для харчування. Якщо офіційно стандарт допускає не більше 300 мг нітратів на 1 кг картоплі (до речі, раніше було 80 мг), то найменший показник у домашній картоплі становив 500 мг/кг. І дивується студент: батько ж на город ніяких добрив не вносив, звідки ж там нітрати?

Мені б не хотілося політизувати це питання, але, на жаль, свідомо чи несвідомо, ґрунти забруднюються, продукція стає часто небезпечною для споживання. Наші державні мужі цю проблему вирішили в досить оригінальний спосіб: для них вирощують у спецгосподарствах екологічно чисту їжу. Хімізація землеробства – один з китів сучасного світового бізнесу, від якого так просто не відмовляться. Хоча, знову ж таки, слід відмітити, що в Європі "хімію" використовують набагато більше, а продукція чиста, і екологія не страждає. Отже, справа не тільки в хімії, а й у тому, як її використовувати. Існуючі проблеми ніхто за нас самих не вирішить.

За наявністю у ґрунті дощових черв'яків можна судити про його родючість. Протягом багатьох років землероби пробували використовувати черв'яків для отримання добрив. Але ці спроби були безрезультатними, бо не вдавалося вивести таких черв'яків, які були б пристосовані до промислового розведення. Ще 1939 року американський лікар Баррет помітив, що в тому місці, де він виливав відходи з кухні на купу городніх і садових решток, черв'яків було надзвичайно багато, а сама земля ставала напрочуд розпушеною. Баррет почав вносити цю землю разом з черв'яками під різні городні культури і отримав суттєвий приріст врожаю. А зовнішній вигляд і смак овочів істотно поліпшився. Він розводив черв'яків у ящиках, а потім створив спеціальну плантацію для їхнього культивування. У 1946 р. вийшла перша книга з результатами цих досліджень.

Дощових черв'яків у природі 6–8 тис. видів. Частина з них пристосувалася до існування в культурних ландшафтах, живуть у гною, де утворюють популяції. Ось ці черви і були використані для виведення штамів, здатних жити в умовах промислового виробництва гумусу. У 1959 р. Баррет отримав патент на виробництво спеціалізованих черв'яків, які й отримали назву "каліфорнійський червоний гібрид".

Перші господарства з штучного розведення черв'яків на відходах були створені наприкінці 1940-х років у США. Черв'яків розводили з метою отри-

мання наживки для рибного лову. На сьогодні у США розведенням черв'яків займаються як окремі фермери, що зацікавлені в ліквідації сільськогосподарських відходів рослинництва й тваринництва, так і цілі ферми, які спеціалізуються на утилізації промислових відходів по запатентованих технологіях. У США близько 1500 великих господарств з переробки відходів методом вермикультури і безліч дрібних. На базі цих господарств створені фірми, що спеціалізуються на утилізації методом вермикультури тваринних, побутових і промислових відходів. Вони продають компост, черв'яків, надають платні послуги фермерам, що займаються вермикомпостуванням. Частину черв'яків експортують. Наприклад, у 1974 р. одна японська фірма закупила 130 т черв'яків.

Вермикультура відроджується

Услід за США почали розводити черв'яків на Філіппінах, де вермикультивування охопило велику кількість дрібних сільгоспвиробників. Їх вирощують у примітивних умовах на різного виду відходах. Білок використовують в якості добавки в їжу (у м'ясний фарш, гастрономічні вироби, хліб) і на корм худобі. Навколо цього виробництва виникли невеликі фірми та об'єднання.

В Японії розроблений спосіб утримання черв'яків у заглибленому басейні, де протягом доби переробляється 40 т різноманітних решток. Є відомості, що розробляються установки продуктивністю до 150 т органічних решток за добу. З допомогою черв'яків переробляються і рештки, які важко піддаються утилізації: відходи целюлозно-паперової промисловості і т.п.

Розведенням черв'яків займаються і в Австралії. Тут використовують спеціальні пластикові лотки з перфорованим дном, заглиблені в ґрунт. У лотки на шар керамзиту, який виконує роль дренажу, накладають овечий гній і заселяють черв'яками. Поступово додають нові порції гною. Метод вермикультури випробуваний також у напіввиробничих умовах птахоферм. На підлогу під клітками з курми, які підняті на 1,5 м, укладається тонкий шар овечого гною із черв'яками. На нього падає свіжий послід, проходить природну витримку і поступово переробляється черв'яками. Підлогу чистять через два місяці.

У Європі вермикомпостування розпочалося 1976 року в Італії, де щорічно виробляють до 25 тис. т вермикомпосту. Одне з найбільших господарств займає корисну площу 16 га. На компост використовують тверді побутові відходи, змішані з осадом стічних вод. З них формують бурти шириною 1,6 м, висотою 1,4 м, і заселяють черв'яками. Щоб продовжити сезон їхньої активності, на зиму ділянку накривають поліетиленовою плівкою, натягнутою на металеві дуги. Такі примітивні теплички дозволяють використовувати тепло сонячних променів у холодну пору року.

В Англії теж є певний досвід розведення черв'яків. Тут створений науковий центр – Ротамстедтська дослідна станція. Зокрема, ведеться робота з активним мулом, що накопичується на очисних спорудах. За технологією, розробленою станцією, рідкий гній з тваринницьких комплексів піддають сепарації. Фракцію, що містить 15–20% твердих речовин, вкладають шаром 15–20 см на стелажі, де вона переробляється черв'яками. Вермикомпостування дає можливість швидко переробляти на добрива побутові і деякі промислові відходи. Міське сміття попередньо сортують, звільняють від металевих предметів, подрібнюють, зволожують (часто стічними осадовими водами), укладають невисокими, добре провітрюваними буртами і заселяють черв'яками. В Англії створена компанія, що забезпечує фермерів маточною культурою черв'яків, надає консультативну допомогу щодо їхнього розведення, організовує збут вермикомпосту і корму для черв'яків.

У Франції дослідження з переробки відходів ведуться на дослідній станції в Діжоні. Там відходи спочатку піддають попередньому розкладенню в спеціальних біореакторах, а потім заселяють коконами черв'яків. Це дає можливість прискорити дозрівання компосту. В 1982 р. у Франції налічувалося близько 2 тис. господарств з виробництва компосту. Його продають або використовують для власних потреб. Також у Франції сконструйована установка з вермикомпостування, що являє собою циліндричну башту із 24 пластикових піддонів діаметром 230 см, поставлених один на одного. Їх заповнюють відходами і заселяють черв'яками. Весь процес повністю автоматизований.

У Німеччині організовано безвідходне виробництво на фермі, що вирощує ангорських кроликів: на їхньому гною вирощують черв'яків, яких використовують на корм курям-несучкам. У цій країні створено об'єднання зі сприяння вермикультивуванню, яке працює в тісному контакті з міністерством охорони навколишнього середовища. На 1982 р. у ФРН вермикультивуванням займалося близько 70 господарств.

В Іспанії черв'яків розводять і продають у коробках площею 2 м^2, а також у пластикових циліндрах.

У Данії основний об'єкт переробки – гній тварин. Згідно з розробленою тут технологією гноївку (рідка фаза твердого гною) змішують з твердими рештками, заповнюють нею лотки глибиною до 40 см і заселяють їх черв'яками. Через три місяці процес закінчується, черв'яків відокремлюють і використовують як кормову добавку. На площі 200 м^2 переробляються 50 т твердих решток, з яких отримують 32 т компосту і 2 т черв'яків.

В Угорщині організоване об'єднання "Біохумус", у ньому близько 50 господарств. Тут використовують старі бетоновані майданчики для силосу. Органіку складають у штабелі до 1,5 м висотою і прикривають соломою. За такою технологією з 2 кг гною отримують 1 кг біогумусу. Але якщо раніше в господарствах вносили 40–50 т/га гною, то гумусу достатньо 1,5–3 т/га.

У Росії культивуванням черв'яків з 1984 р. займається Владимирський державний педагогічний інститут (під керівництвом А.М.Ігоніна). З 1985 р. дослідження й організація переробки органічних решток дощовими черв'яками проводяться в Киргизії. Виробництво біогумусу на ділянці 1 га забезпечує всього двоє людей.

В Україну каліфорнійський червоний гібрид був завезений у 1989 р. з Польщі. На базі Івано-Франківської обласної "Сільгоспхімії" завдяки ентузіазму її голови І.П.Мельника було створено асоціацію "Біоконверсія".

Тут не тільки займалися вермикультурою, а й готували спеціалістів-біотехнологів. Комплексні дослідження щодо використання вермикультури велися колись в Українській сільськогосподарській академії на кафедрі агрохімії під керівництвом доктора сільськогосподарських наук М.М.Городнього, а також в Українському НДІ землеробства. Розвиток вермикультури в Україні був настільки бурхливий, що перші три міжнародні з'їзди у 1990–1992 рр. проводилися в Україні: у Києві та Івано-Франківську.

Понад два десятиліття тому саме Івано-Франківська асоціація "Біоконверсія" стала піонером у тодішньому Радянському Союзі з виробництва екологічних добрив.

Вермикультивуванням захоплюється весь світ, лише для кучмівських чиновників такий напрям у землеробстві був непотрібним. Надзвичайних зусиль довелося докласти керівнику товариства "Відродження" Наталії Колісник ("Відродження" – один з підрозділів асоціації "Біоконверсія"), щоб утримати на плаву потрібну людям і державі справу.

Нині вермикультивування переживає друге народження.

Біологія черв'яка

Червоний каліфорнійський гібрид, селекція якого тривала понад 30 років, має ряд істотних переваг над своїми дикими родичами, хоча зовнішньо їх неможливо розрізнити. Колір черв'яка темно-червоний, діаметр тіла 3 мм, довжина 7–10 см. За довговічністю каліфорнієць у 4 рази перевершує звичайного, дуже плодючий. Він живе 16 років, протягом яких регулярно спаровується через кожні 7 днів, починаючи з 90-го дня життя. Це гермафродит (бісексуал), він не може самозапліднюватися. В результаті спаровування двох дощових черв'яків утворюються два кокони, подібні до насінини проса, які визрівають через 14–21 добу залежно від температури в підстилці. У кожній капсулі міститься до 20 черв'яків (виживає в середньому 7). За літо один черв'як дає 18–24 кокони. Оптимальна температура – 19–20°С. Черв'як боїться холоду і спеки. При 7°С він впадає в анабіоз, а при температурі вище 42°С гине. Активізується й починає працювати при температурному порозі 10°С.

В умовах помірного клімату кожен черв'як може продукувати 1500 особин потомства. Він щодня з'їдає кількість їжі, яка дорівнює його масі (приблизно 1 г). Каліфорнієць привчений жити в неволі. Це домосід, який не намагається тікати з ложа. У моїй практиці був прикрий випадок, коли влітку я залишив без нагляду ящик з вермикультурою в аудиторії. Близько місяця субстрат не поливали, дорослі черв'яки в пошуках вологи розповзлися й засохли на лінолеумі в радіусі до трьох метрів. Частина черв'яків мігрує і за сприятливих умов. Вони можуть самостійно заселяти сусідній бурт з компостом.

Слід зазначити, що черв'як здатний засвоїти лише вологий корм (70–80%). Він не має зубів і всмоктує органічні рештки, пропускає через свій травний канал та виділяє грудочки – копроліти. Водостійкість копролітних друз у 5–10 разів вища за вихідний ґрунт. Реакція нейтральна. Поблизу копролітів розвивається корисна мікрофлора. Не треба боятися, що черв'як буде затягувати в себе частини вегетуючих живих рослин, він споживає лише перепрілу їжу.

Черв'яки вибагливі до аерації субстрату (в ньому повинно бути достатньо повітря). Оптимальна реакція середовища (рН) – нейтральна або слабокисла. Каліфорнієць не хворіє, але черв'яки не мають жодних органів захисту, тому можуть зазнавати нападу гризунів, змій, жаб, птиці. Особливо небезпечні для них кроти. Певну загрозу також становлять мокриці, міль, мурашки, оскільки вони живляться тим, що й черв'яки, і є їхніми конкурентами. Черв'як боїться світла, ультрафіолетові промені смертельні для нього.

Використання біогумусу

Продукт життєдіяльності черв'яків – біогумус – це темно-бура, грудкоподібна розсипчаста маса. Його бажано просіяти, відсортувати і для зберігання затарити у мішки. Під час зберігання добриво може висохнути, але не втрачає своїх властивостей. Для вигонки розсади можна готувати субстрат: дві частини садової землі і одну частину біогумусу. В процесі висаджування розсади у ґрунт треба в кожну ямку вносити по жмені біогумусу, під картоплю в кожну лунку – по 0,5–1 л. Полуниця зацвітає на 7–10 днів раніше, урожайніша й солодша, якщо навесні грядку замульчувати шаром біогумусу висотою 1–2 см. Землю під плодовими та ягідними культурами краще не копати, а теж замульчувати на 2–3 см. Грядка часнику, замульчована на 3–4 см, не потребує прополювання влітку, сам ґрунт залишається розпушеним, а головки часнику більші. Квіти, вирощені з біогумусом, великі, яскраві, ароматні.

Із біогумусу готують водну витяжку (у магазинах вона називається "Гумісол"). Одну склянку сухого біогумусу засипають у відро з водою кімнатної температури, добре перемішують і відстоюють добу. Вода набуває кольору чаю. Це – слабкий розчин гуматів потрібної концентрації. Осад на дні – чудова речовина для підживлення кімнатних квітів. У розчині гуматів замочують насіння овочів. Роблять це на ніч, витримуючи 12 год. Для поливу рослин одержаний розчин розбавляють удвічі.

Можна поливати гумісолом розсаду, городні культури, плодові і ягідні. Вихід продукції збільшується до 30%, скорочується строк дозрівання. Цей розчин ефективний при обприскуванні плодових дерев. Це роблять після цвітіння, на початку опадання зав'язі, у період закладання нових бруньок, росту плодів (початок серпня). Якщо дерева обприскувати у фазі закладання квіткових бруньок у комбінації з мульчуванням ґрунту біогумусом під кроною, плодоношення дерев стає щорічним. Такий метод використання сприятливий і на ягідниках, аґрусі, смородині, малині та виноградній лозі.

Гумусне добриво дає відмінні результати в декоративному квітникарстві. Воно сприяє більш ранній вигонці розсади, кращому її приживленню, рясному пишному цвітінню квіткових культур, збільшенню діаметру квіток. Це добриво стимулює коренеутворення, ріст корінчиків і надземної частини живцьованих рослин.

Триразове обприскування квіткових культур розчином гуматів з інтервалом 7–8 днів сприяє прискоренню росту і цвітіння їх на 7–10 днів, підсилює інтенсивність забарвлення листків і значно підвищує декоративність рослин.

Варто згадати про використання вермикультури у тваринництві. Наукові дані свідчать, що застосування у повсякденному раціоні поросят 20–30 черв'яків прискорює розвиток тварин. Додавання 1% черв'яків у основний раціон птиці збільшує вихід яєць на 25% і масу на 22%. Використання 0,5 кг черв'яків для дійної корови збільшує вихід молока на 22%. Приріст у риби становить 33%. При вирощуванні молодняку бройлерів і каченят зменшується падіж та підвищується інтенсивність росту.

Г.В. Плутенко,
село Малий Вистороп, Лебединський р-н,
Сумська обл., 42243

Про технологічні тонкощі вермикультури читайте у наступному номері нашого журналу.

Тепличні умови

Компанії "Профіль-М" – виробнику перших справжніх українських теплиць виповнилося 5 років. За цей час з конвеєра підприємства зійшли десятки тисяч каркасів для теплиць під плівку і полікарбонат з оцинкованого профілю. Всі вони є удосконаленими конструкціями найкращих світових досягнень у цій галузі – **теплицями XXI століття.**

У світлі останніх соціально-економічних подій – світової кризи і масової економії на усіх можливих речах і послугах, знайшлося немало бажаючих заробити на цьому – ціла "армія" народних умільців готова задовольнити ваші потреби. Ось до прикладу,говорячи про теплиці, такі майстри запропонують вам конструкцію "дешево і сердито". Але чим це може обернутися – розумієте самі – неякісні матеріали, ніякої гарантії і, врешті, через рік такого "виробника" днем з вогнем не знайдеш.

Компанія **"Профіль-М"** за 5 років на українському ринку довела, що вона готова не лише виробляти теплиці, але й **нести відповідальність за їхню якість.**

До речі, спеціалісти компанії щорічно проходять стажування у різних країнах світу на найкращих підприємствах, де створюються і виробляються тепличні конструкції. З багатьма з них **"Профіль-М"** успішно співрацює. Завдяки цьому на сьогодні ці теплиці **користуються попитом не лише в Україні**, але й у Росії, Румунії, Польщі, Прибалтиці, Білорусі, Молдові, Ірані і т.д.

Згідно з дослідженнями й опитуваннями експертів у галузі тепличного господарства, компанія **"Профіль-М"** вийшла **на перше місце в Україні** з виробництва тепличних каркасів **для дачників і професіоналів.** На сьогодні клієнтами компанії стали десятки тисяч українців.

А ще, теплиці назвали одним із **найантикризовіших товарів,** який справедливо заслуговує на народні інвестиції. Зважаючи на це, компанія **"Профіль-М"** вирішила створити справжні тепличні умови – **антикризову програму:**

- до 8-го березня **безкоштовна доставка** + оплата при отриманні;
- при купівлі двох теплиць – **парничок у подарунок;**
- теплицю можна, не лише купити, але й заробити – продайте 5 теплиць знайомим, сусідам – **шосту отримаєте безкоштовно**.

І ще, **1%** від кожної **купленої** вами **теплиці** – це вклад у теплицю-**подарунок** для ще одного **дитячого будинку** чи **багатодітної сім'ї**.

Детально про теплиці і полікарбонат читайте на сайті: **teplica.vinnitsa.com.**

066 136 64 75 **097 698 59 95**
093 540 10 51 **098 131 58 77**
050 461 04 15

Теплиці під полікарбонат	Розміри моделі	Каркас	Комплект полікарбонату 4 мм	Комплект полікарбонату 6 мм
"Удачна-3"	4х6х2,5 м	4 000 грн	3 300 грн	4 600 грн
"Удачна-2-6м"	3х6х2 м	2 800 грн	2 400 грн	3 200 грн
"Удачна-2-4м"	3х4х2 м	2 300 грн	1 800 грн	2 500 грн
"Перчик-М"	1,5х4х1,75м	900 грн	1 200 грн	1 600 грн

Теплиці під плівку	Розміри моделі	Каркас
"Удачна" (зміцнена)	3х6х2	1 700 грн
"Дачна"	3х6х2	1 100 грн
"Помідорчик"	2,5х5х1,75	800 грн.
"Перчик"	1,5х5х1,75	600 грн
"Огірочок"	0,9х5х0,9	450 грн
"Редисочка"	2х4х0,4	200 грн

На правах реклами

***Я**к пряність петрушка відома понад 2000 років, а з XV ст. вона отримала широке визнання як лікарська рослина широкого спектру дії. Широко культивували її ще у Стародавній Греції, де вона вважалася священною рослиною, що символізує славу й радість. Саме тому грецьких героїв увінчували вінками із зелені петрушки, а стародавні цілителі відносили її до рослин та продуктів, що можуть "керувати настроєм і звеселяти".*

Петрушка: і лікує, і настрій поліпшує

Невеликий пучок зелених листків петрушки повністю задовольняє добову потребу людини у вітамінах. Крім різноманітних видів оздоровлюючого впливу на організм (спазмолітичного, болезаспокійливого, бактерицидного, десенсибілізуючого та протиалергійного, сечо-, пото-, жовчо- і вітрогінного, тонізуючого, поліпшуючого апетит і секреторну діяльність шлунка), петрушка також регулює сольовий обмін, виводить продукти розпаду, а також солі важких металів.

Лікуємося петрушкою

❖ Від каменів у нирках і сечовому міхурі 1 чайну ложку подрібненого кореня та 1 чайну ложку порізаного листя петрушки залити склянкою окропу. Настояти, обгорнувши теплою ковдрою, 2–3 години. Випити за 2 прийоми до їди невеликими ковтками.

Взимку можна пити сушену петрушку, яку заварюють так само.

❖ За циститу 2 столові ложки подрібнених коренів і трави петрушки залити окропом (0,5 склянки), настояти кілька годин, процідити. Приймати по 1–2 столові ложки 5 разів на день за 30 хвилин до їди.

❖ Від малярії та лихоманки рекомендують 2,5 кг зелені петрушки (без коренів) пропустити через м'ясорубку, вичавити сік. До готового соку додати 150 г горілки, збовтати. Випити по 100 г вранці натщесерце та увечері перед сном. Наступного ранку прийняти ще 100 г цього напою, і все пройде.

❖ Від остеохондрозу 3–4 чайні ложки порошку з насіння петрушки залити 1,5 склянки окропу й кип'ятити 10 хвилин. Приймати по 1 столовій ложці 3 рази на день.

Щоб приготувати настій із трави й кореня, 10 г сировини слід залити склянкою окропу. Пити по 0,5 склянки тричі на день. Курс лікування – до 6–8 місяців.

❖ Для загального очищення організму 250 г коренів і 150 г листя петрушки та 250 г лимона зі шкіркою без зерен перемішати з 250 г меду. Приймати по 1 чайній ложці вранці за годину до їди. Коли приготовлені ліки закінчаться, зробити перерву.

Потрібно пройти 3–4 курси такого лікування.

❖ Як знеболююче при дерматитах від укусів комах уражені місця обмивати свіжим соком петрушки або прикладати до них вату, змочену цим соком.

❖ При затримці місячних 0,5 чайної ложки товченого насіння залити 2 склянками холодної кип'яченої води. Настояти 8 годин. Процідити й приймати по 2–3 столові ложки через кожні 2 години.

❖ Від водянки промити й нарізати 800 г петрушки, покласти в емальовану каструлю, залити свіжим непастеризованим молоком і поставити в піч або на плиту. Дати молоку витопитися (але не википіти) до половини первісного об'єму, процідити. Приймати по 1–2 столові ложки відвару щогодини, щоб весь напій випити за день.

Народні цілителі вважають, що такий відвар допомагає навіть тоді, коли офіційна медицина не в змозі допомогти.

❖ За набряків серцевого походження 1 столову ложку подрібненого кореня петрушки кип'ятити 10 хвилин у склянці води й пити по 0,5 склянки двічі на день (протипоказання – нефрит нирок).

Протипоказання

Лікування петрушкою протипоказане внутрішньо при нефриті, гострому циститі та подагрі. У вагітних жінок надмірне вживання петрушки може спричинити викидень або передчасні пологи, бо петрушка виявляє стимулюючий вплив на гладку мускулатуру матки. Дітям до двох років медики взагалі не рекомендують давати петрушку.

Тим, хто збирається лікуватися петрушкою, часто радять вживати її разом із бананами, що сприятиме поповненню організму калієм, бо петрушка – сильний діуретик.

Сік петрушки надзвичайно корисний, але він надто сильнодіючий. Тож у чистому вигляді його ніколи не слід вживати у великих кількостях. Оптимальна доза – не більше 30–60 г. Буде безпечніше, якщо вказану дозу змішати із соком моркви, салату, шпинату або селери.

Через високу концентрацію ефірних олій та біоактивних речовин свіжовичавлений сік може спричинити отруєння, тому перед

вживанням його слід розвести кип'яченою водою 1:3 (або іншим соком, як уже зазначалося). Також свіжий сік петрушки протипоказаний при загостренні запальних процесів у нирках та сечовому міхурі.

Хочете бути красивими?

❖ **Від обвітрювання шкіри обличчя** радять змішати в однакових кількостях насіння петрушки й кропу. Залити 1 столову ложку суміші склянкою окропу й настояти 3 години. Протирати таким настоєм обличчя перед виходом на вулицю за вітряної погоди.

❖ **Настоянка для освітління жирної шкіри:** 2 столові ложки зелені петрушки залити соком, вичавленим з 1 лимона, і 0,5 склянки горілки. Щільно закоркувати пляшку із сумішшю та настояти 15 днів. Процідити й розбавити водою у рівній пропорції. Протирати цією настоянкою обличчя 1–2 рази на тиждень.

❖ **Лосьйон для подразненої й чутливої шкіри:** 1 столову ложку подрібненої зелені петрушки змішати порівну із сухими листками шавлії або пелюстками троянди. Залити суміш склянкою окропу і настояти близько 2 годин. Процідити й застосовувати для протирання обличчя.

❖ **Настій для змарнілої та зів'ялої шкіри обличчя:** змішати по 1 столовій ложці подрібненої зелені петрушки й кропу. Суміш залити 1 скля'нкою окропу, накрити кришкою та настояти 2–3 години. Процідити і отриманим настоєм щодня протирати обличчя. Також можна змочити серветку з марлі в цьому настої й прикласти її до обличчя на 15 хвилин, потім умитися водою кімнатної температури.

Маски з петрушки

❖ **За сухої шкіри** 2 столові ложки теплої вівсяної каші, звареної на молоці, розмішати з 2 столовими ложками зелені петрушки. Додати 1 столову ложку розтопленого вершкового масла. Рясним шаром нанести цю масу на обличчя, а через 10 хвилин змити теплою водою.

❖ **За жирної шкіри** 1 столову ложку подрібненої петрушки розмішати з такою самою кількістю вівсяних пластівців, злегка розмелених у кавомолці (але не до стану борошна). Додати 1 чайну ложку лимонного соку і трохи розбавити суміш кип'яченою водою, щоб утворилася рідка кашка. На обличчя її слід наносити акуратними масажуючими рухами. Через 15 хвилин змити прохолодною водою. За комбінованого типу шкіри обличчя замість води використовують молоко.

❖ **Від прищів і вугрів** необхідно добре подрібнити корінь петрушки. До 1 столової ложки отриманої маси додати 1 яєчний білок і кілька крапель соку часнику. Ретельно перемішати й нанести суміш на обличчя, особливо рясно на ті ділянки, де є прищі. Через 15–20 хвилин умитися прохолодною водою.

❖ **Від вугрів** також добре протирати обличчя відваром із петрушки: 2 столові ложки зелені залити 1 склянкою окропу, щільно накрити й залишити до охолодження.

Страви з петрушки

Пропонуємо кілька рецептів дієтичних страв із петрушки до вашого столу.

Салат із моркви, цвітної капусти й петрушки

Для приготування потрібно: 150 г моркви, 120 г цвітної капусти, олія, петрушка, лимонний сік.

Моркву обчистити, натерти на дрібній тертушці, посолити за смаком. Додати подрібнену петрушку, сік лимона, олію. Цвітну капусту відварити в підсоленій воді, попередньо розібравши на частини. Потім охолодити, заправити лимонним соком, олією й посипати чорним перцем. Капусту викласти в салатник гіркою, прикрасити морквою та петрушкою.

Суп вегетаріанський

Для приготування потрібно: 2 л води, 600 г капусти, 4 морквини, 4 великі картоплини, по 1 корінцю селери й петрушки, 2 ріпчасті цибулини, сіль, олія.

Цибулю подрібнити, обсмажити на олії, додати до неї порізані кубиками моркву, селеру й петрушку. Тушкувати на слабкому вогні 10–15 хвилин у щільно закритій каструлі, періодично помішуючи. Потім додати нашаткований капусту та порізану картоплю й продовжувати тушкувати до готовності овочів.

До тушкованих овочів додати гарячу воду, сіль і довести до кипіння. Перед подаванням до столу посипати зеленню.

Суп із кропиви

Для приготування потрібно: 2 л води, зелена цибуля, невеликий пучок щавлю, 2–3 середні картоплини, 1 ріпчаста цибулина (для пасерування), 2–3 пучки молодої кропиви, зелень петрушки, кропу, гілочка селери, олія.

У каструлю з окропом покласти картоплю, нарізану соломкою, дрібно нарізану зелену цибулю та селеру. Через 5 хвилин додати кропиву, ще через 5 хвилин – щавель, спасеровану цибулю, лавровий листок і зелень. Коли закипить, зняти з вогню.

Шановні читачі! Насамкінець вважаємо, що варто зазначити: будь-яке лікування слід розпочинати після консультації з лікарем, аби не зашкодити собі. Лише так можна назавжди позбутися тих чи інших хвороб.

Щиро зичимо вам здоров'я!

О. Кисленко, Р. Овсієнко

Від редакції:

Шановні читачі! Нагадуємо, що ви можете надсилати до редакції статті з простими й доступними рецептами з народної медицини. Найцікавіші з них ми обов'язково надрукуємо у рубриці "Допоможи собі сам", започаткованій у журналі "Дім, сад, город".

Обрізування плодових дерев у дачних і присадибних садах

(Продовження. Початок у №№ 10, 11, 12, 2009 р., №№ 1, 2, 3, 4, 2010 р.)

Формування і обрізування плодових дерев на слаборослих клонових підщепах

Вільноростуче веретено

Тип крони аналогічний грузбеку, лише з дещо розширеною основою, більш сильними нижніми гілками.

Параметри крони: штамб 40–50 см. Центральний провідник висотою від землі 2–2,8 м. У зоні його висоти (40–80 см) закладають 3–4 напівскелетні гілки довжиною 70–110 см, з кутами відходження 45–50°, приблизно однаковими кутами розходження навколо стовбура і відстанями вертикально по стовбуру через 10 см між нижніми гілками та 15 см – між верхніми в ярусі. На нижніх напівскелетних і вище них на центральному провіднику закладають тільки обростаючі й плодові гілочки, дедалі коротші (у верхній зоні не довші 40–30 см). Достатньо сильні гілки нижнього ярусу мають бути гальмом для стримування ростових процесів у верхній частині крони (див. фото 34).

Дерева з цим типом крони розміщують у ряду через 1,5–2,2 м, а між рядами – 4 м (в аматорських садах – 3 м) (див. фото 35, а, б). Переваги такої крони аналогічні грузбеку. Параметри крони вільноростучого веретена більше підходять для сортів з широкою кроною і доброю пагоноутворювальною здатністю, у яких немає надмірного домінування центрального провідника. А за силою росту вони можуть бути різними. Для цієї крони найбільше підходять такі сорти яблуні.

Сильнорослі: Кальвіль сніговий, Делішес, Мекінтош, Бельфлер-китайка, Джуліред, Банан зимовий, Ред делішес, Слава Англії, Мелроуз, Розмарин білий, Чарівне, Слава переможцям, Мліївське десертне, Джонаголд де Коста, Кінг Джонаголд, Джонавельд, Елстар.

Середньорослі (з сильним пагоноутворенням, широкою кроною): Джонатан, Джонаред, Ренет Симиренка, Ренет шампанський, Зимове Плесецького, Пепін шафранний, Уельсі, Квінті, Алкмене, Дисковері, Роял ред Делішес, Ренетне Дуки, Кідс оранж ред, Спадкоємець, Фортуна.

Слаборослі: Зірка, Аврора, Таврія, Пламєннoє.

Спурові (2-го спуртипу – мутанти сорту Голден делішес), слаборослі, як і 1-го спуртипу, але з добрим гілкуванням, кутами відходження близько 60° і більш широкими кронами): Голд спур, Еллоу спур, Старк ред голд, Голд мор спур, Аувіл спур та ін.

Щеплювати сильно- і середньорослі сорти рекомендується на карликових підщепах, а слаборослі і спурові – на напівкарликових (тих самих, що й для крони грузбек).

Фото 34. Вільноростуче веретено. Загальний вигляд. Непридатні гілки слід видалити або вкоротити на переведення (вказано червоними рисочками).

Залежно від сили росту сортів відстань у рядку має становити: між сильнорослими – 2,2 м, середньорослими – 2, слаборослими і спуровими 1,5–1,7 м. Висоту дерев обмежувати: сильнорослих – 2,8 м, решти – 2,5 м (дивись як грузбек).

Технологія формування крони вільноростуче веретено відносно проста, але (як і грузбек) вимагає уважності та ретельності. Добре розвинуті однорічки без бокових гілочок починають формувати так: від землі на стовбурці відмірюють 40–50 см (висоту штамба). До цього у сортів з сильним пагоноутворенням додають 8–9 здорових бруньок і над верхньою з них стовбур зрізують. У сортів із середнім пагоноутворенням до висоти штамба додають 7–8 бруньок. А сорти із слабким пагоноутворенням краще формувати по типу грузбек.

У саджанців з передчасними боковими гілочками: спочатку до висоти штамба на стовбурці видаляють усі гілочки. В зоні нижнього ярусу через відповідні відстані на стовбурці із оптимальними кутами відходження та розходження (див. параметри крони) залишають 3–4 пагони середньої сили (40–50 см – придатні під напівскелетні). Зайві в цій зоні ярусу вирізують на кільце. А відлік 7–8 бруньок вгору по стовбуру тепер ведуть не від висоти штамба, а від основи верхньої гілки ярусу і над 7–9-ю бруньками стовбур зрізують. Бокових гілочок не вкорочують. Нижню гілку з кутом відходження більше 60° трохи піднімають за кінець. Якщо гілка відстає в рості, то її кінець також припіднімають, щоб підсилити ріст. А ту, що обганяє в рості решту, нахиляють більше 60°. Надмірно сильні, з кутами відходження, гострішими за 40°, звисаючі та конкуренти центрального провідника – видаляють. Якщо ж залишені гілочки нижнього ярусу менші 40 см, то для підсилення їхнього росту центральний провідник переводять на слабкіший конкурент і по ньому відраховують 7–9 бруньок та зрізують його (див. рис. 18). А коли нижні гілочки слабкіші 25 і навіть 15 см, то застосовують ті ж способи, що й при формуванні крони грузбек. Нижні гілки мають бути достатньо сильними (1/2 товщини стовбура). Вони – гальма вершинного росту! А сильні гілки (і навіть середньої сили) у верхній зоні видаляють.

У травні–червні виконують зелені операції – в тих самих частинах крони та ситуаціях, і тими ж способами, що і в кроні грузбек (див. попередню статтю).

На 2–4-у весни продовжують формувати крону тими ж способами і в тих же ситуаціях, що і в грузбек (див. там же).

Вище нижнього ярусу закладають тільки обростаючі, плодові гілочки, дедалі коротші до верхівки і бажано з кутами відходження 60–70° у середній зоні крони та 70–80° – у верхній. Для обростаючих найбільш придатні пагони 30–40 см. У ході формування їх також не вкорочують, що прискорює закладання

Фото 35. Вільностуче веретено з врожаєм: а – видно відстані в ряду; б – міжряддя.

плодових бруньок. Якщо обростаючі загущені (менше 10 см), їх проріджують. Стежать за тим, щоб вони не розросталися за габарити крони. Обростаючі та напівскелетні гілки, які надміру видовжилися, після появи на них бокових відгалужень переводять на одне з них, яке ще залишається в межах габаритів даної крони із резервом простору для росту. Нижні не повинні бути довшими 70–110 см. Їх вкорочують переведенням на слабку гілочку. Пагони з гострими кутами, сильні, звисаючі, конкуренти та зайві видаляють. Але ліпше такі видаляти ще під час зелених операцій.

Формування вільноростучого веретена завершують на 5-й рік, зрізуючи стовбур на слабку гілочку, горизонтальну (краще 2–3-річну), або списик, кільчатку на висоті 2–2,5 м (у сильнорослих сортів – 2,8 м).

Дуже важливо для цих типів крон підтримувати оптимальний баланс між достатньо сильними напівскелетними нижніми гілками і помірним ростом центрального провідника: товщина перших має бути не менше 1/2 від товщини стовбура в місцях їхнього зростання, але і не суттєво більше. За меншої їх товщини і взагалі за їхньої слабкості посилюється ріст у верхній частині крони, а самі вони раніше почнуть відмирати.

Супутні завдання і способи їхнього вирішення впродовж усього формування крони вільноростучого веретена, а також технології обрізування в періоди повного плодоношення і омолоджувань крони, в тому числі коротке циклічне обрізування – ті самі що й для крони грузбек і які описані в попередній статті.

Дерева з кроною вільноростуче веретено починають плодоносити з 2–3-го року. Спочатку на плодових гілочках нижньої частини крони, потім, в міру видовження центрального провідника і його обростання плодовими гілочками, – у середній і верхній її частинах. У такій же черговості по 1/3–1/4 від кількості всіх гілок крони виконують і коротке циклічне обрізування за весну.

Для крон вільноростуче веретено та грузбек важливо враховувати і ту обставину, що є сорти, за своєю природою схильні до надлишкового закладання плодових гілочок. А перевантаження врожаєм призводить до здрібнення плодів, погіршення їхньої якості, періодичності плодоношення, різкого послаблення дерев. Тому для таких сортів ряд науковців рекомендують під час короткого циклічного обрізування на третю весну вкорочувати на 1/3, а іноді на 1/2 ті гілочки в плодових ланках, які минулого року заклали плодові бруньки, а в поточному році готуються квітувати й плодоносити (П.С. Бережний, Н.М. Власов, В.В.Данник, 1988), (див. рис. 19).

Дуже важливо враховувати й те, що гілки дерева, як і все воно в цілому, не вічні. До того ж у гілок різних порядків строк життя різний. Найменший він у обростаючих і плодових. Коротке циклічне обрізування подовжує продуктивне життя гілок і дерева в цілому, але не забезпечує їм "безсмертя". Настає час, коли і воно вичерпує свої можливості, і обростаючі та плодові гілочки починають старіти, їхні провідні системи засмічуються шлаками, послаблюється обмін речовин. Тому і в плодових ланках прирости затухають (менші 10–5 см), плоди дрібнішають, обсипаються, настає періодичність плодоношення. Це означає, що омолодження слід посилити. Але технології, які за таких обставин застосовуються до дерев на сіянцевих і середньорослих підщепах, в цьому випадку непридатні.

Річ у тім, що у дерев на слабкорослих клонових підщепах ростові процеси пригнічені. Тому великі рани на їхній багаторічній деревині заживлюються погано. Що вдіяти? Якщо біля старіючої плодової ланки або обростаючої гілочки виріс молодий пагін, то задіюють його, а старіючу обростаючу гілочку чи плодову ланку видаляють. Для обростаючої гілочки молодий пагін залишають без обрізування. Лише коли на ній виростуть бокові гілочки, тоді через 12–15 см ці бокові ріжуть на сучки з двома бруньками і цим закладають початок утворення молодих плодових ланок (див. рис. 20). А молодий пагін, що виріс біля плодової ланки, вкорочують на сучок з двома

Рис. 18. Якщо нижні бокові гілочки коротші 40 см, то центральний провідник переводять на більш слабкий конкурент. Відраховують по ньому від верхньої гілочки нижнього ярусу 7–8 бруньок і зрізують його. (Це для сортів з добрим пагоноутворенням). Центральний провідник та інших конкурентів видаляють.

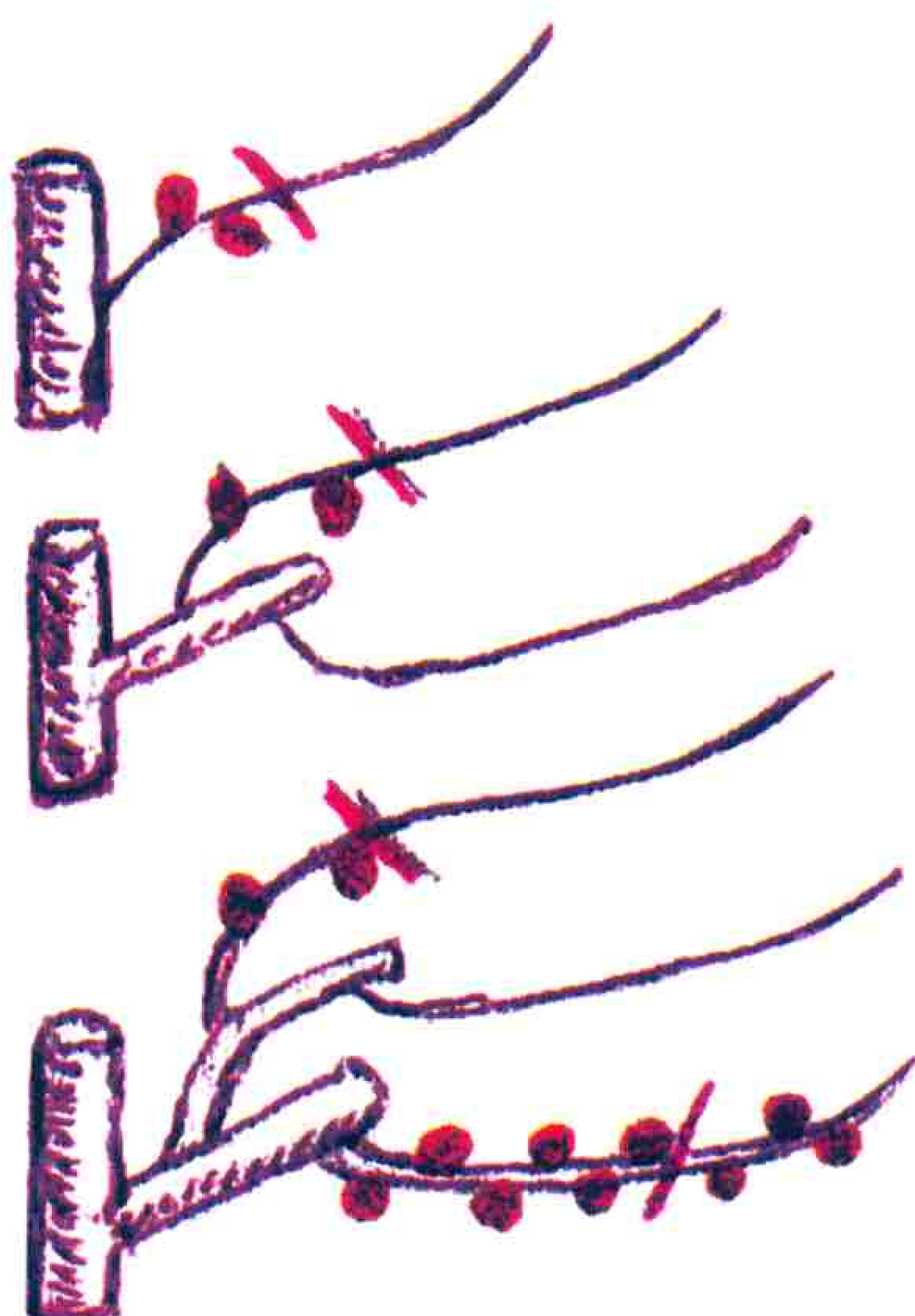

Рис. 19. У сортів з надлишковим закладанням плодових бруньок у плодових ланках на третю весну ті гілочки, які мають квітувати й плодоносити, вкорочують на 1/3, а за дуже надлишкового – на 1/2.

бруньками, а наступної весни продовжують його обрізування за технологією короткого циклічного.

А що робити, коли поруч не виріс молодий пагін? (Йому ж не накажеш...). Тоді стару плодову ланку ріжуть на сучок 3–5 см, а обростаючу гілочку – на 1/2–2/3 її довжини. Із сплячих бруньок на сучках можуть вирости молоді пагони (непередбачувана кількість).

Наступної весни для плодової ланки із молодих пагонів, що виросли, залишають два добре нахилених. А зайві, близькі до вертикалі, обрізують. Із залишених той, що ближче до основи сучка, вкорочують до двох бруньок, а другий не обрізують – це початок короткого циклічного обрізування. В наступні весни вчиняють у відповідності з його технологією.

Для обростаючої гілочки залишають біля зрізу один вдало спрямований молодий пагін, не вкорочуючи його. З нього виросте молода обростаюча гілочка. Якщо нижче нього виростуть й інші молоді пагони, то через 12–15 см їх вкорочують до двох бруньок (починаючи цим формувати нові плодові ланки). Тих, що між ними, не вкорочують. Видаляють (з-поміж молодих) сильні, вертикальні, звисаючі (див. рис. 21). Коли на молодій обростаючій гілочці до 2–3-ої весни виростуть бокові, то їх також через 12–15 см вкорочують до двох бруньок для закладання молодих плодових ланок (див. ще раз рис. 20).

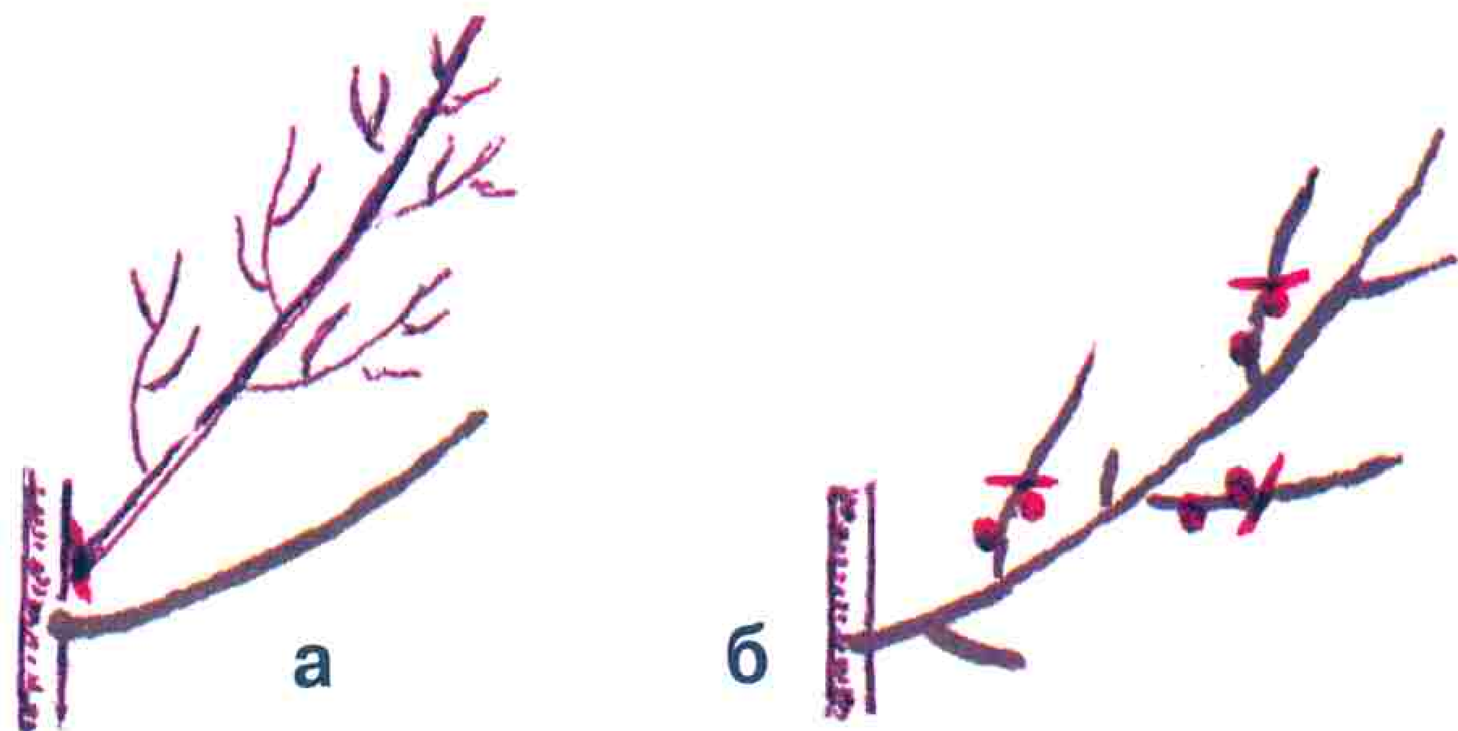

Рис. 20. Другий етап омолодження обростаючої гілки: а – стару обростаючу гілку зрізують, замість неї залишають молодий пагін; б – на 2–3-ю весну, коли на ній виростуть бокові відгалуження, частину з них (через 12–15 см) вкорочують на 2 бруньки (це початок нового циклічного обрізування). Решту відгалужень не обрізують, щоб стимулювати закладання плодових бруньок.

На закінчення наведемо результати, які досягнуті в УкрНДІ зрошуваного садівництва (Мелітополь). Навесні 1974 р. у них був закладений новий суперінтенсивний сад по типу вільноростуче веретено. Вже на 4-й рік дерева сортів Ренет Симиренка, Ред делішес, Голдспур дали 100–125 ц/га плодів, а Голден делішес – 250 ц/га. А вже на 10-й рік урожаї у сортів Голден делішес, Ред делішес досягли 600–650 ц/га, а в Ренету Симиренка – 750 ц/га (В.І. Сенін, А.Ф. Ковальова, 1984). Але це за високого рівня агротехніки. Якщо ж за такими деревами доглядати абияк (у тому числі й в обрізуванні), або зовсім обмежитися лише садінням (і то так, аби лише не догори корінням), то користі від слабкорослого саду може бути менше, ніж від дерев, щеплених на сіянцях Антонівки. В садах дачників це видно на кожному кроці. Отож вибір на користь слабкорослого саду слід робити з урахуванням усіх його плюсів і мінусів, і з твердою рішучістю дружити з агротехнікою, у тому числі й з технологіями обрізування. Якщо ж така рішучість відсутня – ліпше утриматися. Особливої складності у самій проблемі немає. Достатньо лише позбутися розумових лінощів, а ретельність у роботі не підмінювати "широтою душі".

Рис. 21. Варіанти другого етапу омолодження обростаючої гілки і плодової ланки, якщо поруч не виросли молоді пагони: а – у першу весну обростаючу гілку вкорочують на 1/2. А в плодовій ланці найближчий до її основи пагін укорочують на 2 бруньки, або багаторічне відгалуження на сучок у 2–3 см.

На другу весну (якщо метод не спрацює): обростаючу гілку вкорочують до 3–4 см від основи (зелені риски). Потім один молодий пагін, що виріс із сплячих бруньок, залишають для відновлення гілки, решту видаляють; б – за наявності бокових відгалужень гілку вкорочують (червоні рисочки) на 1/2 над вдало спрямованою боковою, вкоротивши її до 2 бруньок. Відгалуження, близькі до вертикальних, видаляють, добре нахилених не чіпають. Старі плодові ланки омолоджують.

Якщо метод спрацює слабо, то на другу весну гілку зрізують над найближчим до основи відгалуженням, укоротивши його самого на 2 бруньки (зелені рисочки). Або гілку зрізують на сучок 3–4 см.

Ф.Г. Білека, С.В. Гоменюк

(Далі буде)

Престиж

Надійний захист овочевих культур від шкідників та хвороб!

Чи доцільно використовувати Престиж® при вирощуванні овочів?

Так, препарат Престиж® надзвичайно ефективний для захисту овочевих культур від шкідників та хвороб. Це єдиний препарат, який поєднує в собі захист картоплі та овочів від шкідників та хвороб одночасно з «антистресовим» ефектом стимуляції рослин.

Проти яких шкідників і на яких овочевих культурах Престиж® зареєстрований в Україні?

Престиж® зареєстрований для обробки розсади овочів — томатів, баклажанів, перцю — проти колорадського жука, вовчка (капустянки), дротяників, попелиць, трипсів, а також капусти — проти вовчка, дротяників, попелиць та капустяної молі.

Яким чином слід обробляти розсаду?

Обробляти розсаду слід перед висаджуванням у відкритий грунт методом занурення кореневої системи рослин у робочий розчин препарату і замочуванні в ньому протягом 6-8 годин. Розчин готується з розрахунку 100 мл препарату на 10 л води (1% розчин). Замочувати необхідно лише кореневу систему розсади овочевих культур.

Яка тривалість захисної дії?

За умов рекомендованого замочування рослини залишаються захищеними протягом щонайменше 30 діб.

Якщо умови не дозволяють здійснити змочування протягом 6-8 годин, його час можна скоротити до 1 години або навіть до короткочасного занурення. Але в цьому випадку термін захисної дії скорочується до 22 та 11 діб відповідно.

Чи захищає Престиж овочеві культури від хвороб?

Так, захищає від кореневої гнилі та чорної ніжки, які викликаються грибом ризоктонією.

Що таке «антистресовий» ефект стимуляції росту та розвитку рослин?

Крім чудової дії проти шкідників та хвороб на овочевих культурах, Престиж® має унікальний «антистресовий» ефект. Це допомога рослинам переборювати чисельні стреси, які виникають під час зростання. Вони можуть бути викликані спекою, посухою, нестачею кисню у прикореневій зоні, різкими перепадами температури вночі, недостатнім освітленням та іншими факторами. Престиж® допомагає рослині здолати їхні наслідки. Через те оброблені рослини краще ростуть, квітнуть раніше, добре вирівняні і раніше формують врожай.

Чи можна використовувати Престиж для обробки насіння овочевих культур?

На даний час Престиж® зареєстрований в Україні для обробки бульб картоплі і розсади овочевих культур.

Але досвід досліджень в інших країнах свідчить про успішне використання препарату для обробки насіння моркви, цибулі та капусти. Для обробки 1 кг насіння використовують 100 мл препарату без розведення водою. Рослини з обробленого насіння стають захищеними на період сходів від цибулевої мухи, трипсів, хрестоцвітих блішок, весняної капустяної мухи, морквяної мухи та морквяної листоблішки, а також від чорної ніжки, що збільшує корисний вихід розсади.

Яка існує упаковка препарату Престиж в сезоні 2010 року?

На сезон 2010 року компанія "Байєр" під ТМ «Зелений Світ» пропонує своїм споживачам препарат Престиж® в упаковках ємкістю 60 мл, 150 мл та 500 мл зразка 2009 року (мал. 1):

Мал.1.

Престиж® 60 мл — багатошаровий полімерний фольгований пакет з дизайном етикетки Bayer Garden.

Престиж® 150 мл — пластиковий флакон квадратного перерізу з зеленою кришкою з відтиском логотипу ТМ «Зелений Світ», вкладений в картонну коробочку, яка є невід'ємною частиною при продажу препарату.

Престиж® 500 мл — це пластиковий флакон квадратного перерізу з зеленою кришкою з відтиском логотипу ТМ «Зелений Світ» та дизайном етикетки Bayer Garden.

В найближчий час з'являться на полицях магазинів упаковки препарату Престиж® ємкістю 60 мл, 150 мл та 500 мл **зразка 2010 року:**

Мал.2.

Престиж® 60 мл (мал. 2) та **Престиж® 150 мл** — круглий флакон «євростандарт» зі спеціального полімерного матеріалу для агрохімікатів з відтиском логотипу компанії «Байєр», кришка червоного кольору з контрольним кільцем та ексклюзивний мірний стаканчик з відтиском логотипу «Байєр». Флакон з мірним стаканчиком вкладений в картонну коробочку з дизайном Bayer Garden, яка є невід'ємною частиною при продажу препарату.

Престиж® 500 мл — упаковка аналогічна упаковці 60 мл та 150 мл, але без картонної коробки.

Як захиститися від придбання підробного Престижу?

Оригінальний препарат Престиж® Ви можете придбати в найближчому до Вас торговельно-консультаційному центрі «Зелений Світ», що є запорукою 100% гарантії якості. Телефон гарячої лінії **0 800 500 188** (дзвінки в Україні безкоштовні).

На запитання відповідав менеджер
з маркетингу "Байєр Енвайронментал Сайєнс"
Каушан О.О.

40 років з малиною

Хочу розповісти про власний досвід вирощування малини, яку плекаю вже протягом 40 років. І ростуть на нашому обійсті 32 великоплідні сорти цієї ягідної культури.

Значна частина ділянки зайнята сортами всесвітньо відомого селекціонера В.В.Кичини: Ідеальна, Ізобільна, Божественна, Недосяжна, Краса Росії, Гордість Росії, Анфіса, Сірєнєвий туман та інші. Кущі вражають своєю красою, особливо під час цвітіння та достигання ягід. Плоди великі, запашні й смачні, багаті на вітаміни і мають цілющі властивості.

Ізобільна є найяскравішим представником усієї плеяди сортів В.В. Кичини. Кущі велетенські, з міцними пагонами без шипів, що мають порядки гілкування плодових гілок, і всі вони рясно вкриті плодами. Перші ягоди достигають навіть раніше, ніж у таких ранніх сортів, як Генералісимус і Краса Росії. До речі, ці плоди доволі великі (8–14 г). Вони не лише смачні, але й добре знімаються і транспортуються.

Звичайно, такі кущі потребують неабиякого догляду. Зокрема, врожай дуже нахиляє гілки, тому потрібні опори (шпалера). А щоб ягоди не здрібнювалися, нормую плодоносні пагони у кущі, залишаючи не більше 8–10 штук.

Ізобільна – рекордсмен щодо врожайності. З кожного куща за три збори минулого сезону отримав по 8 кг ягід. І це за умов минулорічної літньої спеки, коли температури в тіні досягала плюс 30–34°С. Неперевершений сорт!

Не поступаються їй за красою і врожайністю кущі малини й інших сортів цієї ж селекції: Ідеальна, Божественна та Анфіса, урожай яких достигає пізніше. Пагони міцні, прямостоячі, безшипні, висотою до 2 м. Плодові гілочки формують безліч великих ягід масою 6–12 г, світло-червоного забарвлення, яскравих, запашних, з м`якоттю, що тане в роті, та з дрібним насіннячком.

Вражають чисельністю ягід ремонтантні сорти малини: англійська – Вікінайт, російські – Маросейка і Недосяжна, американська – Херітейдж, котрі плодоносять на пагонах минулого року у червні (30%), а на молодих пагонах поточного року – з серпня і до морозів (70% врожаю).

Якщо восени всі їхні пагони зрізати при землі, залишаючи пеньочки 2–5 см, то наступного року кущі забезпечать один щедрий врожай на молодих пагонах у серпні–жовтні.

Малина сорту Гордість Росії

Розкішна англійка Вікінайт (наша улюблениця) врожаїть впродовж чотирьох місяців на рік і радує нас великими яскравими ягодами масою 8–15 г.

Добре прижилася у нас і американська красуня Херітейдж. На її пагоні близько 30 плодових гілочок, кожна видає "на-гора" по 6–8 ягід. Коли всі вони почервоніють, це – справжня двометрова гірлянда, з якої знімаємо не менше 1 кг ягід. Ягоди великі, масою до 12 г, смачні, солодкі, запашні, добре знімаються і транспортуються. Врожайність – до 7 кг з куща при 8–10 пагонах у кущі. Комерційний сорт!

Малина Краса Росії вражає ягодами розміром із сірникову коробку. Важать вони від 10 до 22 г. Дивовижний сорт!

Чималенькі плоди (до 15 г) дає і сорт Недосяжна, зона плодоношення у якої – понад 1 м. Малина Брильянтова має дуже раннє достигання ягід неповторного смаку. А малинові дерева сортів Таруса і Крєпиш не потребують ні шпалери, ні іншої опори.

Особливо дивує покупців на ринку своїми ягодами, схожими на суницю, справжня бурштинова окраса нашого саду – малина сорту Жовтий гігант. Для дітей це чудові ласощі. Кожному хочеться мати такий дивовижний сорт малини у власному саду.

Ось така у нас малина. Її пробують, смакують і просто милуються. Маємо і власний спосіб садіння малини – в "човні". "Човен" утворюється шляхом вигортання ґрунту з середини на краї граблями або сапкою. Глибина "човна" – 10–15 см (див. рис. 1, 2). Дуже зручно під час поливу і збирання врожаю.

Малина потребує постійного догляду: розпушування ґрунту, боротьби з бур`янами та шкідниками, обрізування, видалення парості, підживлення, встановлення опор або шпалери і, особливо, своєчасних поливів. З усіх цих питань існує безліч довідкової літератури, якою ми і користуємося.

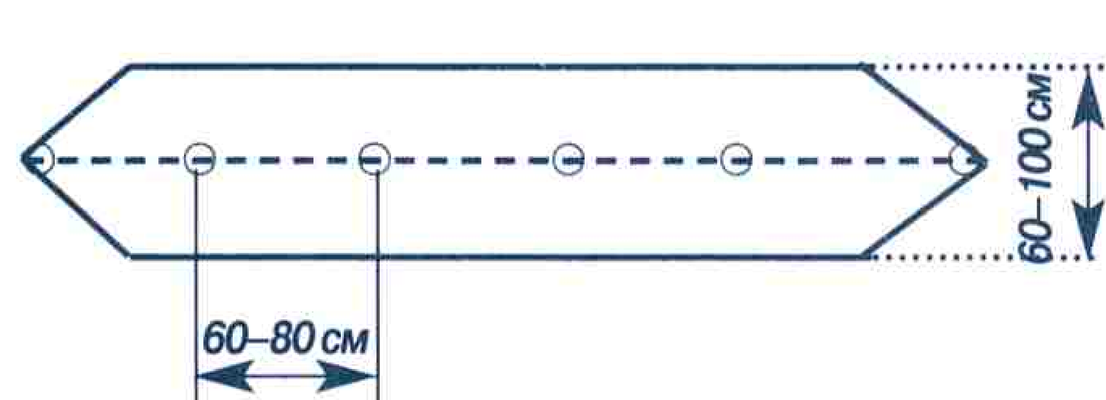

Рис. 1. Схема садіння в "човні" малини одного сорту з відстанню між саджанцями 60–80 см. Ширина "човна" 60–100 см.

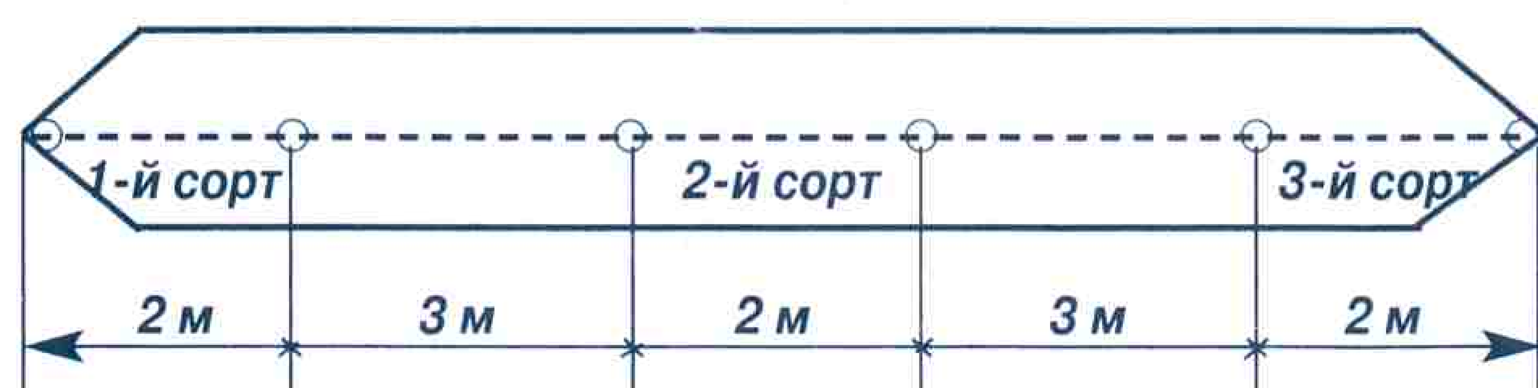

Рис. 2. У "човні" насадження з трьох сортів (схематично).

О.К. Мова,
смт Хотінь, Сумська обл.

БЕЗКОШТОВНИЙ ДОДАТОК ДО ЖУРНАЛУ "ДІМ, САД, ГОРОД"

ГОСПОДАР

ЖУРНАЛ У ЖУРНАЛІ

Парник із світловідбивним екраном

Один із найпростіших за спорудженням і влаштуванням парників – це односхилий, заглиблений у землю (див. рис.). Таке спорудження за бажання та без особливих зусиль зможе виготовити кожний городник-аматор. Але, крім простої конструкції й незначних витрат на виготовлення, цей парник має ще одну перевагу перед іншими подібними конструкціями.

Що ж це за перевага? Спробуємо розповісти докладніше. Справа в тому, що в даному парнику можна легко встановити поворотний екран, який відбиватиме світло, що дасть змогу якнайповніше використовувати сонячну енергію. Такі екрани створюють додаткове підсвічування парників відбитим сонячним світлом, що підвищує температуру в них на 2–3°С.

Найкраще виготовити такий екран з оцинкованої жерсті, але можна зробити його й з простого листового дахового заліза, пофарбувавши білою фарбою.

Запропонований читачам парник – це виритий котлован, накритий парниковими рамами. Для щільного й стійкого укладання рам роблять дерев'яне обв'язування.

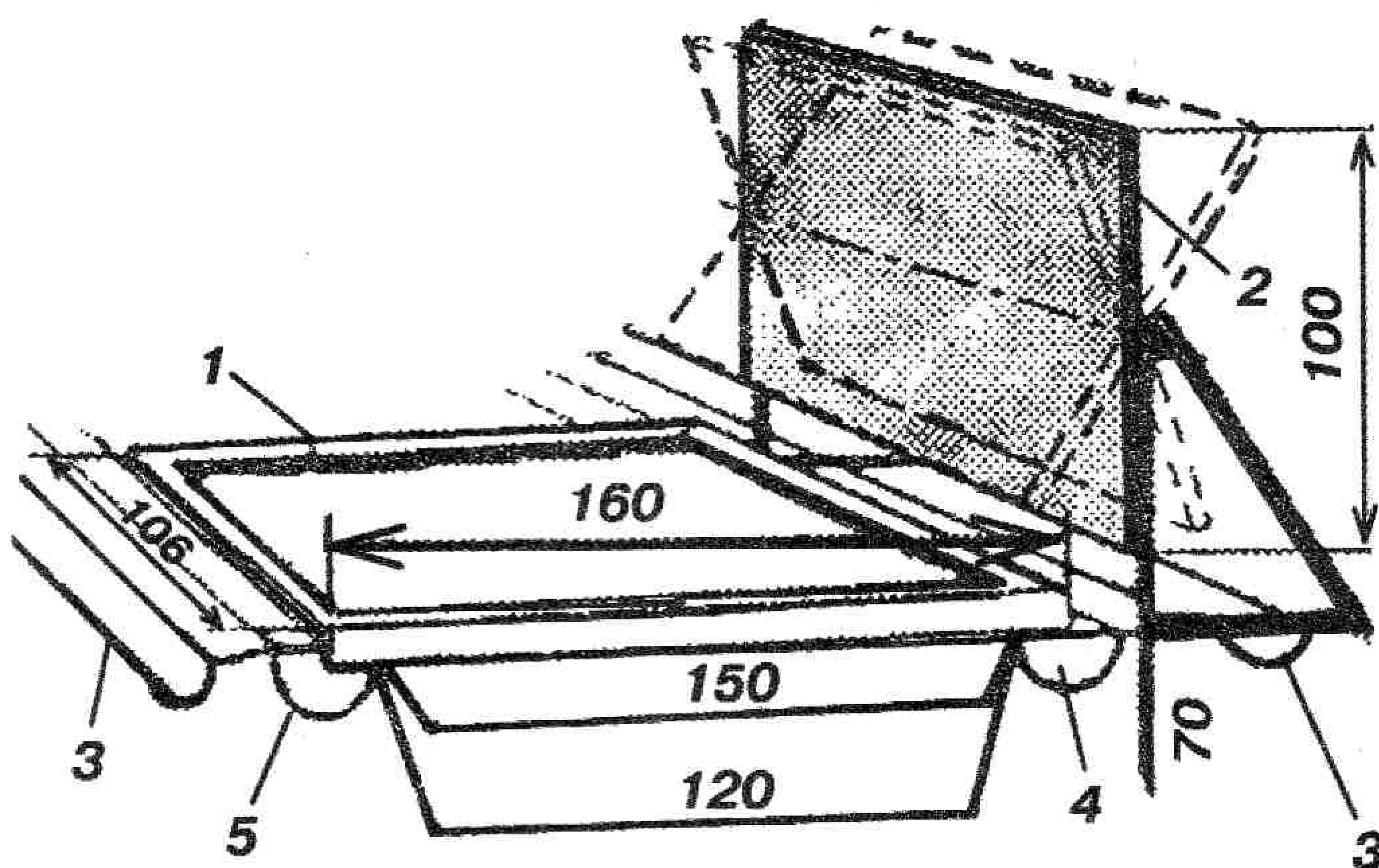
Для встановлення парника потрібно вибрати добре освітлену суху ділянку, бажано з невеликим ухилом на південь або південний схід і обов'язково з низьким рівнем ґрунтових вод. З півночі й сходу необхідно захистити його від вітру: господарські споруди, зелені насадження або, як у нашому випадку, спеціальні світловідбивні екрани. Найзручнішими з них є пласкі поворотні екрани (див. рис).

Будівництво парника слід починати з влаштування обв'язування за периметром із чотирьох прошкурених колод діаметром 10–15 см. Північний бік обв'язування має бути на 10–15 см вище від південного. З південного боку в ньому роблять паз для упору рам. Необхідно, щоб верхня частина обв'язування була пласкою й рама прилягала щільно, без зазорів.

Котлован має бути завширшки вгорі 150 см, а внизу – 120 см. Глибину котловану доцільно встановлювати залежно від погодно-кліматичних умов регіону. Зокрема, у південних областях достатньо буде 50 см, а в місцевостях із холоднішим кліматом глибина парника може сягати 70 см.

У щільних ґрунтах стінки котловану можна не укріплювати, а в нещільних або обпливаючих зміцнення просто необхідне.

Щоб парник не розмивало дощами, довкола нього влаштовують водовідвідний рівчак, який можна закрити дерев'яними щитами, аби полегшити підхід до парника.

1 – рама; 2 – світловідбивний екран; 3 – водовідвідний рівчачок; 4 – обв'язування з колод; 5 – м'ята глина.

Найзручніші для парника рами, розмір яких становить 160х105 см. Виготовляють їх із брусків розміром 6х6 см і для міцності з'єднують дерев'яними шпильками, а потім фарбують атмосферостійким лаком. Усередині парникової рами, зазвичай, роблять три перегородки або чотири просвіти для засклення.

Для виготовлення парників, як правило, використовують віконне скло завтовшки 2–2,5 мм, кріплення якого зміцнюють замазкою або штапиками. Замість скла парникову раму можна покрити також синтетичною плівкою. Для стоку дощової води в нижніх переплетеннях пропилюють рівчачки.

Слід зазначити, що описаний нами парник розрахований на застосування біологічного обігріву. Найпоширеніше й ефективне біопаливо – гній, що зберігається всю зиму в спеціальному штабелі. Однак перед набиванням парника гній варто перекласти в інший, не такий щільний штабель і розігріти. Для цього в ньому роблять кілька лунок, у кожну з яких наливають по відру гарячої води, після чого штабель прикривають мішковиною або рогожою.

Через 2–4 дні, коли гній розігріється до температури 50–60°С, розпочинають набивати парник. На дно вкладають холодніший гній, а зверху й з боків – гарячіший. Через 2–3 дні після осідання додають нову порцію. Гній має лежати нещільно, тільки біля стінок його необхідно трохи ущільнити, аби не утворювалися порожнини. Зверху на розігрітий гній насипають ґрунт – городню або дернову землю, компост чи удобрений торф.

Заповнюючи парник біопаливом, необхідно розрахувати так, аби від поверхні землі до рами залишалося не менше 20 см. У середньому на одну раму потрібно 0,2 м^3 ґрунту. Перевищувати цю кількість не рекомендується, бо під вагою ґрунту гній ущільнюється, приплив повітря до нього погіршується, і він перестає горіти. Через цю саму причину не варто й надмірно зволожувати ґрунт.

М.С. Рітченко,
м. Луганськ

Ваш талісман – це ваші розум і енергія

(Продовження. Поч. у "ДСГ" №№ 12, 2009 р.; 1,2, 3, 4, 2010 р.)

ЗОСЕРЕДЖЕНІСТЬ ТА ВЗАЄМОДІЯ

Зосередженість або концентрація – це є фокусування розуму на певному бажанні, поки йдуть пошуки і успішне використання шляхів його здійснення.

Дві важливі закономірності вступають в дію при концентрації розуму на бажанні: самопереконання та звичка.

Звичка – це основа для тренування пам'яті.

Щоб мати успіх, потрібно виробити звичку концентрувати розум на обраній справі. Тоді звичка стає тараном, який керує людьми всупереч волі, бажанням і схильності, якщо це потрібно для досягнення поставленої мети. За допомогою звички неодноразово здійснена дія має властивість закріпитися і зрештою набувається звичка здійснювати дії автоматично та позасвідомо.

Самопереконання – це інструмент, яким прокладається доріжка для думок, зосередженість – це рука, яка тримає даний інструмент, а звичка – дороговказ, на якому зафіксований шлях для думок.

Якщо бізнесмен концентрує свій розум на своєму бажанні, то з допомогою сил, які нікому не відомі, з'являються матеріальні дублікати загаданого бажання.

Якщо двоє і більше людей виступають разом в дусі повної гармонії заради досягнення конкретної цілі, і якщо такий союз підтримується всіма його учасниками, то він придає кожному з них надлюдську, неперевершену за своєю природою силу.

У колективі відбувається нарощування особистої сили кожного індивіда за рахунок організації і координації розумових здібностей.

Впорядкованих зусиль учасників недостатньо, щоб досягти успіху в бізнесі. Для досягнення успіху організація повинна складатися з індивідів, кожний з яких є талантом у своїй галузі, знає те, чого не знають інші члени команди, те, що може стати в нагоді при реалізації головної конкретної цілі організації.

Всім комерційним організаціям необхідні таланти трьох різновидностей, пов'язаних з купівлею, продажем та фінансами. Ці партнери організовують свою справу на основі корпоративної сили, якою кожний, окремо взятий, володіти не може.

При оцінці роботи членів команди потрібно пам'ятати, що людина, яка пробудила інших до продуктивної праці або більш високої їх активності, є не менш діяльною людиною від тієї, хто безпосередньо виконує певну роботу.

Люди не можуть виступити гармонійно на підтримку лідера, якщо мотивації недостатньо, щоб кожний забув про особисті інтереси. Мудрість лідера, здатного організувати і повести колектив до наміченої мети, це вміння керувати армією 16 солдатів психологічного аспекту дії:

конкретна головна ціль,
впевненість у собі,
ентузіазм,
звичка зберігати,
уява,
ініціатива,
лідерство,
самоконтроль,
звичка робити більше оплаченого,
привабливість особистості,
точність думок,
зосередженість,
взаємодія,
невдача,
терпимість,
золоте правило.

На попередніх вже зупинялися, зупинимося на решті.

НЕВДАЧА, ТЕРПИМІСТЬ, ЗОЛОТЕ ПРАВИЛО

Термін "невдача" має негативний відтінок, але його потрібно розглядати як тимчасову поразку, яку слід розглядати з позитивного боку таким чином:

сили нарощуються, коли зустрічають опір, характер здобуває твердість, переборюючи перепони, в усякій тимчасовій поразці закладено чи посіяно зерно майбутніх перемог, у тимчасовій невдачі закладено урок успіху, який не може бути засвоєний іншим шляхом, крім поразки.

Ніколи не розчаровуйтеся, занадто не турбуйтеся, не заздріть, не ревнуйте, відкиньте сумніви і страх і пам'ятайте: **вчора пройшло, завтра ще буде, а добре прожите сьогодні робить кожний вчорашній день щасливим, а завтрашній – днем надій і сподівань, тому радуйтеся дню сьогоднішньому.**

Бізнесмен повинен бути вдячний поразці, яку називають невдачею тому, що якщо він пережив цю невдачу і продовжує пошук, то це дає йому шанс довести свою здатність досягти більших висот на вибраній ниві діяльності.

Нетерпимість – форма неввічливості, з якою потрібно справитися до того, як бізнесмен досягне успіху. Нетерпимість перетворює друзів на ворогів, призводить до розпаду організації, позбавляє людей розуму.

Терпимість у суспільстві виховується через три великі організаційні сили: школа, церква і преса.

Найкращий період виховання терпимості в людини – це вік найкращого сприйняття до 12–14 років.

Найжорстокіша нетерпимість виростає на ґрунті расових і релігійних незгод в результаті виховання в дитинстві.

Людина повинна мати терпимість в усіх своїх проявах, пам'ятаючи, що час, відведений їй на землі, – це миттєвість. І свою миттєвість людина має провести на землі щасливо, проявляючи терпимість до інших, стараючись і для себе, і для них цю миттєвість скрасити.

Людина завжди має дотримуватися **золотого правила буття: кожна людина повинна ставитися до іншої так, як бажає, щоб ставилися до неї.**

Є вічний закон: що посіяв – те й пожнеш.

Коли бізнесмен вибирає правила поведінки, маючи справу з іншими людьми, він повинен діяти розумно і справедливо, знаючи, що за власним бажанням приводить у дію силу, яка приносить іншим або радість, або горе, які в кінцевому результаті повернуться до нього.

Справедливість чи несправедливість до інших повертаються до тих, хто був першоджерелом цих дій.

Деякі аспекти етики бізнесу

ПРИЙОМ НА РОБОТУ ТА ПРОСУВАННЯ ПО СЛУЖБІ ПРАЦІВНИКІВ ФІРМИ

Людина, яка займається бізнесом, є не лише особистістю і громадянином, але і керівником групи людей, що має визначену мету.

Якщо фірма прагне досягти своєї мети і здійснити свої цілі, всі залучені до цього люди повинні співпрацювати. Така співпраця у фірмі є автоматичною і забезпечується діяльністю менеджерів. Це означає, що менеджер, виконуючи свої обов'язки відносно людей, виконує їх відносно фірми. Менеджер не має права підпорядковувати благо фірми інтересам однієї чи декількох осіб, бо це може завдати шкоди десяткам, сотням і навіть сотням тисяч інших людей, отримання засобів для прожиття і задоволення потреб яких пов'язане з цією фірмою.

Виходячи з цього, менеджер несе відповідальність за суспільну корисність фірми.

Наскільки менеджер матиме успіх, настільки він забезпечить прибуткову діяльність фірми, робітників – платнею та іншими благами, а державі регулярно сплачуватиме податки.

Право власності надає менеджеру право контролю над різними речами, але не дає влади над працівниками, їхнім часом та енергією.

Відносини з працівниками будуються на трудовій угоді, яка зобов'язує працівника співпрацювати на благо фірми в обмін на певні блага. Менеджер діє на основі прав, делегованих йому власником та робітниками. Одне із прав і обов'язків менеджера – це формування трудового колективу через найм на роботу та звільнення з роботи.

Як правило, фірма наймає працівників для збільшення свого виробництва і продуктивності. Сімейні компанії можуть бажати надавати роботу своїм родичам, але навіть при цьому потрібно враховувати ефективність діяльності, інакше фірма, робітники і громадськість у цілому зазнають шкоди.

Під час прийняття робітників на роботу етика бізнесу вимагає наймати кращих з можливих претендентів, не виходячи за межі шкали заробітної плати і бізнесу фірми.

Завдання менеджера – визначити конкретну справжню кваліфікацію претендентів. Це складне, але необхідне завдання. Воно передбачає оцінку відповідності претендента його безпосередній роботі і здатність прогресувати після певної підготовки для просування на вищий рівень.

Після визначення кваліфікації менеджер повинен провести ряд співбесід та тестів і проаналізувати їхні результати. Тестування слід проводити так, щоб це не принижувало і не дискримінувало претендентів.

Професійна майстерність, загальний рівень культури, голос, дикція, самовладання та вміння спілкуватися з іншими є важливими факторами для багатьох видів праці. Але їх нелегко визначити. Якщо названі чинники не є вирішальними для певних видів діяльності, все-таки їм надають перевагу. Для окремих робіт ці чинники дуже важливі, і компанії організовують банкети, запрошують претендентів з дружинами і визначають не тільки придатність претендента, а й його сім'ї для компанії.

Привілейоване працевлаштування може бути лише в сімейній фірмі, де думають не тільки про ефективність, а й про забезпечення роботою родичів. У таких випадках привілеї виправдані, в усіх інших вони є дискримінацією відносно всіх інших претендентів.

Бувають випадки, що при наймі на роботу бізнесмени відчувають економічний і моральний тиск з боку друзів, партнерів, клієнтів. Це їх може ставити в скрутне становище. Бізнесмен повинен враховувати даний фактор, але в основі найму на роботу залишаються професійні навики претендента.

Важливим елементом життєдіяльності фірми є питання просування працівників по службі. Тут застосовуються ті ж принципи, що і при наймі на роботу.

Менеджер має вирішити, як заповнити вакантне місце – чи просунути на вищий щабель одного з працівників фірми, чи пошукати претендента поза фірмою. При цьому він повинен враховувати вплив свого рішення на працівників.

Кваліфікація – основний критерій при вирішенні питання просування по службі. Стаж роботи не має відношення до просування по службі. Він може, з одного боку, вказувати на кваліфікацію, а з другого – на наявність у претендента ліні та боягузтва. Стаж роботи потрібно враховувати настільки, щоб це було не на шкоду моралі і, з іншого боку, не знеохочувати ініціативність та не втрачати молоді таланти.

Дуже складною проблемою є, якщо людину взяли на роботу, а вона з нею не справляється, або ця робота завдає шкоди здоров'ю. Пониження у посаді ранить почуття власної гідності працівника, але, з іншого боку, якщо у справу не втручатися, то колеги згаданої особи й компанія в цілому зазнають шкоди. У таких випадках з особою, що не справляється з функціональними обов'язками, варто вчинити у такому порядку:

- перевести заступником;
- перевести на рівнозначну посаду по горизонталі;
- зменшити обсяг роботи;
- понизити у посаді – найбільш ефективно.

ЗВІЛЬНЕННЯ З РОБОТИ ТА ЗМЕНШЕННЯ МОЖЛИВИХ ШКІДЛИВИХ НАСЛІДКІВ ЗВІЛЬНЕННЯ

При звільненні працівника потрібно дотримуватися того, щоб цей акт не суперечив законам та інтересам державної політики.

Якими б не були конкретні положення угоди, і роботодавець, і найманий робітник мають стосовно один одного обов'язки, зумовлені слідуючим:

– по-перше, обоє вони є людські істоти, рівні перед Богом;

– по-друге, існує певна соціальна ситуація, при якій було укладено угоду.

Це означає, що кожна сторона повинна враховувати інтереси іншої. Ці інтереси не завжди можуть бути вирішальними, але їх слід брати до уваги, щоб не залишатися байдужим до блага іншої людини.

При звільненні працівника роботодавець повинен рахуватися з трьома основними вимогами:

1. Працівник може бути звільнений з поважної причини.
2. При звільненні працівника необхідно дотримуватися необхідного процесу.
3. Потрібно зменшити шкідливі наслідки звільнення.

Примхи роботодавця, його політичні переконання та докучлива поведінка працівника не є поважними причинами для звільнення.

Поважними причинами можуть бути:

– механізація та автоматизація;

– скорочення обсягу виробництва;

– порушення дисципліни, включаючи дисципліну, яка завдає шкоди іншим працівникам;

– халатність;

– часті хвороби та прогули.

Потрібно пам'ятати, що за даних обставин роботодавець не лише може звільнити робітника, а й зобов'язаний це зробити. Неправильна, нечесна поведінка робітника не тільки шкодить виробництву, але спонукає інших до наслідування його прикладу.

Причина для звільнення працівника зі стажем повинна бути вагомішою, ніж для звільнення початківця.

Причини:

– ефективність бізнесу залежить від стабільності робочої сили;

– недовіра роботодавця має негативний вплив на мораль;

– досвідчені працівники часто жертвували своїми інтересами заради фірми.

Деякі компанії застосовують полегшення для працівників, яким понад 50 років і які пропрацювали 20 років.

Належний процес звільнення оберігає не тільки мораль найманого працівника, а й мораль інших працівників. Він дає впевненість, що рішення не приймаються безпідставно, а це зміцнює довіру з боку робочої сили. Звільнення потребує об'єктивних підходів, щоб не викликати деморалізації робочої сили та зниження ефективності виробництва.

Належний процес звільнення передбачає:

1. Звинувачення, представлене як поважна причина, повинно бути чітко сформульоване і підтверджене доказами.

2. Працівник повинен мати можливість бачити свого звинувача, відхилити звинувачення і спростувати докази.

3. Має бути забезпечена можливість апеляції, щоб остаточні рішення приймалися особами, які не пов'язані безпосередньо із зацікавленим роботодавцем.

Можливість вислухати, відхилити чи спростувати звинувачення є елементарною вимогою справедливості. Ця складова процесу дає можливість виявити напівправду, упередженість, особисті образи, особисті конфлікти, які можуть стояти за звинуваченням.

Всі, хто займає вищі посади, не завжди автоматично праві. Навіть, коли роботодавець звільнить працівника, діючи справедливо, він повинен старатися зменшити шкідливі наслідки цього.

Роботодавець зобов'язаний попередньо повідомити робітника про звільнення, що дозволяє робітнику шукати нову роботу. Також це дає робітнику певний період для апеляції. Цей період має бути чітко встановлений і закріплений у трудовій угоді. Формальність одного випадку зміцнює віру у справедливість роботодавця. Тимчасове звільнення робітників у зв'язку зі зменшенням обсягів виробництва має передбачувати завчасне попередження про звільнення з роботи, їхню перекваліфікацію та можливе переміщення.

Як роботодавець, так і робітник повинні приймати рішення з огляду на благо компанії та своїх колег по праці. Робітник вільно може покинути роботу після закінчен[ня] строку угоди, але чесний підхід вимагає від нього своє[]часного повідомлення про це роботодавця, аби роботодавець зміг підібрати рівнозначну заміну на вакансію, що відкриється.

ЕТИЧНІ АСПЕКТИ ЗАРОБІТНОЇ ПЛАТИ І УМОВ ПРАЦІ

а) справедлива зарплата і дохід

Етика заробітної плати та умов праці включає не лише професійну кваліфікованість, а й суто людські потреби працівників, а також функціонування економіки в цілому.

Справедлива плата повинна бути достатньою для забезпечення працівникам та їх сім'ям належного життєвого рівня зі зростаючими стандартами суспільства. Цей рівень передбачає можливість певних заощаджень на випадок хвороби, при досягненні похилого віку, на навчання дітей.

В ідеальному світі справедлива зарплата, безумовно, забезпечувала б згаданий мінімум. У реальному світі ідеалові протистоять багато перешкод. Для бізнесменів зарплата – це витрати, які необхідно утримувати на якомога нижчому рівні. Але, якщо ідеальна зарплата і була б можливою, вона не може забезпечити мінімальний дохід на тривалий період зі слідуючих причин:

– не всі робітники можуть заощаджувати;

– інфляція знижує купівельну спроможність зарплати.

Жодному суспільству не вдається розв'язати належного життєвого рівня через зарплату. Тому є поняття "сімейний доход", який забезпечується співпрацею та адміністративним контролем через такі статті:

– безплатні освіта та медичне обслуговування;

– страхування від нещасних випадків;

– допомога сім'ям з низьким рівнем доходів та допомога по безробіттю;

– соціальне забезпечення.

Ці доходи можна поповнювати і використовувати при успішному функціонуванні в країні бізнесової діяльності, яка наповнює їх через податки та благодійництво.

Справедлива заробітна плата не може визначатися лише потребами робітників та їх родин. Розмір зарплати повинен бути пов'язаний із внеском працівника у прибуток фірми, із станом ринку праці та товарів, а також з потребами робітників та їх родин.

Справедливу зарплату визначають при проведенні вільних і справедливих переговорів, на яких поважаються позиції всіх сторін. Угода може бути несправедливою і необдуманою, якщо одна чи обидві сторони вдалися до обману, силового чи емоційного тиску, або використали необізнаність партнера для підписання угоди, яка інакше не була б підписана.

У різний час, за різних умов рівень справедливої зарплати визначити важко, але і роботодавець, і робітник при визначенні цього важливого питання враховують такі фактори:

1. Який існує рівень зарплати в конкретній галузі і який вважається справедливим.

2. Доход працівника має відповідати необхідному мінімуму, встановленому законодавством.

3. Підвищення доходу працівника є реальним.

Наявна зарплата та рівень доходу в країні для значної частини громадян залишаються поза мінімальним рівнем.

Кожний підприємець повинен допомогти суспільству забезпечити встановлений мінімум, а своїм працівникам – мінімальний задовільний доход:

– по-перше, розширити можливості своїх працівників використовувати суспільні джерела доходу – громадська освіта, громадські служби здоров'я, різноманітні центри відпочинку і розваг, які пропонують певні вигоди;

– по-друге, люди повинні намагатися вести свої справи достатньо ефективно, щоб мати можливість підвищувати зарплату до рівня, який забезпечує належний життєвий рівень.

б) участь у розподілі прибутку та стабільність праці

Останнім часом зростає кількість фірм, що діляться своїми прибутками з працівниками, хоч є загальноприйняте правило в капіталістичному світі: якщо робітник отримує справедливу зарплату, він не має підстав претендувати на додаткові суми грошей.

Причина полягає в тому, що робітник добровільно погодився на встановлену зарплату при укладенні контракту. Роботодавець має моральне право не змінювати умов угоди, доки працівникові виплачується справедлива зарплата.

Якщо окремі робітники можуть робити великий особистий внесок в результати діяльності, то тоді, крім трудової угоди, укладається додаткова угода, згідно з якою робітник має право на частину прибутку, пропорційно особистому внеску.

Важливим фактором, який викликає останнім часом стурбованість робітників, є стабільність праці. Люди бояться невпевненості не менше, ніж вони бояться бідності. Для такого страху є підстави, оскільки люди не можуть впорядкувати своє життя і будувати плани на майбутнє, якщо вони не впевнені в стабільності своєї праці та доходу.

Скорочення виробництва в країні становить велику загрозу стабільності, і бізнесмени у вирішенні питань найму та звільнення повинні дуже чуйно ставитися до претендентів та працівників.

Стабільність зайнятості в даний час відіграє навіть більшу роль при працевлаштуванні, ніж рівень справедливої зарплати. Бізнесмену потрібно враховувати момент сьогоднішнього дня.

в) умови праці з етичної точки зору

Умови праці – це така ж важлива умова, як зарплата та стабільність праці.

До робітника не можна ставитися, як до речі. Ні робітник, ні його сім'я не повинні наражатися на небезпеку заподіяння їм фізичної, психологічної чи моральної шкоди.

Умови праці можуть впливати не лише на фізичну безпеку працівників, а й на їхню етику та людську гідність.

Незадовільний контроль на фірмі спокушає працівників до крадіжок. Тому послідовна етика і міцний бізнес вимагають розумних заходів для захисту і робітника, і фірми. Нові працівники повинні бути попереджені про ставлення фірми до таких проявів.

Керівник не є всемогутнім наглядачем, який може чи повинен контролювати особисті людські якості працівників, але він, безперечно, не може бути байдужим до того, що відбувається на роботі.

Молоді працівники в перші дні роботи потребують поради, допомоги і захисту. Якщо керівник не може вжити заходів, він мовчазно схвалює фаворитизм, службові інтриги, статеві домагання, винагороду і змову при крадіжці тощо.

Менеджери усіх рівнів повинні пам'ятати, що їхні повноваження керувати, нагороджувати і карати не є самовиправданими.

Поряд з цими правами у них є відповідальність використовувати владу для добра фірми, з належною повагою до прав і совісті інших.

Умови праці можуть впливати на сімейне життя та сімейний бюджет. Хоч роботодавець безпосередньо не відповідає за це, але він повинен брати до уваги такий вплив і його наслідки. Наприклад, при частих відрядженнях людині важко виконувати свої обов'язки перед дітьми і дружиною чи чоловіком.

Переведення по службі часто вимагають додаткових витрат на життя. У цих випадках окремі фірми виділяють гроші на переїзд, облаштування на новому місці.

д) задоволення від праці

Дослідження показали, що хоч висока зарплата може вберегти людей від скарг на власне життя, вона стимулює робітників не так, як задоволення від праці. Тому роботодавці економічно зацікавлені, щоб їхні працівники отримували задоволення від праці. Якщо вона не приносить задоволення, знижується не тільки продуктивність, а й саме життя багато що втрачає.

Оскільки і роботодавці, і їхні працівники визнають важливу роль задоволення від роботи, врахування цього аспекту бізнесу є обов'язковим. Керувати підприємством, успішно вести бізнес може менеджер, який не лише володіє спеціальними кваліфікаційними знаннями, а й є психологом, проявляє чуйність у ставленні до людей.

Бізнесмен, щоб управляти іншими, повинен дуже добре знати самого себе, свої переваги і недоліки, свої страхи та цінності. Тільки в такому випадку він зможе розуміти потреби інших людей, розуміти, наскільки корисними чи шкідливими можуть бути наслідки його дій як для персоналу, так і для бізнесу.

В.Г. Лисанюк,
доктор сільськогосподарських наук,
професор, академік АТНУ

(Далі буде)

Шановні читачі!

Передплачуйте найпопулярніший в Україні журнал "Дім, сад, город" на ІІ півріччя 2010 року!

Безкоштовна лотерея

тільки для передплатників журналу

"Дім, сад, город".

Заповніть талон (див. на звороті) і надішліть його на адресу редакції до 1 серпня 2010 року. Не втрачайте щасливої нагоди одержати набір високоякісного насіння кращих сортів овочевих і квіткових культур і набір цікавої й корисної літератури.

Підсумки лотереї будуть опубліковані в журналі "Дім, сад, город"

Передплата-2010

Як вибрати чайник для заварки

Знавці стародавніх традицій чаювання добре знають: щоб цей процес перетворився на справжню насолоду, недостатньо мати в запасі упаковку доброго чаю, навіть якщо він живий, насичений, особливий, здатний відновлювати сили, надавати бадьорості й має надзвичайно чудовий аромат... Для чаювання ще потрібен хороший чайник для заварки.

Але як його правильно вибрати? Тим більше, що хороший чайник має бути виготовлений з відповідного матеріалу, мати ситечко в основі носика, підходити вам за об'ємом, "тримати" краплю, кришку, мати дірку в кришці для виходу пари і при цьому ще й подобатися вам.

Отже, пропонуємо кілька корисних порад, які стануть вам у пригоді під час купівлі заварювального чайника.

Шість ознак якісного чайника

❖ **Ситечко.** В основі носика обов'язково має бути ситечко, яке перешкоджатиме потраплянню окремих чаїнок до чашки. Вибираючи чайник, зніміть кришку й подивіться всередину: найкращий варіант, коли замість однієї дірки ви побачите кілька, до того ж доволі великих. Адже дрібні дірочки часто забиватимуться чайним листям.

❖ **Об'єм чайника.** Вирахувати його доволі просто: одного заварювання має вистачати на одне чаювання для всіх членів вашої родини. Після цього в чайнику не повинно нічого залишатися, щоб не з'являлася спокуса випити старий чай. Для розрахунків: на одну людину потрібно близько 300 мл об'єму.

❖ **Чайник "тримає" краплю.** Відразу після того, як ви закінчили наливати заварку із чайника, вона повинна припинити литися, а не продовжувати крапати в тарілку чи на скатертину. До речі, останнім часом у продажу з'являється дедалі більше чайників із "нетриманням" краплі, однак вони мають сучасний гарний вигляд, тому покупці часто "клюють" на цю вудочку.

❖ **Надійна кришка.** Саме такою має бути кришка на чайнику. Щоб вона надійно трималася, виробники застосовують різні технології. Приміром, у східних чайниках кришки мають широкий внутрішній обідок, який надійно утримує цю деталь від випадкового падіння. У європейських моделях для цієї мети слугує невеличкий виступ-фіксатор на кришці.

❖ **Дірочка для виходу пари.** У кожному чайнику на кришці має бути маленька дірочка. Де конкретно вона знаходиться – не важливо, але з її допомогою можна перевірити, наскільки щільно закривається кришка чайника. Для цього його закривають кришкою, а саму дірочку на кришці прикривають пальцем. Після цього, притримуючи кришку, дують у носик чайника. Якщо кришка прилягає щільно, то від дуття вона трішки підскочить.

Секрети догляду за чайником:

❖ не залишайте чайник із заваркою до ранку, після чаювання обов'язково помийте його;

❖ не тріть чайник усередині – краще сполосніть його проточною водою;

❖ висушіть відкритий чайник, нічим не накриваючи й не протираючи його;

❖ не зберігайте заварювальний чайник поряд із речовинами, що сильно пахнуть.

Це загальні поради, а щодо матеріалів, з яких виготовляють чайники для заварки, то їх нині дуже багато: фарфор, глина, скло, метал тощо. Тому, купуючи заварювальний чайник, слід врахувати всі переваги та недоліки цих матеріалів, аби потім ніщо не завадило вам насолоджуватися приємним чаюванням.

Талон
для участі в лотереї (передплата–2010)

Поштова адреса ....

....

П.І.П. ....

Телефон ....

Номер передплатної квитанції або її ксерокопія на II півріччя 2010 р. ....

....

Увага! Ксерокопія талона не дійсна.

"Дім, сад, город"

50 виграшів

Глиняні чайники

Фарфоровий чайник

Фарфор вважають ідеальним матеріалом для виготовлення заварювального чайника. Головна його властивість – швидке й сильне нагрівання. Фарфор тримає температуру чаю краще, ніж скло або кераміка. Тому напій залишається гарячим протягом 15–20 хвилин.

У фарфоровому чайнику фахівці радять заварювати чорний чай, для зеленого краще підійде глиняний чайник. Однак якщо ви не готові забезпечити себе цілим арсеналом різноманітних чайників для кожного різновиду чаю, то варто придбати універсальний – фарфоровий.

Глиняний чайник

Глиняний чайник – найкращий вибір для будь-якого китайського чаю. У ньому можна заварювати зелений, жовтий, білий чаї та улун. Пориста глина, з якої виготовляють глиняні чайники для заварки, довго тримає тепло й швидко вбирає в себе специфічний аромат чаю. Звичайно, за умови, що чайник не митимуть всередині до блиску після кожного заварювання. А відтак – найкраще заварювати в одному чайнику лише один вид чаю.

Скляний чайник

Чи не найпривабливіший варіант – скляний чайник, крізь прозоре скло якого можна спостерігати за "таємним життям" чаїнок. Такий чайник можна було б вважати універсальною заміною фарфоровому, якби не три "але".

По-перше, скляний чайник швидко втрачає естетичний вигляд, бо природний чайний осад, який утворюється на його стінках, відразу помітний. А це означає, що одним лише обполіскуванням тут не обійтися – тож доведеться чайник ретельно терти із содою.

По-друге, прозорі чайники нині рідко виготовляють лише зі скла. Часто в них є пластикові, дерев'яні або металеві вставки-деталі. Такі вставки з дешевих матеріалів згодом можуть деформуватися від нагрівання або мати свій власний запах, який під час чаювання буде зайвим.

По-третє, у скляному чайнику може бути відсутнє ситечко, що є необхідною деталлю ємкості для заварювання чаю.

Металевий чайник

Чимало знавців чайних церемоній не радять використовувати металеві чайники для заварювання чаю. Справа в тому, що велика кількість дубильних речовин, які входять до складу чайного листя, вступають у реакцію із залізом, внаслідок чого напій набуває металевого присмаку. До речі, кави це не стосується.

Бажаю приємного чаювання й незабутніх емоцій!

О. Кіян,
Закарпатська обл.

А я роблю так

Гідропосів... із чайника

Чимало городників, висіваючи дрібне насіння овочевих культур, змішують його з різними баластними матеріалами: піском, тирсою і навіть гранулами суперфосфату. Певною мірою це вирішує проблему, але після такого посіву без проривання все рівно не обійтися.

Кілька років тому я довідався про інший спосіб висіву, коли насіння змішують із клейстером. Перевірив, випробував і залишився задоволений, бо все вийшло набагато краще, ніж за змішування з піском. Однак і ці результати не повністю мене влаштовували.

Та якось я побачив, як сусід поливає підготовлені до висіву борозни із чайника. Розпитав його і виявилося, що в такий спосіб він висіває дрібне насіння овочевих культур. З того часу я тільки цим способом і користуюся.

Робиться все дуже просто. У чайник, до половини наповнений водою, засипають насіння потрібної культури. Ложкою або навіть паличкою добре розмішують воду, а потім тонкою цівкою виливають її в борозни. Захоплюючи за собою насіння, вода рівномірно розподіляє його по борознах. Потрібно лише перед цим трохи потренуватися, бо швидкість пересування чайника вздовж грядки залежить від величини струменя води, а отже і від кількості насіння в ній.

Якщо посівна кампанія у розпалі, а у вас під рукою немає старого чайника, та й новий не хочеться забруднити, то скористайтеся поліетиленовим пакетом, який може замінити ємкість для гідровисіву насіння. Потрібно лише відрізати один із його куточків. Величина струменя води при цьому залежатиме від діаметра отвору, зробленого в пакеті, який визначають дослідним шляхом.

М.С. Рітченко,
м. Луганськ

Біодинамічний календар
Червень

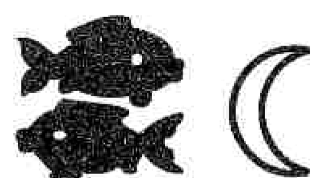
"Я так хочу, чтобы лето не кончалось..." написав в одній із своїх найпопулярніших пісень І. Рєзник. На щастя, довгоочікуване літо незабаром лише розпочнеться. Якою буде погода в червні – теплою чи з періодами похолодання, посушливою чи дощовою – ми ще напевно не знаємо. Однак усі ці погодні умови мають важливе значення для власників садових і городніх ділянок. Адже продовжуються роботи з висаджування розсади, поливу, прополювання, розпушування ґрунту, обприскування тощо. Отже, дачні клопоти тривають...

Водолій 1 (8:09) – 3 (20:35)

У дні під знаком Водолія астрологи рекомендують утриматися від будь-яких робіт із висівом або висаджуванням городніх і садових культур. Краще приділити більше уваги боротьбі зі шкідниками й хворобами на городі і в саду. Зокрема, яблуні й груші через 2–3 тижні після квітування обприскують проти плодожерки і попелиці.

Для відловлювання плодожерки на стовбури дерев і скелетні гілки накладають ловильні та клейові пояси. Чимало садівників ловильні пояси змащують спеціальним клеєм, виготовленим самотужки. Роблять його так. Беруть 20 г рослинної олії, 100 г смоли і 10 г солідолу. Всі компоненти ретельно змішують, прогрівають і наносять на папір, яким потім обгортають стовбури дерев.

Риби 3 (20:35) – 6 (8:51)
Остання чверть Місяця – 5 (1:13)

На городі ретельно виполюють бур'яни, прополюють і підгортають картоплю. Висаджують у ґрунт розсаду помідорів пізніх сортів, перцю, баклажанів. Підживлюють парникові огірки. Висаджують у ґрунт розсаду кавунів і динь (попередньо розсаду дині слід прищипнути над 2–3-ім листком). У період росту кавуни й дині 2–3 рази підживлюють.

Висівають головчастий салат у розсадник через кожних два тижні, а одержану розсаду висаджують на звільнених ділянках. Насіння спаржового салату також висівають у розсадник або ґрунт. Сіють портулак, кріп.

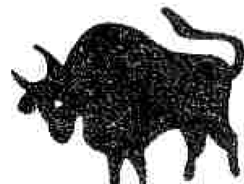
Не пізніше 10 червня висівають зимову редьку – білу і чорну, а літню скоростиглу – вдруге. Обпилюють деревним попелом перші посіви редьки проти шкідників, зокрема хрестоцвітої блішки.

Овен 6 (8:51) – 8 (18:42)

У першій половині червня молоді рослинки, висаджені у відкритий ґрунт, потребують особливого догляду. Один із засобів захисту рослин від раптового похолодання – зволоження повітря й ґрунту. Адже зволожений ґрунт повільніше холоне, а завдяки посиленому випаровуванню дещо зігрівається повітря, а з ним і рослини. За твердженням фахівців, часте дощування запобігає загибелі рослин. Навіть за таких, здавалося б, екстремальних випадків, коли, скажімо, стебельця помідорів вкриються льодяною кіркою: щойно вигляне сонце, як лід розтане і молоді кущики рослин набудуть звичайного вигляду.

Давно відомий і такий засіб боротьби із раптовим похолоданням, як задимлення, яке застосовують і садівники, й городники. Ще кращі результати можна отримати за одночасного застосування задимлення і дощування.

Тілець 8 (18:42) – 11 (1:12)

Проріджують буряки, мангольд, цибулю, моркву, поступово збирають редиску й редьку, інші овочі. Сушать і консервують пряні рослини.

Підживлюють салатний цикорій, листкову селеру, цибулю, часник.

Збирають і настоюють у гарячій воді траву чистотілу, квітки піретруму, ромашки, листки волоського горіха для обприскування овочів, дерев і кущів проти шкідників і хвороб.

Один із основних елементів, які особливо необхідні рослинам у цей період, – азот. У білку, що є головною складовою клітин, на нього припадає 16–18%. За нестачі азоту в ґрунті рослини слабо розвиваються. Такий стан особливо негативно позначається на вегетативній масі: листя втрачає зелений колір і набуває жовтуватих відтінків – затримується утворення хлорофілу. Пожовтіння починається з нижніх листків, оскільки азот переміщується із старих у молоді листочки до точок росту.

Однак і в підживленні потрібно знати міру. Адже відомо, що за посиленого азотного живлення утворюється потужний листковий і стебловий апарати з темно-зеленим забарвленням. У картоплі, наприклад, більше розвивається надземна частина, а бульби ростуть погано. Ось чому підживлювати азотними добривами рослини необхідно в оптимальних дозах та в певному співвідношенні з іншими добривами, враховуючи кількість засвоюваного азоту, який є в ґрунті.

Близнята 11 (1:12) – 13 (4:52)
Новий Місяць – 12 (14:15)

На Новий Місяць не рекомендується виконувати посадкові роботи. Крім того, в ці дні варто бути дуже уважними та обережними, користуючись ріжучим і садово-городнім реманентом. Краще оглянути грядки з молодими рослинками огірків і помідорів. Адже на початку літа інколи відбуваються різкі температурні коливання, а молоді рослини огірків і помідорів бояться навіть порівняно невеликого холоду. Потрібно своєчасно вкривати теплолюбні рослини. Останнім часом з цією метою широко застосовують світло-прозорі плівки. Їх можна легко натягнути на будь-який каркас і... укриття готове.

Однак така плівка нині не дешева. А відтак можна застосувати й традиційні укриття, випробувані багатьма городниками: солом'яні або очеретяні щити, мати, мішковину і, звичайно ж, засклені рами, які використовують щонайменше кілька років.

Декому до душі інший спосіб захисту від холоду, щоправда, досить копіткий: застосування саморобних ковпачків, якими вкривають кожну рослину. Роблять їх з будь-яких підручних матеріалів, можуть згодитися для цього і поліетиленові пляшки з відрізаними горловинами.

Рак 13 (4:52) – 15 (6:56)

У червні 2–3 рази підкопують ранню картоплю. Проріджують і підживлюють огірки, проріджують кукурудзу. Рослини гарбузів прищипують над 5–6-м листочком. Якщо немає дощів, регулярно поливають перець, баклажани, огірки та баштанні культури.

За відсутності опадів також систематично поливають молоді плодові та всі ягідні рослини. Прополюють і розпушують пристовбурні смуги й круги. Одночасно з поливанням підживлюють плодові дерева, ягідні кущі та квіткові рослини.

У ягідниках збирають і знищують падалицю.

На плодових деревах виконують щеплення зеленими живцями. Видаляють підмерзлі гілки (з дрібними, світлозеленими і підсохлими листочками). Зрізи замазують садовим варом.

Лев 15 (6:56) – 17 (8:42)

Квітникарі викопують цибулини тюльпанів, нарцисів раннього строку квітування.

У садку систематично, кожні 3–5 днів, збирають падалицю під плодовими деревами, яку обов'язково знищують або подрібнюють і згодовують у сумішах з іншими кормами худобі й птиці.

Продовжують перевіряти ловильні пояси і знищувати шкідників. Чимало садівників для боротьби із гусінню застосовують відвари і настої з бадилля помідорів, червоного стручкового перцю, лушпайок цибулі, часнику. Ефективний засіб – настій з полину гіркого (1 кг маси щойнозірваного полину гіркого або 700–800 г трави у сухому вигляді залити невеликою кількістю холодної води, настояти протягом доби і кип'ятити 20–30 хвилин; процідити, долити води до 10 л й обприскувати дерева).

Діва 17 (8:42) – 19 (11:15)

Перша чверть Місяця – 19 (7:29)

Викопують ранню картоплю, збирають ранні огірки, редиску. Зрізують листя петрушки, селери, зеленої цибулі, сушать його або засолюють на зиму.

Протягом червня достигає суниця. Досвідчені садівники часто застеляють ґрунт у міжряддях і між кущами соломою або тирсою, завдяки чому ягоди не забруднюються, особливо за дощової погоди, а ґрунт довше залишається зволоженим.

У цей період суниці можуть значно пошкоджуватися слимаками. Тому міжряддя доцільно посипати негашеним вапном або негранульованим суперфосфатом.

Збирають ягоди суниці через день. Це сприяє одержанню великих ягід кожного наступного вибирання, а також зменшенню ураження їх сірою гниллю та пошкодження слимаками. Аби ягоди швидше достигали, частину листків на сильно розвинутих рослинах обривають, але не більше 20%. Вуса також видаляють.

Терези 19 (11:15) – 21 (15:15)

Після затяжних туманів, рясних червневих дощів на городніх рослинах, насамперед пасльонових (картопля, помідори, перець тощо), часто поширюється таке небезпечне захворювання, як фітофтороз. Інколи воно може спричинити недобір урожаю до 70%. Аби запобігти цій напасті, застосовують профілактичний засіб – настій з 1,5 склянки мезги часнику і марганцівки, яку потрібно розвести у відрі води до рожевого кольору. Таким настоєм слід обробити рослини кілька разів з інтервалом у тиждень. Норма витрати: 0,5 л – на один кущ помідорів або на два–три кущики суниці.

Поливати помідори краще по борознах, особливо за холодної погоди, що запобігає виникненню захворювань, обсипанню квіток і зав'язей.

Аби прискорити дозрівання плодів на кущах, інколи застосовують прорізування стебел: поблизу кореневої шийки рослини роблять наскрізну щілину завдовжки 7–10 см і в розщіп встромляють дерев'яну шпильку завтовшки 4–5 мм. Також прискорює дозрівання плодів кільцювання рослин тонким мідним дротом на висоті 2,5–3 см від поверхні ґрунту.

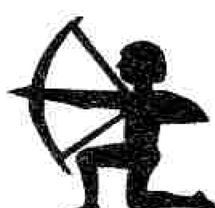
Скорпіон 21 (15:15) – 23 (21:12)

У смородини й аґрусу виламують слабкі й пошкоджені пагони, а також ті, що загущують кущ. У розсаднику на живцях смородини після їхнього укорінення необхідно повищипувати квіткові суцвіття. Це сприятиме посиленому росту листків і пагонів.

Смородину та аґрус за перших ознак борошнистої роси обприскують кальцинованою содою (50 г на 10 л води), додаючи 40 г господарського мила. За необхідності операцію повторюють 2–4 рази з інтервалом у 6–7 днів.

Проти малиново-суничного кліща у фазі бутонізації малину обприскують настоєм гіркого полину (300 г полину настояти протягом доби у 5 л води, потім кип'ятити 30 хвилин, охолодити, профільтрувати, розбавити водою у співвідношенні 1:2 й обприскувати рослини у вечірні години).

Слід зазначити, що для малини у період наливання ягід дуже важливе достатнє забезпечення вологою та пухкий ґрунт. Тому в цей час її поливають та неглибоко розпушують ґрунт (якщо є мульча, то потреба в розпушуванні, звичайно ж, відпадає). За гарного догляду малина дає багато порослі, яку проріджують, залишаючи найсильніші пагони на відстані 20 см один від одного. Решту можна викопати і разом із грудкою землі пересадити в потрібне місце.

Стрілець 23 (21:12) – 26 (5:23)

За висіяними і висадженими городніми культурами потрібно своєчасно доглядати, звертаючи особливу увагу на проріджування. У цей час підгортають пізні капусту й картоплю. Найкраще робити це після дощу або щедрого поливу.

Збирають свіжу зелень салату, кропу й цибулі, а також редиску.

У теплицях і парниках продовжують догляд за культурами, що там ростуть.

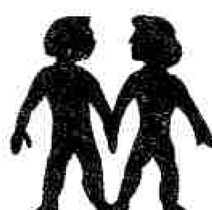
Власники дрібних домашніх тварин – кіз, кролів та птиці протягом червня заготовляють для них вітамінні корми: кропиву, гілки верби, хвойних дерев діаметром до 1 см, які зв'язують у віники і просушують під навісами, на горищах, які добре провітрюються. Взимку ці корми будуть добрими помічниками в підвищенні імунітету домашніх тварин та боротьбі з їхніми хворобами.

Козеріг 26 (5:23) – 28 (15:54)

Повний Місяць – 26 (14:30)

Період Повного Місяця – кризовий для рослин. У цей час вони особливо вразливі, тому краще не планувати на ці дні будь-яких робіт із садовими і городніми культурами. Натомість можна зайнятися очищенням та прибиранням підвалів та погребів після зберігання в них овочів і картоплі. Приміщення добре просушують і провітрюють, не залишаючи цю роботу на той період, коли вже необхідно буде закладати новий урожай. Просушені мати й рогожі складають на зберігання в сухе місце.

Водолій 28 (15:54) – 1.07 (4:11)

Неродючим і непридатним для будь-якої роботи з рослинами вважають Водолій. Коли Місяць перебуває в цьому Знаку, астрологи дозволяють лише прополювати грядки й знищувати шкідників. Але при цьому слід мати на увазі, що рослини, пошкоджені під час прополювання у дні Водолію, швидше за все загинуть.

Рослинні рештки, які нагромаджуються на ділянці, закладають у компост. Але для цього використовують бадилля лише здорових рослин і бур'яни до їхнього обсіменіння.

Заготовляють листя чорної смородини, петрушки, моркви, кропу, суниці, кропиви, квітки ромашки аптечної з лікувальною метою.

Назва препарату (діюча речовина), фірма, країна	Норма витрати препарату	Культура	Шкідливий об'єкт, проти якого обробляється	Строк виходу для виконання ручних робіт	Строк останньої обробки	Максимальна кратність обробок
1	2	3	4	5	6	7
Фунгіциди						
Акробат МЦ, з.п. (диметоморф, 90 г/кг + манкоцеб 600 г/кг), ф. БАСФ Агро БВ, Німеччина	50 г/10 л води	Картопля	Фітофтороз, альтернаріоз	7	20	3
Танос, в.г. (цимоксаніл, 250 г/кг + фамоксадон, 250 г/кг)ф. Дюпон де Немур Інтернешнл С.А., Швейцарія	15 г/10 л води/ 2,5 сотки	Картопля	Фітофтороз, альтернаріоз	7	20	4
	15 г/10 л води/ 2,5 сотки	Помідори	Фітофтороз, альтернаріоз, септоріоз	7	7	4
	4–4,5 г/10 л води/ 1 сотку	Виноградники	Мільдью	7	30	3
Альєт, 80% з.п. (фосетил алюмінію, 800 г/кг), ф. Байєр КропСайєнс, Німеччина	12–20 г/10 л води/ 1 сотку	Огірки (відкритий ґрунт)	Пероноспороз	7	7	3
Квадрис 250 SC, к.с. (азоксистробін, 250 г/л), ф. Сингента, Швейцарія	6 мл/5 л води/ 1 сотку	Огірки	Пероноспороз, антракноз, борошниста роса	5	5	3 (не більше 2 обробок підряд)
	6 мл/5 л води/ 1 сотку	Помідори	Фітофтороз, альтернаріоз, бура плямистість	5	5	3 (не більше 2 обробок підряд)
	6 мл/5 л води/ 1 сотку	Цибуля	Фузаріозне в'янення, пероноспороз	5	14	2
	6 мл/5 л води/ 1 сотку	Картопля	Фітофтороз, альтернаріоз	5	7	2
	6 мл/5 л води/ 1 сотку	Капуста	Гнилі при зберіганні (обприскування посівів за 10 днів до збирання)			
Купроксат, к.с. (сульфат міді триосновний, 345 г/л), ф. Нуфарм ГмбХ енд К° КГ, Австрія	50 мл/10 л води, 10 л/1 сотку	Яблуня	Парша	14	15	4
	80 мл/10 л води, 5 л/1 сотку	Помідори	Фітофтороз	14	8	4
	80–100 мл/10 л води, 5 л/1 сотку	Картопля	Фітофтороз	14	15	4
Мікосан (марки Н і В), 3% в.р.к. (лужний екстракт афілофорального гриба Fomes fomentarius, хітозан), ТУ У 24.2.-23710945-03-2001, НВФ "Мікотон", Україна	80 мл/1 сотку	Яблуня	Парша листків і плодів, борошниста роса	–	–	4
Пенкоцеб, з.п. (манкоцеб, 800 г/кг), ф. Церексагрі, Франція	40 г/10 л води, 4 л/1 сотку	Картопля	Фітофтороз, макроспоріоз	7	20	3
Превікур 607 СЛ, в.р. (пропамокарб гідрохлорид, 722 г/л), ф. Байєр КропСаєнс, Німеччина	2–4 л 0,15% робочого розчину/м^2	Розсада огірків, помідорів, капусти, перцю, баклажанів, кавунів	Кореневі й стеблові гнилі (полив розсади з інтервалом у 3–4 тижні)	7	–	2
	20 мл/10 л води, 10 л/1 сотку	Огірки	Пероноспороз	7	10	2
Ридоміл Голд МЦ, 68% WG, в.г. (металаксил-М, 40 г/кг + манкоцеб, 640 г/кг), ф. Сингента, Швейцарія	25 г/5 л води/ 1 сотку	Помідори	Фітофтороз	7	14	3
	25 г/5 л води/ 1 сотку	Картопля	Фітофтороз	7	14	3
	25 г/5–6 л води/ 1 сотку	Огірки	Пероноспороз	7	10	3
	25 г/8–10 л води/ 1 сотку	Виноградники	Мільдью	7	25	3
	25 г/4–5 л води/ 1 сотку	Цибуля (крім на перо)	Пероноспороз	7	30	3
	25 г/5 л води/1 сотку	Тютюн	Пероноспороз	14	3	3

1	2	3	4	5	6	7
Ридоміл Голд МЦ, 68% WP, з.п. (металаксил-М, 40 г/кг + манкоцеб, 640 г/кг), ф. Сингента, Швейцарія	25 г/4–5 л води/ 1 сотку	Цибуля насінна, ріпчаста (крім на перо)	Пероноспороз	7	30	3
	25 г/8–10 л води/ 1 сотку	Виноградники	Мільдью, чорна плямистість, сіра і біла гнилі	7	25	3
	40 г/10 л води	Огірки	Борошниста роса (витрата робочого розчину: 6 л/1 сотку)	7	10	3
	60 г/10 л води	Картопля, помідори	Фітофтороз, макроспоріоз (витрата робочого розчину: 4 л/1 сотку)	7	14	3
Скор, 250 ЕС, к.е. (дифеноконазол, 250 г/л), ф. Сингента, Швейцарія	1,5–2 мл/10 л води/1 дерево	Яблуня, груша	Парша, борошниста роса	7	30	3
	5 мл/5 л води/ 1 сотку	Помідори	Фітофтороз, альтернаріоз, макроспоріоз	7	14	3
		Картопля	Фітофтороз, альтернаріоз	7	14	2
Стробі, 50%, в.г. (крезоксим метил), ф. БАСФ Агро БВ, Німеччина	2 г/10 л води	Яблуня (ранньостиглі сорти)	Парша, борошниста роса	7	30	2
		Яблуня (середньо- і пізньостиглі сорти)	Парша, борошниста роса	7	30	3
	3 г/10 л води	Виноградники	Мільдью, оїдіум	7	50	2
Сульфокарбатіон-К, 90-95% п. (N-діоксотіолат 3-іл), дитикарбамат калію, 950 г/кг, ІБОНХ НАНУ	60 г/10 л води, 5 л/1 сотку	Картопля	Фітофтороз, плямистості листків	–	20	3
Світч 62,5 WG, в т.г. (флудіоксоніл, 250 г/кг + ципродиніл, 375 г/кг)	7,5-10 г/3 л води/ 1 сотку	Суниця	Бура і біла плямистості, борошниста роса, сіра гниль	7	7	2
	7,5-10 г/10 л води (5 л робочого розчину на 1 дерево)	Абрикос, персик, слива, черешня, груша	Моніліоз, сиза пліснявоподібна гниль, фузаріозна гниль, альтернаріоз, сіра гниль (обприскування під час вегетації)	7	20	2
	7,5-10 г/10 л води	Груша, яблуня, персик	Хвороби плодів при їх зберіганні в плодосховищі	7	15	1
Тайтл 50, в.г. (цимоксаніл, 250 г/кг + фамоксадон, 250 г/кг), ф. Дюпон де Немур Інтернешнл, С.А., Швейцарія	4–4,5 г/10 л води/ 1 сотку	Виноградники	Мільдью	7	30	2–3
	15 г/10 л води/ 2,5 сотки	Помідори	Фітофтороз, альтернаріоз, септоріоз	7	7	4
		Картопля		7	20	4
Топаз, 100 ЄС, к.е. (пенконазол, 100 г/л), ф. Сингента, Швейцарія	6–8 мл/10 л води, до 10 л/1 сотку	Огірки	Борошниста роса	7	20	2
	10–15 мл/10 л, до 2 л на молоде дерево, до 5 – на старе	Яблуня	Борошниста роса	7	20	3
	8–15 мл/10 л води, до 15 л/1 сотку	Чорна смородина	Борошниста роса	7	20	2
Топсин М, з.п. (тіофанат метил, 700 г/кг), ф. Ніппон Сода, Японія	8–10 г/10 л води/ 1 сотку	Огірки закритого ґрунту	Борошниста роса	3	7	1
	10 г/10 л води/ 1 плодоносне дерево або 2 л робочого розчину на 1 молоде дерево (до 6 років)	Яблуня	Парша, борошниста роса, моніліоз	7	20	2
Татту, 55% к.е. (манкоцеб, 302 г/л + пропамокарб гідрохлорид, 248 г/л) ф. Байєр КропСаєнс, Німеччина	60 мл/10 л води, 5 л/1 сотку	Картопля	Фітофтороз, макроспоріоз	7	20	3
	60 мл/10 л води, 5 л/1 сотку	Помідори	Фітофтороз, макроспоріоз	7	14	2
Тельдор 50 WG, в.г. (фенгексамід, 500 г/кг), ф. Байєр КропСаєнс АГ, Німеччина	8 г/10 л води	Персик	Гниль плодів (обприскування в період вегетації, витрата робочого розчину: для дерев до 6 років – 2 л/1 дерево, понад 10 років – до 10 л/1 дерево)	7	20	1

1	2	3	4	5	6	7
Хорус, 75 WG, в.г. (ципродиніл, 750 г/кг), ф. Сингента, Швейцарія	2,5–3 г/10 л води	Вишня	Моніліоз, клястероспоріоз, кокомікоз	7	30	3
	2,5–3 г/10 л води	Черешня	Моніліоз, клястероспоріоз	7	30	3
	2–3 г/10 л води	Персик	Моніліоз, клястероспоріоз, кучерявість листків	7	30	4
	2–3 г/10 л води	Абрикос	Моніліоз, клястероспоріоз	7	30	3
	2,5 г/10 л води	Яблуня	Моніліоз	7	30	4
	2, 5–3 г/10 л води	Груша	Моніліоз	7	30	4
	2–3 г/10 л води	Слива	Моніліоз, клястероспоріоз	7	30	4
	6 г/5 л води/1 сотку	Суниця	Борошниста роса, біла і бура плямистості, сіра гниль (обприскування до цвітіння)	7	7	1
	3 г/5 л води/1 сотку	Суниця	Борошниста роса, біла і бура плямистості, сіра гниль (обприскування після цвітіння)	7	7	1
	6 г/5 л води/1 сотку	Виноградники	Оїдіум, мільдью, сіра гниль	7	7	3
		Газонні трави	Плямистість листків	7	–	2
Фітал, в.р.к. (фосфіт алюмінію, 570 г/л + фосфориста кислота, 80 г/л), ПП "Кемілайн Агро", Україна	20 мл/5 л води/1 сотку	Картопля	Фітофтороз, альтернаріоз, макроспоріоз	7	50	3
	20 мл/5 л води/1 сотку	Помідори	Фітофтороз, альтернаріоз, макроспоріоз	7	20	3
	20 мл/5 л води/1 сотку	Цибуля ріпчаста	Борошниста роса	7	40	3
Фундазол, з.п. (беноміл, 500 г/кг), ф. АгроКемі КФТ, Угорщина	15–20 г/10 л води	Троянди, відкритий ґрунт	Борошниста роса	10	5	3
Флінт, 50% в.г. (трифлоксистробін, 500 г/кг), ф. Байєр КропСаєнс АГ, Німеччина	1,5–2 г/10 л води/ 6–8 дерев до 5 років або 3–4 дерева понад 5 років	Яблуня	Парша, борошниста роса	7	20	3
Фундазим, з.п. (беноміл, 500 г/кг), ТОВ "Компанія "Укравіт", Україна, виробник - ТОВ "Фабрика агрохімікатів", Україна, ф. "Нанджінг Єссенс Файн-Кемікл Ко.Лтд.", Китай	15-20 г/10 л води/ 1 сотку	Троянди	Борошниста роса (обприскування під час вегетації)	10	30	3
Дитан М-45, з.п. (манкоцеб, 800 г/кг), ф. Доу АгроСайєнсиз, США	20 г/5 л води/1 сотку	Картопля	Фітофтороз, альтернаріоз	7	20	3
	20 г/5 л води/1 сотку	Помідори	Фітофтороз, альтернаріоз	7	20	3
Джек Пот, к.е. (пенконазол, 100 г/л + дифеноконазол, 200 г/л)	2-4 мл/10 л води/ 1 сотку	Яблуня	Парша, борошниста роса	7	30	3
Захисник, к.с. (тіофанат-метил, 500 г/л)	20 мл/10 л води	Виноград	Оїдіум, мільдью	7	30	1
Захист, з.п. (металаксил, 100 г/кг + цимоксаніл, 250 г/кг)	15-20 г/1 сотку	Помідори	Фітофтороз, альтернаріоз	7	14	3
Інфініто 61 SC, 687,5, к.с. (флуоніколід, 62,5 г/л+ пропамокарб гідрохлорид, 625 г/л)	15 мл/5л води/1 сотку	Помідори	Фітофторз	10	14	2
		Картопля	Фітофтороз	10	10	2
		Огірки	Пероноспороз	10	10	2
Чемпіон, з.п. (гідрооксид міді, 770 г/кг), Нуфарм ГмбХ енд К° КГ, Австрія	20 г/5 л води/ 100 м² (1 сотка)	Помідори	Фітофтороз, рання суха плямистість, чорна бактеріальна плямистість (обприскування при виявленні перших ознак хвороб з інтервалом у 10–14 днів)	7	14	4
Блу Бордо, в.г. (сульфат міді, 770 г/кг), ф. Церексагрі, Франція	110 г/10 л води (норма витрати робочої рідини: до 2 л – на молоді, до 5 л – на старі дерева)	Яблуня	Парша	14	30	3

1	2	3	4	5	6	7
Спліт, к.е. (дифеноконазол, 250 г/л), ТОВ "Хімікел Агро", Україна, виробник – ф. Агрікоптер Азія Лімітед, Китай	2 мл/10 л води	Яблуня	Парша, борошниста роса (перше обприскування проводити у фазі "рожевого бутона", друге – після цвітіння, третє – через 10–14 днів)	7	20	3
Ацидан, з.п. (металаксил 80 г/кг + манкоцеб, 640 г/кг)	25 г/5 л води/1 сотку	Картопля	Фітофтороз, суха плямистість	7	20	3
	25 г/5 л води/1 сотку	Помідори	Фітофтороз, суха плямистість	7	14	3
Лікар рослин, з.п. (металаксил, 80 г/кг + манкоцеб, 640 г/кг), ЗАТ "Транс Оїл", Україна, 5–8 л води виробник – Женджианг Агрін Компані ЛТЖ, Китай	10–25 г/1 сотку/ 5–8 л води	Огірки	Пероноспороз	7	10	3
	10–25 г/1 сотку/ 5–8 л води	Помідори	Фітофтороз	7	14	3
	10–25 г/1 сотку/ 5–8 л води	Картопля	Фітофтороз	7	20	3
Ефатол, з.п. (фосетил алюмінію, 800 г/кг), ПП "Агрохімінвест", Україна, виробник "Санрайз Кемікалз К^{о}., Лтд.", Китай	10–20 г/ 10 л води/1 сотку	Огірки	Пероноспороз	7	20	2
Метеор, з.п. (гідроксид міді, 770 г/кг), ПП "Хімагромаркетинг", Україна, виробник – "Санрайз Кемікалз Ко., Лтд.", Китай	30 г/5 л води/ 1 сотку	Помідори	Фітофтороз, макроспоріоз, бура плямистість	7	14	4
Максим 0,25 FS, т.к.с. (флудіоксоніл, 25 г/кг), ф. "Сингента", Швейцарія	0,75	Картопля (насіннєва)	Суха гниль, ризоктоніоз, гельмінтоспоріоз, звичайна парша, фомоз (обробка бульб суспензією препарату перед садінням. Обробка бульб перед закладанням на зберігання за умови просушування)	–	–	–
	7,5 г/3-5 л води/1 сотку	Газонні трави	Комплекс хвороб (обприск. під час вегетації)	3	–	3
Метаксил, з.п. (металаксил, 80 г/кг + манкоцеб, 640 г/кг), ЗАТ "Фірма "Август", Росія	25 г/5 л води/1 сотку	Помідори	Фітофтороз, альтернаріоз	7	14	3
		Огірки	Пероноспороз	7	10	3
		Картопля	Фітофтороз, альтернаріоз	7	20	3
Чарівник, з.п. (металаксил, 75 г/кг + манкоцеб, 525 г/кг + диметоморф, 115 г/кг), ТОВ "Презенс", Україна, виробник – Женджианг Агрін Компані ЛТЖ, Китай	15–20 г/3–5 л води/ 1 сотку	Картопля	Фітофтороз, альтернаріоз	7	20	3
	15–20 г/3–5 л води/ 1 сотку	Помідори	Фітофтороз, альтернаріоз	7	14	3
Цілитель, з.п. (манкоцеб, 640 г/кг + металаклсил, 80 г/кг), ТОВ "Компанія "Укравіт", Україна, виробник - ТОВ "Фабрика агрохімікатів", Україна, ф. "Нанджинг Єссенс Файн – Кемикл Ко, Лтд., Китай	25 г/1 сотку	Помідори	Фітофтороз, альтернаріоз	7	20	3

Скорочення й умовні позначення:

к.е. – концентрат емульсії,
в.с. – водна суспензія,
в.с.к. – водно-суспензійний концентрат,
в.с.р. – водно-суспензійний розчин,
г. – гранули,
д.р. – діюча речовина,
з.п. – змочуваний порошок,
к.с. – концентрат суспензії,
п. – порошок,
р. – розчин,
р.п. – розчинний у воді порошок,
в.г. – водорозчинні гранули,
в.е. – водна емульсія,
в.р.к. – водорозчинний концентрат,
в.р. – водний розчин,
мк.с. – мікрокапсульована водна суспензія,
т.к.с. – текучий концентрат суспензії,
кр. – кристали,
кр.п. – кристалевий порошок,
ф. – фірма

*Підготував **І.В. Шевчук***

(У наступному номері читайте: "Гербіциди для приватного сектору)

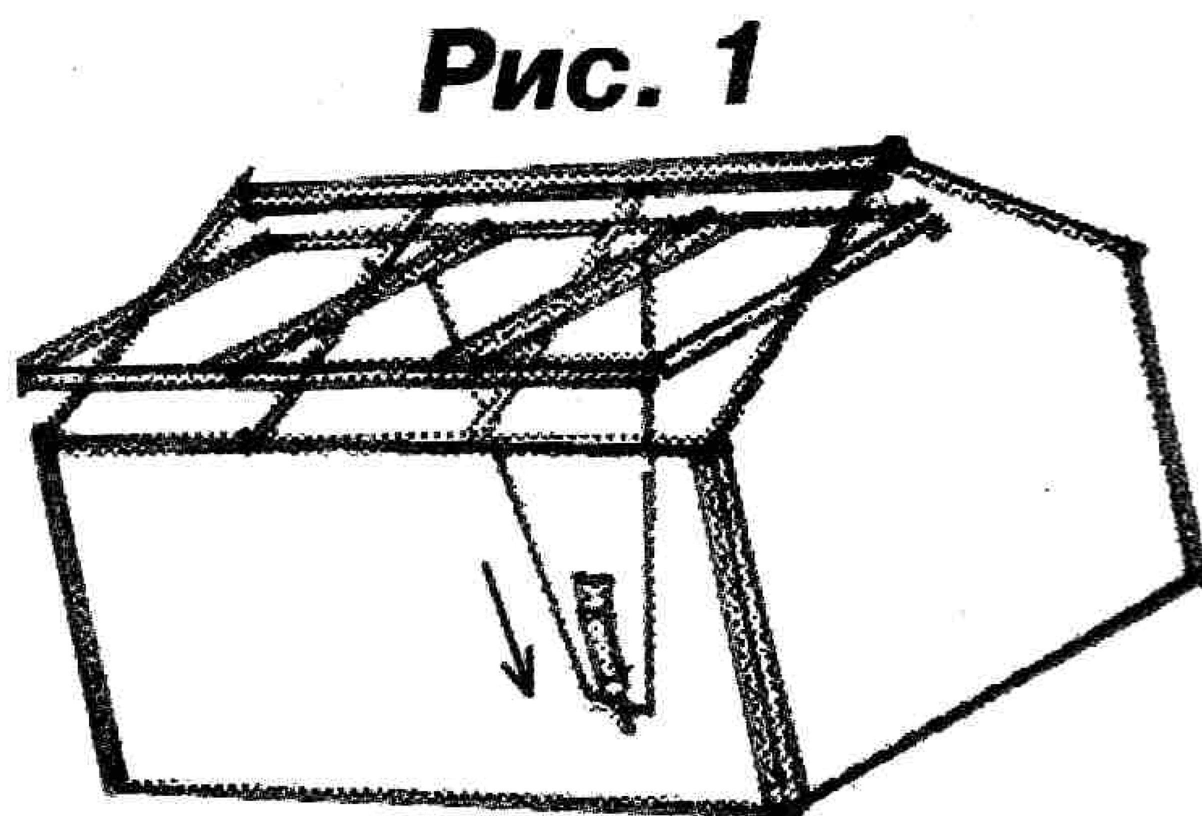
Теплицю обслуговує гідроциліндр

У наш час майже на кожній присадибній або дачній ділянці є хоча б невелика теплиця. Вигоди від неї – без сумнівні, але доглядати за теплицею не так уже й просто. Чого варте, скажімо, лише підтримання заданого температурно-вологісного режиму...

Однак про все по порядку. Більшість садових і дачних ділянок, зазвичай, знаходиться на значній відстані від основного місця проживання. Тож, аби виростити ранню овочеву продукцію, потрібно перебувати практично невідлучно біля теплиці, інакше хоч відмовляйся від цієї ідеї. Аби цього не трапилося, а також щоб вам не потрібно було щодня відчиняти й зачиняти кватирки або двері у споруді закритого ґрунту, пропонуємо виготовити гідроциліндр, який робитиме це за вас, працюючи в автоматичному режимі. І тоді питання обслуговування теплиці значною мірою буде вирішене.

Для характеристики запропонованого нами пристрою підійде відомий вираз: "Все геніальне – просто". Щоб переконатися в цьому, варто лише подивитися на рисунок теплиці з гідроциліндром. На рис. 3 зображена труба, в яку налито відпрацьоване машинне масло з двигуна автомобіля й вставлено рухливий поршень із довгим штоком. Нижня гайка навертається "наглухо", а у верхній є отвір, в якому рухається шток поршня. І, звичайно ж, тут передбачено гумовий сальник, який можна придбати в магазині або на базарі, а вже під його розміри підбирати шток поршня.

Рис. 1

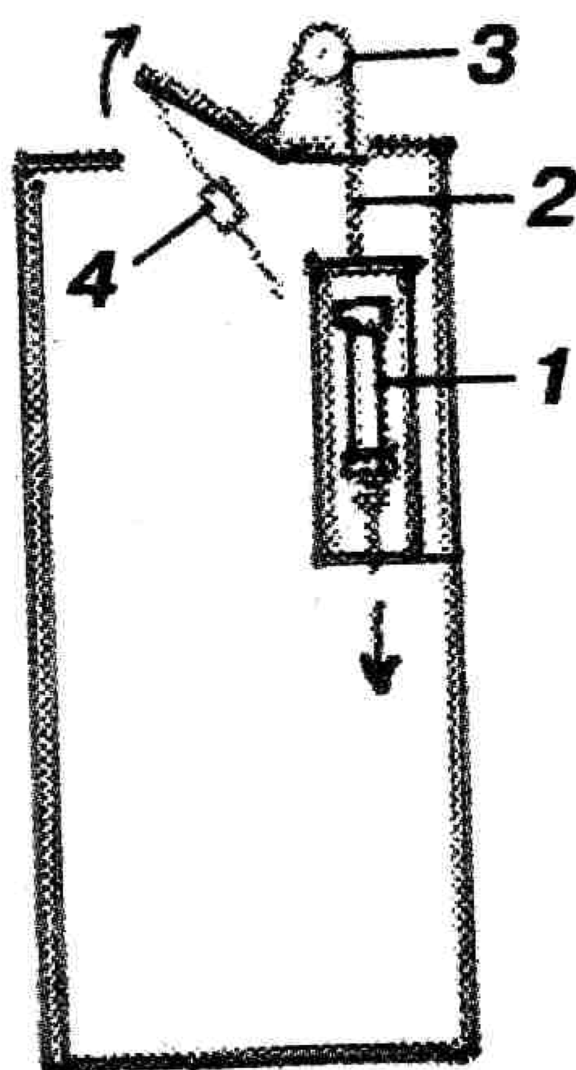

Рис. 2

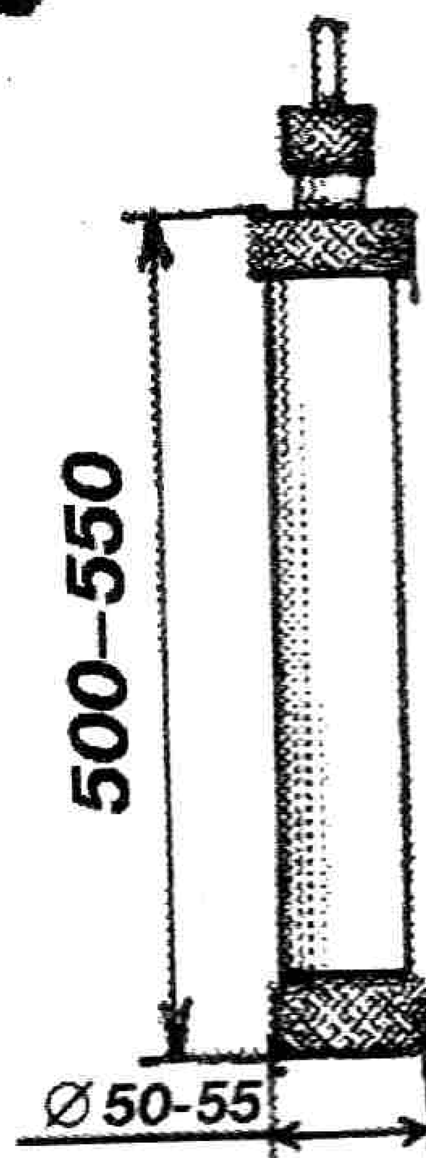

Рис. 3

Працює даний пристрій таким чином. При об'ємі циліндра на 800–1000 г масла за температури +25–30°С поршень піднімає вантаж до 10 кг на висоту 160 мм. Як свідчить практика, цього цілком достатньо, аби підняти 3–4 плівкові рами (див. рис. 1), з'єднані разом і шарнірно закріплені на кроквах теплиці.

Гідроциліндр може також відкривати одні двері з противагою, якщо потрібно регулювати температуру, скажімо, в огірковій теплиці, або двоє протилежних дверей під час провітрювання теплиці, де вирощують помідори. Необхідно тільки дослідним шляхом встановити у середнє положення шток при температурі +25–28°С.

Слід зазначити, що працює такий гідроциліндр практично безвідмовно і в подальшому майже не потребує догляду. Тепер варто температурі в теплиці піднятися вище встановленої норми, як нагріте масло всередині циліндра, розширюючись, почне виштовхувати шток, який відчинить рами й двері. Щойно ж на гідроциліндр впаде навіть невелика тінь від дерева або набіглих хмар, цей пристрій прикриє рами й двері.

На рис. 2 цифрами позначено: 1 – гідроциліндр; 2 – мотузка або тросик; 3 – блок; 4 – противага.

На рис. 3 зображено влаштування й розміри гідроциліндра, який можна виготовити з труби, нарізавши різьблення на її кінцях. З цією метою також можна використати старий автомобільний насос, переобладнавши його відповідно до зазначених у цій статті рекомендацій.

Поливає... вовна

Городництвом я займаюся вже дуже давно. І всі ці роки полив для мене був великою проблемою, бо буваю на дачі лише у вихідні дні. Але кілька років тому мені розповіли про одну диво-ідею, завдяки якій можна вирішити проблему, яка здавалася мені раніше надто складною.

Виявляється, для поливу можна використати... старі вовняні речі, що вже вийшли з ужитку. З того часу ось уже кілька років поспіль я використовую на своєму городі замість поливалки вовну.

Для цього вздовж кожного рядка овочевих культур я закопую тонку, але дуже довгу (на весь рядок) смужку вовняної тканини. Щоб отримати таку довгу смужку, я спочатку старі речі розрізую на стрічки, а потім зшиваю їх.

Затим, випустивши один кінець такої вовняної смужки із землі й опустивши його у ємкість із водою, створюю сполучені посудини: пляшка (або ємкість побільше) – ґрунт. Вода проходить по ганчірці, овочі її "п'ють" досхочу й почуваються просто чудово.

Безумовно, така система не може повністю замінит[и] звичайний полив, та це й не потрібно. Головне, що овоч[і] за відсутності господарів на ділянці не потерпають ві[д] нестачі вологи. Вони отримують достатньо такої вкра[й] потрібної їм води, бо ґрунт при застосуванні "вовняного" поливу ніколи повністю не пересихає.

Якщо вас зацікавила ця ідея, то повинен зробити за[стереження]: не застосовуйте для поливу тканини з льону або бавовни, бо вони швидко вбиратимуть у себе воду і незабаром згниють. На відміну від вовняної тканини, я[ка] гладка, тому вода по ній потрапляє прямо за призначенням, а сама тканина слугує досить довго.

М.С. Рітченк[о]
м. Луганс[ьк]

Пропоную...

...**кролі** великих елітних порід, багатоплідні (австрійської, словацької селекції).

Володимир Федорович Гордієнко,
м. Вінниця,
тел. (097) 308-20-95

...хризантеми, жоржини, лілійники – прайс надсилаю.

М. Колісниченко,
Сайт: http://koni.alltrades.ru/
с. В. Сорочинці, Миргородський р-н,
Полтавська обл., 37645

...інкубаційні яйця, добові курчата, молодняк порід курей: кохінхіни – чорний, голубий; брама – темна, світла, золотиста, куріпчаста; орпінгтон – чорний, жовтий, віандот срібний; юрловські – голосисті, італійські – срібні; цесарки; лебеді – чорні, чорношиї; декоративні качки – мандаринки, каролінки, огарі, казарки; павичі – індійські, білі, чорнокрилі; фазани.

Сергій Миколайович Гезун,
вул. Шевченка, 162-а, с. Родниківка,
Уманський р-н, Черкаська обл., 20300,
тел. (050) 38-38-288

...глина голуба кембрійська – лікувальна. Іван-чай та інші лікарські трави. Мурайя, фейхоа, насіння банана. Каліфорнійський черв'як. Міцелій грибів лісових та домашніх. Як боротися з надлишком ваги, алкоголем, нікотиновою та наркотичною залежністю. Як легко видалити пеньки із саду.

Б.О. Карпич,
а/с 32, м. Харків, 61052

...гідромлин-кормоприготувач, найкращий для сільськогосподарських тварин, креслення агрегату.

Тел. (095) 093-88-27; (096) 491-19-48

...лопатки ірисів. Конверт – каталог. DVD-диски з фото- та відео наших колекцій – 15 грн. (з пересилкою).

Г.С. Мамченко,
а/с 100, м. Прилуки, 17500

...великі бородаті іриси за однією ціною.

Сергій Тихонович Ткаченко,
вул. Щорса, 20, с. Кожанка, Фастівський р-н,
Київська обл., 08550,
тел. (04565) 4-37-11, (098) 538-49-01

...продам поросят породи мангал.

Миронівський р-н, Київська обл.,
тел. (066) 009-15-69; (096) 506-42-58

...саджанці троянд для всіх кліматичних регіонів України, блакитні, зелені, двоколірні смугасті, англійські. Для кольорового каталога надсилайте конверт, марки на 2,2 грн.

А.Я. Береза,
а/с 238, м. Красноармійськ, Донецька обл., 85307

...свинки паровані – мангали, поросята – підсвинки.

Володимир Миколайович,
м. Сквира, Київська обл., тел. (097) 835-55-11

...продам страусів ему, обмін.

тел. (096) 834-12-32

...високоякісну сортову картоплю, новинки та суперновинки 2009 року. Конверт – каталог.

С.А. Пилипков,
с. Ковтунове, Шосткинський р-н,
Сумська обл., 41122, тел. (05449) 33-4-39,
моб. (095) 932-27-47, (096) 884-66-81

...цитрусові, тропічні, лікарські, садові саджанці. Конверт – каталог.

А. Справцева,
просп. Миру, 3-а, кв. 2, м. Чернігів, 14000

...цибулини та дітки бахромчастих тюльпанів, білу великоквіткову надранню ромашку. Конверт – каталог.

Галина Степанівна Кулакова,
вул. Шевченка, 12, с. В. Краснянка,
Краснодонський р-н, Луганська обл., 94481

...гібіскуси, тамарикси, рябчик та інші багаторічники. Конверт – каталог.

Олена Георгіївна Башкова,
вул. 23 Серпня, 48/5, м. Татарбунари,
Одеська обл., 68100

...новітні сорти малини Оранжеве чудо, Брянське диво та інші. Суницю Альбіон та інші, чорну смородину, порічки, аґрус, ожину.

М.М. Макаренко,
с. Любомирка, Олександрівський р-н,
Кіровоградська обл., 27316

...саджанці великоплідної суниці звичайного і постійного плодоношення. Малину, ожину, смородину, аґрус. Насіння айстр та городніх культур.

Олег Юрійович Сабейко,
с. Хорошки, Козельщинський р-н,
Полтавська обл., 39112,
тел. (096) 771-24-75

...курчат: брама, кохінхін, орпінгтон, юрловські; кролів: бельгійський фландр.

О.Л. Літун,
а/с 48, м. Тульчин, Вінницька обл., 23600,
тел. (067) 898-87-01

...продам кроликів: фландр, обр, срібний.

Володимир,
м. Тульчин, тел. (067) 953-54-69

...кури: орпінгтон, брама, кохінхін; курчата, яйця.

м. Кіровоград, тел. (095) 009-19-64

...найкращі сорти великоплідної суниці: Ольвія, Кент, Розана, Королева Єлизавета, Єлизавета II, Морський пейзаж та інші. Малину, аґрус, ожину, смородину, порічки. Опт, роздріб.

Юлія Володимирівна Коміренко,
вул. Леніна, 399, с. Мошни, Черкаський р-н,
Черкаська обл., 19645, тел. (097) 575- 77-81

...поросят породи мангал та пікінес.

Тел. (050) 056-92-99, (096) 930-44-26

...недорого, елітний молодняк яєчної породи "Срібляста".

Олег,
тел. (099) 035-82-74

...іриси, багаторічники, хризантеми, кущі декоративні, лілійники.

Надія Володимирівна Мартиненко,
вул. Ватутіна, 21, м. Кагарлик, Київська обл., 09200

...квіти. Подробиці на www.Kvity.at.ua

...60 сортів гіацинтів, нарцисів, ірисів, лілійників. Конверт – каталог.

В.В. Литвин,
вул. Щорса, 7/9, кв. 53, м. Київ, 03150

...тюльпани 200 сортів (50 бахромчастих), іриси 100, лілійники 50, гіацинти, нарциси, дрібноцибулинні.

Анастасія Іванівна Базильчук,
а/с 100, м. Київ, 04074

...недорого гладіолуси, лілії, тюльпани, клематиси. Безкоштовно інструкції, консультації, каталог – у вашому конверті.

Галина Миколаївна Дейцева,
а/с 23, м. Кременчук-25, Полтавська обл., 39625,
тел. (05366) 6-89-51

...чистопородних поросят породи мангал та кармал.
Житомирська обл., тел. (06344) 9-63-81, (04145) 7-22-84

...високі бородаті іриси 165 сортів, півонії 30 сортів.

Микола Іванович Музичук,
с. Юльївка, Запорізький р-н, Запорізька обл., 70434,
тел. (067) 833-65-61

...дворічні саджанці аґрусу гуртом та вроздріб від 8 грн., близько 20 сортів.

Оксана,
тел. (050) 287-84-40

...оптом дворічні саджанці аґрусу (понад 20 сортів) від 7 грн.

Оксана,
тел. (050) 287-84-40

...оптом та вроздріб саджанці великоплідних ягідних культур понад 200 сортів: смородину чорну, червону, білу (Краса Львова, Пігмей, Гулівер та ін.); аґрус (Уральський безколючковий, Сливовий, Голіаф...); малину (Ізобільна, Недосяжна, Поляна, Гордість Росії, Феномен...), ожину безколючкову, суниці (Королева Єлизавета, Єлизавета II, Ольвія...); жимолость. Виноград. Фундук (10 сортів). Конверт – каталог.

А.Д. Драганов,
вул. К. Маркса, 34, смт Вільшанка,
Кіровоградська обл., 26600,
тел. (098) 245-08-70; E-mail:agrokg@yahoo.com

...продаю мангалів.

Люба,
с. Гармаки, Барський р-н, Вінницька обл.,
тел. (097) 235-35-84

...бажаєте варити варення цілий рік? Пишіть! Вишлю насіння дієтичного лікувального кавуна "новорічний". Плоди 5–10 кг. Плодоносить незалежно від погоди на всій території України. Зберігається свіжим 1–2 роки.

Н.С. Горбатюк,
с. Дерно, Ківерцівський р-н, Волинська обл., 45260

...заанненські козенята.
Тел. (0532) 63-53-35, (050) 346-22-60

...травоїдних поросят угорська пухова мангалиця різних окрасів.

Володим...
м. Тернопіль, тел. (067) 352-17...

...колекційні сортові сенполії і пеларгонії. Конверт – кольоровий каталог.

С.А. Рябова,
а/с 9, м. Пирятин, Полтавська обл., 37000

...лимон Павловський. Глина голуба, кембрійська – лікувальна. Іван-чай та інші лікарські трави. Мурайя, фейхоа, насіння банана. Каліфорнійський черв`як. Міцелій грибів лісових та домашніх. Як боротися з надлишком ваги, алкоголізмом, нікотиновою та наркотичною залежністю, Як легко видалити пеньки із саду.

Б.А. Карпич,
а/с 32, м. Харків, 61052

...цибулини тюльпанів, гіацинтів, нарцисів, крокусів з Голландії – на вигонку.
Тел. (03654) 2-31-15, (097) 667-88-33
E-mail:volodia_ostzog@mail.ru

...конструкції саморобних косарок (15 грн.)
п/с 4, м. Тараща, Київська обл., 09500

...10–15 бджолосімей з молодими міченими високопродуктивними матками під Києвом.
с. Ясногородка, тел. (067) 506-02-79

...сортові тюльпани. Дешево. Вигонка. Конверт – каталог.

Сергій Лукич Васильєв,
с. Лозанівка, Приморський р-н, Запорізька обл., 72151

...цибулини та дітки бахромчастих тюльпанів, білу надранню великоквіткову ромашку. Конверт – каталог.

Г.С. Кулакова,
вул. Шевченка, 12, с. В. Краснянка,
Краснодонський р-н, Луганська обл., 94481

...кротоловки. Єдиний спосіб позбутися кротів – спіймати. Успіх гарантую. Післяплатою – 18 грн. плюс пересилка 15 грн.

О.Ф. Миронов,
вул. Київська, 2, кв. 72, м. Чернігів, 14005,
тел. (063) 337-05-04

...карликові та високі бородаті іриси. Конверт – каталог.

Олена Йосипівна Свириденко,
вул. Урицького, 66, м. Хмельницький, 29025,
тел. (097) 275-33-19, (097) 466-24-06

...садивний матеріал троянд, винограду, ірисів, півоній, насіння. Конверт – каталог.

О.М. Григор`єв,
а/с 70, м. Київ, 03187,
тел. (067) 799-24-23, (067) 146-89-56,
E-mail: sad@zelenedyvo.com.ua
подробиці на: www.Zelenedyvo.com.ua

Придбати журнали "Дім, сад, город" за поточний та минулі роки, а також іншу літературу нашого видавництва можна на "Книжковому ринку" (станція метро "Петрівка", м. Київ). Ряд 100, місце 3.

Працюємо з 10 до 16 години щодня, крім понеділка.

За роки майже тридцятирічного культивування фігового дерева в умовах Прикарпаття набув неабиякого досвіду і залюбки ділюся ним з читачами журналу "Дім, сад, город"(див. "ДСГ" № 9, 2009 р., № 2, 2010 р.). От і зараз хочу розповісти про садіння інжиру.

Інжир – рослина невибаглива, майже не хворіє, але для кращого росту і плодоношення їй обов`язково потрібно приділити належну увагу. Вирощувати смоковницю можна у горщечках, а також у відкритому ґрунті.

Якщо ви придбали саджанець інжиру і він ще маленький, раджу посадити у горщик. Для цього потрібний низький широкий посуд (враховуючи розмір коріння), тому що коріння розташовується близько до поверхні ґрунту. На дно потрібно покласти дренаж із керамзиту, битої цегли чи гравію. Землесуміш має бути без торфу і складатися з дернової, листяної та перегнійної землі (4:1:2). Для розпушування до землесуміші можна додати пісок або подрібнену цеглу.

Через 2–3 тижні інжир можна починати підживлювати розчином мінеральних добрив та коров`яком

Фото 1. *Кущі інжиру, посаджені під кутом 45°* *(вказано стрілкою).*

Інжир – садіння і дренажний полив

(1:10). Через кожні два тижні – почергово послідовне формування та підрізування пагонів для посилення росту молодих. Бо саме на молодих пагонах зав`язуються плоди. Потрібно також часто поливати та обприскувати крону водою.

Інжир можна виставити на балкон або в садок, де він може залишатися до приморозків. Пересаджувати потрібно щороку, поступово збільшуючи посуд. Але через 5–6 років, навіть з дотриманням усіх рекомендацій, фігове дерево почне погано рости й плодоносити. Інжир "попроситься" у садок. Попередньо подбайте про заміну його молодим саджанцем. Я в цьому переконався на власному досвіді.

У садку для садіння інжиру потрібно вибирати сонячне й захищене від вітрів місце. Яму викопую шириною до 1 м

Фото 2. Облаштування дренажу навколо посадженого куща.

і глибиною 50–60 см, заправляю поживним ґрунтом (без торфу), додаючи попіл, пісок, перегній.

Коренева система інжиру, котрий ріс у горщечку, переплетена і збита в одну суцільну грудку. Тому перед садінням її необхідно розправити. Руками це зробити досить важко. Я беру рукою за стовбур і б`ю корінням по чомусь твердому. Коріння повільно розплутується і випрямляється Для кращого росту його необхідно вкоротити. Ні в якому разі не слід садити саджанець, не розправивши коріння.

Садять інжир на глибину 30–40 см, під кутом 45° (див. фото 1) для зручності укриття на зиму. Для кращого й економного поливу та підживлення, коли ущільниться ґрунт у посадковій ямі, я приступаю до встановлення системи дренажного поливу. На ширину лопати в радіусі до 50 см і на глибину 25 см викопую траншею. На дно засипаю гравій або биту цеглу шаром 15 см і злегка утрамбовую. Потім нарізую смужки руберойду і накриваю гравій. Вирізую у руберойді три або чотири дірки і вкладаю пляшки з-під пива чи води дном догори, попередньо зрізавши його. Можна використати і пластикові труби. Засипаю траншею землею, і дренаж готовий (див. фото 2). Залишилося тільки замульчувати ґрунт при основі куща.

Поливаючи чи підживлюючи кущі інжиру, не забувайте полити і при основі куща. Коріння, котре розташоване поблизу поверхні ґрунту, не зможе взяти достатньо вологи із дренажу.

Подальший догляд за фіговим деревом полягає у формуванні крони, поливах, підживлюванні, виполюванні бур`янів і мульчуванні ґрунту.

Таку систему дренажу, на мій погляд, можна застосовувати і для інших кущів та дерев.

Б.М. Гаморак,
вул.. Шевченка, 12/13,
м. Тлумач, Івано-Франківська обл., 78000

Порічки у приватних садах

Позитивна тенденція до збільшення попиту населення на ягоди порічок пов'язана з їхніми цінними споживчими властивостями. Разом з тим збільшується і кількість бажаючих вирощувати дану культуру. Сортовий склад порічок на сьогодні представлений великим різноманіттям як за строками достигання, так і за забарвленням ягід, напрямком використання тощо. Саме це і породжує багато запитань у початківців стосовно вибору сорту для культивування.

Завдяки підтримці Міністерства аграрної політики України у 2002 році на Прилуцькій дослідній станції УААН закладено товарну плантацію порічок площею 3 га. А з 2006 року розпочаті науково-дослідні роботи зі створення нових сортів смородини та порічок інтенсивного типу. В межах даних завдань на базі приватної колекції автора цієї статті нами створено колекцію порічок, яка налічує понад 40 сортів. Враховуючи накопичений досвід роботи з різними сортами порічок, вважаємо за можливе дати їхні порівняльні характеристики.

Підрід порічок (або смородини червоної) об'єднує 19 видів, з яких у культуру введені чотири:

- порічка звичайна (Ribes vulgare Lam.);
- порічка червона (R. rubrum L.);
- порічка скеляста (R. petraeum Wulf.);
- порічка багатоквіткова (R. multiflorum).

У межах виду порічки звичайної був виділений великоплідний різновид (vas. macrocarpum Jancz.), який слугував базовою ооновою для більшості нових сортів у Європі та Америці (Є.П.Кумінов, Т.В.Жидехіна, 2003). Ряд сортів сучасної селекції є їхніми міжвидовими гібридами.

Забарвлення ягід порічок – від темно-червоного, червоного, різних відтінків рожевого до кремового і білого. Так звані "білі порічки" – не що інше, як різновид червоних порічок.

Під час вибору порічок для вирощування необхідно визначити модель сорту чи групи сортів, перевагу яким ви б віддали, враховуючи: строки достигання ягід, їхнє забарвлення, напрямок використання; терміни вступу в товарне плодоношення кущів, їхній габітус, силу росту; стійкість до хвороб та шкідників тощо.

На наш погляд, найкраще вирощувати не один сорт, а обрати чотири – п'ять з різними термінами достигання ягід і (бажано) з різним генетичним походженням. Першочергову увагу необхідно звертати на вітчизняні сорти, головним чином районовані в Україні: Дарниця, Ярославна, Святкова, Чародійка, Троїцька, Самбурська, Святомихайлівська та ін. Поряд з сортами української селекції заслуговують на увагу і ряд закордонних. Зокрема, нові сорти російської селекції в умовах північної частини лівобережного Лісостепу України (де розташована Прилуцька дослідна станція УААН) демонструють позитивні результати: Валєнтіновка, Осіповская, Чудєсная, Мармеладніца, Баяна, Наталі, Уральская красавіца та ін.

Перше питання, яке має значення у виборі сортів для вирощування – складання так званого конвеєра, іншими словами, придбання сортів з різними термінами достигання ягід. Вивчені нами сорти за даною ознакою можна розподілити так: надранні – Святкова, Красноє Віксне, ранні – Джонкер Ван Тетс, Фертоді Пірос, середньоранні та середні (найбільша група сортів) – Кияночка, Святомихайлівська, Наталі, Віка, Гранатова, Газель, Розе Чаір, Бужанська, Каскад, Нива, Улюблена, Львів'янка, Дарниця, Голландська рожева, Китаївська, Чудєсная, Уральская красавіца, Самбурська, Троїцька, Імператорська, середньопізні – Альфа, Ярославна, Розетта, Рондом, Осіповская; пізні – Асора, Чародійка, Дар Орла, Ровада, Баяна; дуже пізні – Валєнтіновка, Мармеладніца.

Забарвлення ягід – досить мінлива ознака у порічок. Зокрема, сорти Красноє Віксне, Гранатова мають темно-червоні, майже чорні ягоди; темно-червоні ягоди й у сортів Святкова, Улюблена, Осіповская; сорти Чудєсная, Голландська рожева, Любава, Розе Чаір – рожеві; Імператорська, Баяна, Сніжана, Уральська біла – жовті та білі. Цікаво, що продукти переробки рожевоплідних сортів все ж таки мають світло-червоне забарвлення.

Напрямок використання ягід. За цією ознакою розрізняють такі групи: технічні, універсальні, десертні. Будь-який сорт можна використати як технічний, але є сорти, які створювалися винятково з цією метою: Валєнтіновка, Мармеладніца, Дар Орла, Альфа та ін. Десертним смаком відзначаються майже всі сорти з білим та рожевим забарвленням ягід, а також червоноплідні: Уральская красавіца, Святомихайлівська, Наталі, Ласуня. Переважна ж більшість

згаданих сортів універсального призначення (ягоди споживають свіжими, а також готують продукти переробки).

Великоплідність – важлива ознака сорту. За нашими багаторічними даними, середня маса плодів порічок переважної більшості сортів становить 0,5–0,8 г. Але окремі сорти мають ягоди, середня маса яких – більше 1 г: Троїцька, Святомихайлівська, Уральская красавіца, Виборова, Самбурська. Найбільші ягоди згаданих сортів після зважування на вагах Axis 500 у 2009 році мали масу 1,5–1,7 г. До того ж сорти Святомихайлівська, Троїцька, Уральская красавіца відзначаються достатньою вирівняністю.

Довгогроновість – одна із вимог при створенні нових сортів порічок. Дана ознака також досить мінлива у культури, але чітко простежується з появою нових сортів. Тож на сьогодні найбільш довгогроновими є Уральская красавіца, Осіповская, Валєнтіновка, Асора, Троїцька, Святомихайлівська та ін. (15–18 см), Альфа, Дар Орла, Орловская звєзда та ін. (більше 20 см).

Самоплідність – ознака, здатна забезпечити не лише реалізацію потенційної урожайності сорту, але й товарний вигляд продукції. Стабільною самоплідністю в наших дослідженнях відзначаються сорти Красноє Віксне, Уральская красавіца, Валєнтіновка, Асора, Троїцька, Святомихайлівська, Дарниця, Мармеладниця, Кияночка, Самбурська та ін.

Дарниця

Збір ягід порічок, зазвичай, проводять гронами (ручне збирання). Для механізованого збирання останнім часом створюються сорти зі щільною шкірочкою та сухим відривом ягід від плодоніжки. Еталоном вказаних ознак на сьогодні вважається сорт Рондом. За нашими спостереженнями, сорт Альфа в цьому плані має не гірші (можливо, навіть, кращі) показники. Поєднання надзвичайно сухого відриву щільних ягід від плодоніжки з дуже довгими (15–21 см) гронами значно полегшує їхнє збирання та очищення.

Характеризуючи ягоди, було б доцільно вказати на хімічний склад того чи іншого сорту. Але, у зв'язку з відсутністю лабораторії біохімічного аналізу на станції, ми не мали можливості провести дані дослідження. І хоча в літературних джерелах міститься така інформація щодо більшості сортів, ми свідомо її не подаємо, аби не зачіпати інтереси авторів.

Чудєсная

За даними багатьох науковців, вступ порічок у товарне плодоношення розпочинається з наявністю багаторічної деревини у кущах (з третього року після садіння). Незначні генеративні утворення трапляються на верхівках однорічних пагонів, але такий урожай практичного значення майже не має (0,05–0,1 кг). Наші дослідження доводять, що винятком є сорти Рондом, Чудєсная, Китаївська, Святкова, частково Дарниця, Красноє Віксне, які здатні закладати генеративні бруньки на частині однорічних пагонів і тим самим давати урожай до 0,8 кг вже на другий рік після садіння.

Форма та габітус куща, на наш погляд, має велике значення у товарних насадженнях, де використовуються механічні засоби догляду. Частина пагонів у сильнорослих та розлогих кущів Джонкер Ван Тетс, Альфа, Осіповская, Асора, Красноє Віксне, Баяна та інших сортів травмується від обробітку міжрядь, наприклад, культивації. Виходячи з цих міркувань, сорти Рондом, Валєнтіновка, Газель, Чародійка, Ярославна, Троїцька, Самбурська найкраще підійдуть для згаданих насаджень, оскільки утворюють прямоврослі компактні кущі середньої висоти. У приватних насадженнях, де вирощується невелика кількість кущів, а роботи виконують вручну, даними ознака-

Уральская Красавіца

Баяна

Дар Орла

Характеристика сортів порічок

Назва сорту	Строк достигання	Забарвлення ягід	Маса ягоди, г	Напрямок використання	Сила росту та форма куща	Стійкість до борошнистої роси
1	2	3	4	5	6	7
Асора	Пізній	Світло-червоне	0,75	Універсальний	Середньорослий, розлогий	Стійкий
Альфа	Сер.-пізній	Світло-червоне	0,8; велика 1,6	Технічний	Середньорослий, розлогий	Стійкий
Баяна	Пізній	Біле	0,6; велика 1,0	Універсальний	Середньорослий, розлогий	Стійкий
Бужанська	Сер.-ранній	Червоне	0,9	Універсальний	Середньорослий, слаборозлогий	Стійкий
Валєнтіновка	Дуже пізній	Червоне	0,8; велика 1,5	Технічний	Сильнорослий, прямий	Стійкий
Віка	Сер.-ранній	Пурпурово-червоне	0,52	Універсальний	Середньорослий, прямий	Стійкий
Газель	Сер.-ранній	Червоне	0,5	Універсальний	Середньорослий, прямий	Стійкий
Гранатова	Сер.-ранній	Темно-вишневе, майже чорне	0,5	Універсальний	Сильнорослий, розлогий	Стійкий
Голландська рожева	Сер.-ранній	Рожеве	0,5; велика 0,7	Десертний	Середньорослий, прямий	В окремі роки до 1 бала
Дар Орла	Пізній	Світло-червоне	0,8	Технічний	Дуже сильнорослий, слаборозлогий	Стійкий
Дарниця	Сер.-ранній	Інтенсивно червоне	0,86; велика 1,1	Універсальний	Сильнорослий, прямий	Стійкий
Джокер Ван Тетс	Ранній	Червоне	0,6; велика 0,8	Універсальний, десертний смак	Сильнорослий, напіврозлогий	Стійкий
Каскад	Сер.-ранній	Світло-червоне	0,9	Універсальний	Сильнорослий, слаборозлогий	Стійкий
Кияночка	Сер.-ранній	Темно-червоне	0,9	Універсальний	Середньорослий, слаборозлогий	Стійкий
Китаївська	Середній	Червоне	0,5; велика 0,8	Універсальний	Середньорослий, напіврозлогий	В окремі роки до 0,5 бала
Львів`янка	Сер.-ранній	Темно-червоне	0,8	Універсальний	Середньорослий, напіврозлогий	Стійкий
Мармеладніца	Дуже пізній	Оранжево-червоне	0,8	Технічний	Середньорослий, слаборозлогий	Стійкий
Наталі	Середній	Червоне	0,7	Десертний	Сильнорослий, розлогий	Стійкий
Нива	Середній	Червоне	–	Універсальний	Середньорослий, напіврозлогий	Стійкий
Осіповская	Сер.-пізній	Темно-червоне	0,75; велика 1,0	Універсальний	Сильнорослий, розлогий	Стійкий
Ровада	Пізній	Темно-червоне	0,6	Універсальний	Сильнорослий, розлогий	В окремі роки до 1 бала
Рондом	Сер.-пізній	Світло-червоне	0,45; велика 0,6	Універсальний	Середньорослий, прямий	
Розетта	Сер.-пізній	Світло-червоне	0,8	Універсальний	Середньорослий, прямий	Відносно стійкий
Святомихайлівська	Сер.-ранній	Червоне	1,0	Універсальний, десертний смак	Середньорослий, прямий	Стійкий
Чудесная	Середній	Рожеве	0,5; велика 0,7	Десертний	Середньорослий, напіврозлогий	Стійкий
Самбурська	Сер.-ранній	Червоне	1,0; велика 1,4	Універсальний	Сильнорослий, напіврозлогий	Стійкий
Святкова	Дуже ранній	Темно-вишневе	0,68; велика 1,0	Універсальний	Сильнорослий, розлогий	Стійкий
Троїцька	Середній	Червоне	0,9; велика 1,7	Універсальний	Середньорослий, прямий	Стійкий
Уральська біла	Ранній	Біле	-	Десертний	Середньорослий, слаборозлогий	Стійкий
Уральская красавіца	Сер.-ранній	Світло-червоне	1,1; велика 1,6	Універсальний, десертний смак	Середньорослий, розлогий	Стійкий
Улюблена	Середній	Темно-вишневе	0,7	Універсальний	Середньорослий, напіврозлогий	Стійкий
Чародійка	Пізній	Червоне	0,75; велика 1,1	Універсальний	Сильнорослий, прямий	Стійкий
Красноє Віксне	Дуже ранній	Темно-вишневе, майже чорне	0,7; велика 1,1	Універсальний, продукти переробки високої якості	Сильнорослий, напіврозлогий	В окремі роки до 1 бала

1	2	3	4	5	6	7
Фертоді Пірос	Ранній	Червоне	0,86; велика 1,6	Універсальний, десертний смак	Сильнорослий, напівроззлогий	В окремі роки до 0,5 бала
Імператорська	Сер.-ранній	Біле	0,44; велика 0,6	Десертний	Сильнорослий, напіврозлогий	Стійкий
Ярославна	Сер.пізній	Червоне	0,68; велика 1,1	Універсальний	Сильнорослий, прямий	Стійкий
Виборова	Ранній	Червоне	1,0; велика 1,5	Універсальний, десертний смак	Середньорослий, майже сланкий	Стійкий
Станца	Сер.-ранній	Червоне	1,1	Універсальний, десертний смак	Сильнорослий, прямий	Стійкий

ми можна знехтувати, звичайно, якщо не стоїть питання значної обмеженості відведеної під культуру ділянки.

Наразі особливо гостро стоїть питання екології. Інтегроване виробництво плодів та ягід з кожним роком знаходить дедалі більше прихильників. Однією із складових ланок виробництва такої продукції є імунологічний метод, іншими словами – використання сортів, які мають внутрішню (генетичну) здатність протистояти шкідникам і хворобам.

Одними з найбільш шкодочинних у насадженнях порічок є грибні хвороби: борошниста роса (сферотека), антракноз, септоріоз та інші; шкідники: попелиці (аґрусова, листкова галова, велика смородинова).

Стійких до попелиць сортів нами не виявлено. Найбільшого ураження впродовж ряду років зазнали сорти Красноє Віксне, Ровада, Рондом.

У зв'язку з коротшим періодом росту пагонів, порівняно зі смородиною та аґрусом, уражуваність порічок борошнистою росою загалом менша, а то й відсутня у переважної більшості сортів. В окремі найвологіші роки спостерігалося ураження верхівок пагонів борошнистою росою у сортів Красноє Віксне, Китаївська, Фертоді Пірос, Ровада, Голландська рожева.

Антракноз та септоріоз уражують головним чином листки, у зв'язку з чим зменшується приріст пагонів, закладання генеративних бруньок, а відтак, урожайність наступного року зменшується. Імунних до згаданих хвороб сортів не виявлено. До високостійких сортів (ураження 0,1–0,5 балів) можна віднести сорти: Уральськая красавіца, Китаївська, Троїцька, Святомихайлівська, Валєнтіновка, Любава, Дарниця, Чародійка, Ярославна та ін.

Г. С. Мамченко,
завідувач сектору селекції
Прилуцької дослідної станції УААН

Біль в суглобах більше не турбує!

- **Мазь ХОНДРАСИЛ стимулює регенерацію хрящової тканини суглоба й допомагає відновити його рухливість.**
- **Мазь ХОНДРАСИЛ зменшує біль у суглобах, проявляє протизапальну і анальгетичну дію, послаблює запалення в уражених суглобах, сприяє зменшенню потреби в нестероїдних протизапальних засобах.**

Лікарський засіб. Зберігати в місцях, недоступних для дітей. Перед застосуванням ознайомтесь з інструкцією або проконсультуйтесь з лікарем. Р.П. МОЗ України № UA /6033/01/01від 23.03.07 р. Виробник: ВАТ "Фармак", м. Київ, тел.: (044) 496-87-17. www.farmak.ua

Фармак

На правах реклами

Підлога в новій квартирі

Нарешті будівництво закінчилося, і у вас буде власна оселя. Однак нова квартира – це не лише радість від приємних клопотів, а й чимало проблем в очікуванні ремонту, який швидше за все доведеться розпочинати відразу ж після переїзду або ще до нього. А відтак – в'їхати в нову оселю вдасться ще не скоро.

Що ж до ремонту, то якщо ви не заощадили зі свого бюджету 5–10 тисяч доларів на такий випадок, тепер доведеться багато питань вирішувати самостійно, аби заощадити на кожному його етапі. Одне з нагальних питань, які потребуватимуть невідкладного вирішення, – вибір матеріалів і виробів для оздоблення інтер'єру вашої квартири. Спробуємо вам у цьому допомогти і розповімо про сучасні матеріали для підлоги.

Адже нині це може бути затишний ковролін або сяючий ламінат, досить демократичний лінолеум або по-справжньому розкішний паркет. А чому б і ні... Тож, питань чимало і вирішувати їх доведеться саме вам.

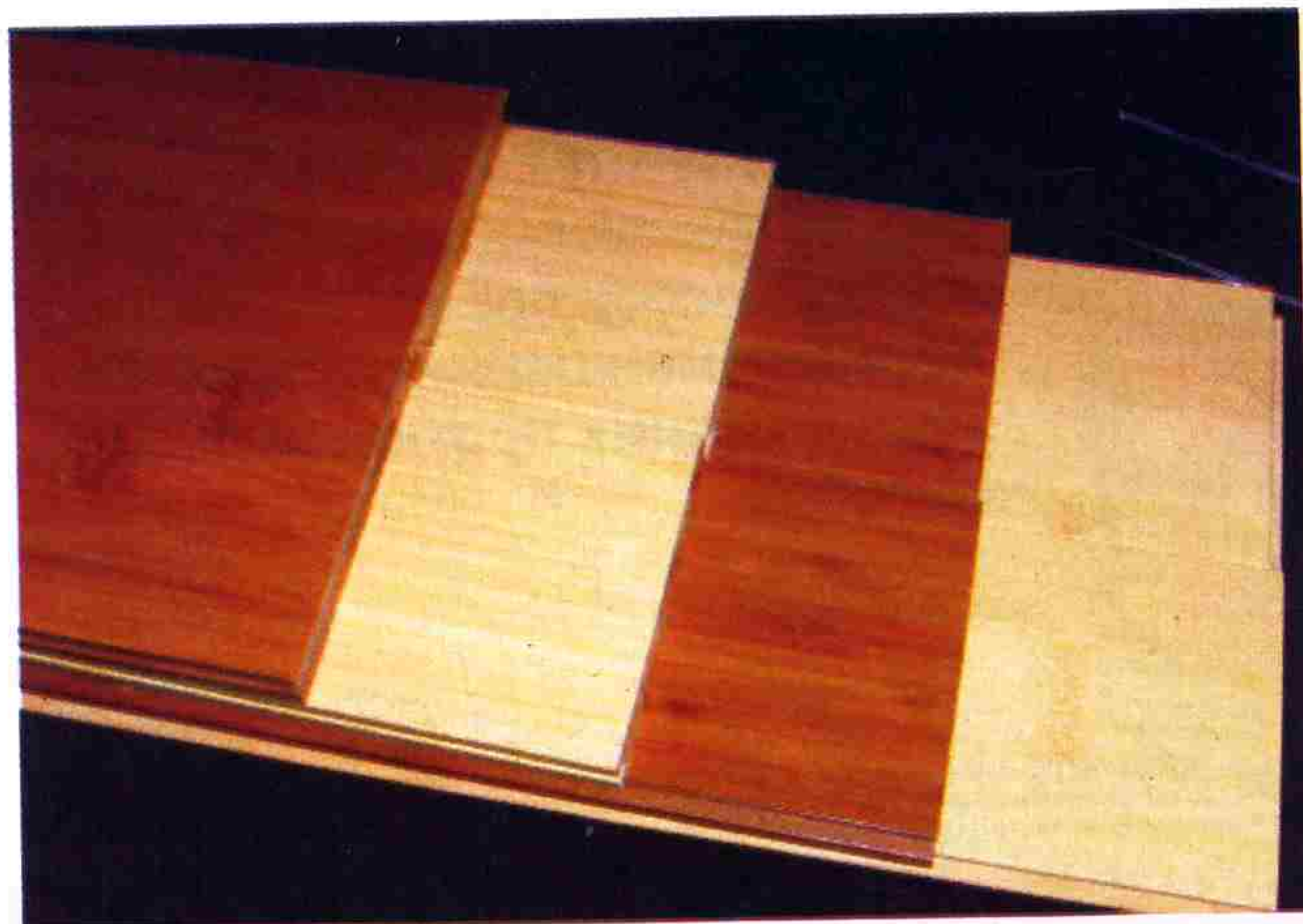

Отже, після встановлення вікон і сантехніки, вирішення питання щодо розміщення перегородок, оздоблення стелі дійшла черга до настилання підлоги.

Підлога – це верхній шар конструкції перекриття, який має бути строго горизонтальним, довговічним, зносостійким, щільним та екологічно чистим.

Яке покриття для підлоги вибрати? Адже від правильного вирішення цього питання багато в чому залежить комфортабельність вашого житла та здоров'я всіх його мешканців. Існує кілька основних типів покриття для підлоги. Це – дерево (дощаті й паркетні підлоги), ламінат, рулонні матеріали (лінолеум і ковролін), різноманітні види плитки, корок, теплі підлоги з підігрівом тощо. Розглянемо найпоширеніші з цих видів дещо докладніше.

Вибір покриття для підлоги залежить, перш за все, від призначення приміщення. Безумовно, у житлових приміщеннях нової квартири найкраще використовувати для підлоги дерев'яне покриття. Бо дерево – це матеріал, який має чудові теплотехнічні властивості, хорошу звукоізоляцію, гарний зовнішній вигляд. Природний вигляд деревини підкреслює стиль будь-якого сучасного інтер'єру. Саме тому під час виготовлення багатьох оздоблювальних матеріалів виробники намагаються імітувати зовнішній вигляд деревини.

Вибираючи дерев'яну підлогу, потрібно пам'ятати про зміну розмірів дошки, спричинену перепадами вологості повітря. Для дощатих і паркетних підлог існує важливе правило – між стіною й підлогою повинен залишатися шов завширшки не менше 10 мм, який закривають плінтусом.

Дерев'яні підлоги також не можна укладати впритул до штукатурки. При укладанні підлоги слід дотримуватися початкової вологості дерев'яних елементів. Для цього потрібно залишити приготовлені дошки на кілька днів у будинку, аби вони набули необхідного рівня вологості. Слід також враховувати, що вологість у приміщенні не повинна перевищувати 65%.

Нині, крім класичних дерев'яних підлог – дощатих, палубних і паркетних, застосовуються великорозмірні збірні ("плаваючі") та збірні мозаїчні підлоги.

Дощата підлога. Дощаті підлоги зазвичай виготовляють із товстих (від 24 до 30 мм) дерев'яних дощок, які вкладають паралельно і закріплюють на лаги або прямо на балки перекриття. Ширина дошки від 120 до 200 мм. Поверхню підлоги після циклювання можна обробити мастикою, лаком або воском.

Деревину для такої підлоги використовують найрізноманітнішу. Так, останнім часом поширені соснові підлоги, а також з ялини або смереки. Однак зносостійкішим вважається покриття з дуба, модрини або кедра. Застосовують нині й нетрадиційні покриття для підлоги, виготовлені з екзотичних порід дерев.

Паркетна підлога. Паркетну підлогу виготовляють із набірного або щитового паркету. Паркетні дошки часто продають завдовжки 1–3 м і завтовшки 19–22 мм. Їх бічні сторони з'єднуються гребенем і пазом. Дошки укладають на дерев'яні лаги. Паркетні дошки набірного паркету укладають на рівну дощату або силікатну основу. Дошки "чорної" підлоги укладають на лаги із зазором близько 10 мм.

Верхній шар підлоги складається з штучних паркетин завширшки від 50 до 80 мм, завдовжки від 300 до 600 мм і завтовшки 20 мм. Їх укладають паралельно стіні або під кутом 45° у так званий "ластівчин хвіст" і прикріплюють до основи за допомогою клею або мастики. Штучний паркет виготовляють із дуба, ясена, сосни, бука або інших порід. Підлогу з набірного паркету добре шліфують і двічі вкривають лаком.

Класичну паркетну підлогу збирають із щитів завтовшки 25–30 мм квадратної форми зі стороною від 350 до 700 мм. У якості "чорної" підлоги використовують дощаний настил із м'яких хвойних порід або клеєну фанеру.

Щити збирають із деталей у "паз-гребінь". Для створення малюнка використовують деревину різних порід, поєднуючи дуб, ясен, бук, в'яз, горіх, різні екзотичні породи тощо. Сучасний мозаїчний паркет складається з елементів цільної деревини з оптимальними розмірами 120x20x9 мм, які з'єднують упритул і вкладають на підкладку на клей або мастику.

Слід зазначити, що, комбінуючи елементи й розміри, можна скласти оригінальний малюнок, втілити авторський задум і створити по-справжньому художній паркет. Художня паркетна підлога складається з безлічі деталей, різних форм і розмірів, які вирізують із паркетних дощок. Кожну з таких підлог виготовляють за індивідуальним проектом, тож і не дивно, що останнім часом вони набувають дедалі більшої популярності.

Інколи такий паркет укладають у комбінації із звичайним штучним паркетом, оздоблюють його різноманітними бордюрами, розетками, рослинним орнаментом та іншими деталями.

Варто сказати, що паркетна продукція більшості сучасних ви-

робників надходить у продаж уже з обробленою лицьовою поверхнею. Зазвичай, це високоякісне лакове або масляне покриття наносять механічним способом у 6–10 шарів.

Однак, незважаючи на те, що дерев'яну підлогу фахівці вважають найкращою для житла, нині господарям дуже часто доводиться шукати їй альтернативу через високу вартість.

Ламінат. Цей тришаровий матеріал останнім часом набув великої популярності, насамперед тому, що ламінат дуже практичний і чудово імітує натуральний паркет та інші натуральні матеріали. На 80% ламінат складається з дерева – деревного волокна, деревних стружок і целюлози. Дерево знаходиться у всіх трьох шарах ламінату: декоративному папері, центральному і стабілізуючому шарах. Верхній і нижній шари ламінату просочені синтетичною смолою. Вони приєднані до центрального шару під великим тиском і високою температурою.

Слід зазначити, що нині виникає чимало суперечок щодо шкідливості ламінату для навколишнього середовища. Як і будь-яка інша продукція з дерева, ламінат виділяє в атмосферу формальдегід. Однак, за твердженням фахівців, кількість речовин, що виділяється, дуже мінімальна і не перевищує санітарних норм. А відтак ламінат підходить для використання у різних житлових приміщеннях без обмежень, навіть у таких, як дитяча та ігрова кімнати.

Завдяки своїй ущільненій поверхні ламінат дуже гігієнічний і зносостійкий. Залежно від навантаження на підлогу та призначення приміщення цей матеріал поділяють на спеціальні класи. Відповідно до європейських стандартів існує три класи для житлових приміщень: 21 клас – помірне навантаження (наприклад, для спальні), 22 клас – нормальне навантаження (для вітальні та ін.), 23 клас – інтенсивне навантаження (передпокій). Ці категорії позначають у вигляді піктограми. Тож під час купівлі ламінату обов'язково зверніть на це увагу.

При укладанні ламінату найважливіше – характер стяжки, на яку його укладають. Вона має бути іде-

ально рівна й суха. Для стяжки необхідна пароізоляція. Поліетиленова плівка, спеціально розроблена й завтовшки не менше 0,2 мм, ідеально підходить для цієї мети. Крім того, потрібен звукоізоляційний шар (поліуретанова піна або гофрований картон).

Ламінат можна укладати і на вже покладену стару підлогу. Сучасний ламінат має замкову систему з'єднання й дуже простий в укладанні. А щоб підлога з ламінату не здулася, під час укладання потрібно залишати зазори не менше 10 мм між дошкою й будь-якими нерухомими будівельними конструкціями.

Догляд за підлогою з ламінату досить простий: пил прибирають пилососом з насадкою для твердих підлог. Ламінат боїться великої кількості води, тому протирати підлогу слід лише злегка вологою ганчіркою. До води можна додавати тільки спеціальний засіб для догляду за ламінатом. Щодо воску або поліролю, то їх узагалі не варто використовувати: вони не підходять для поверхні ламінату, просоченої смолою, і можуть залишити плями й розводи.

Лінолеум і ковролін – зручні рулонні матеріали для покриття підлоги. Підлоги з лінолеуму гігієнічні й практичні в експлуатації, їх можна використовувати у житлових і підсобних приміщеннях.

Лінолеум для підлог випускають різних типів, основна відмінність яких полягає у сировині, яку використовують для виготовлення цього матеріалу. Зокрема, є лінолеум на основі натуральної сировини (лляної олії) і синтетичної (полівінілхлориду та ін.) Покриття на натуральній основі відрізняється міцністю й довговічністю, але коштує воно значно дорожче, ніж ПХВ-покриття. Синтетичне покриття фахівці не рекомендують застосовувати для житлових приміщень, але воно чудово підійде для кухні та передпокою, бо стійке до вологи і будь-яких миючих засобів.

Укладають лінолеум на рівну й міцну основу. Рекомендується укладати лінолеумну підлогу на теплозвукоізолюючу основу, однак можна настилати й безпосередньо на бетонну основу. Лінолеум наклеюють на вирівняну основу за допомогою спеціальних полімерних мастик і клеїв.

Лінолеум буває одно- й багатобарвним, гладким і фактурним. Малюнки і кольори у цього матеріалу найрізноманітніші: вони імітують природні матеріали (дерево, камінь), килимові орнаменти тощо.

Ковролін – рулонне покриття для підлоги з ворсовим верхнім шаром. За способом виробництва розрізняють тканий, тафтинговий, голкопробивний та флокований. Ковролін виробляють на гумовій основі й на штучному джуті, він має м'яку килимову поверхню й стелять його на підлогу так само, як лінолеум.

Домашній ковролін поділяють на коротковорсовий – з довжиною ворсу до 5 мм, середньоворсовий – від 5 до 15 мм і високоворсовий – від 15 до 40 мм.

У сучасних житлових приміщеннях використання ковроліну набуває дедалі більшого поширення завдяки його високим якостям: красивий зовнішній вигляд, м'якість, теплота, затишність, шумопоглинання, простота укладання. Прибирання такої підлоги можливе за сухим і вологим способом. Використання ковроліну можливе в будь-якому приміщенні квартири, але найкраще його застосовувати там, де він найменше забруднюватиметься, тобто в житлових кімнатах. Для інших приміщень можна порекомендувати плитки з ковроліну, які легше замінювати, не знімаючи всього покриття, а ремонтуючи лише ті місця, де вони зіпсувалися.

Коркова підлога. Цей вид підлоги займає нині особливе місце, бо корок – натуральний, природний, екологічно чистий матеріал, що не накопичує статичної електрики. Він не поглинає вологу й запахи, тому може бути використаний у будь-якому приміщенні квартири, навіть у санвузлі й на кухні. А ще коркова підлога добре зберігає тепло й поглинає шум.

Існує два основних типи коркових підлог – покриття, що клеються, й "плаваючі" підлоги. Для перших застосовують порівняно тонкі плитки завтовшки 3,2, 4 і 6 мм, розміром 300 х 300 мм. Покриття завтовшки 3,2 мм роблять багатошаровим. Верхній шар декорують шпоною з натурального корка, а зверху його захищають зносостійким лаком.

Товщі покриття роблять без декоративного шару, а лише із захисним шаром лаку. Цей тип підлоги потребує підкладки з листів водостійкої ДСП або товстої фанери, до яких клеять корок.

"Плаваючі" підлоги виготовляють із пластин розміром 185 х 900 мм і завтовшки 9 мм. Підлоги цього типу збирають за типом "шип-паз" і до основи не кріплять. Збирання такої підлоги аналогічне збиранню підлоги з ламінату й не потребує особливих зусиль.

Сподіваємося, що інформація, надана в цій статті, до поможе вам зробити правильний вибір покриття підлоги для нової квартири й створити в ній по-справжньому сучасний інтер'єр, досягти максимального комфорту і затишку для всієї вашої родини.

І.О. Король
архітектор

Вирощування курчат-бройлерів у присадибному господарстві

Виростити курчат-бройлерів не так-то й просто, тим більше, використовуючи вигульне утримання. Адже, чим швидше росте птиця, тим вибагливіша вона до якості кормів, умов утримання. Крім того, бройлери менш стійкі до хвороб і стресів, ніж курчата яєчних та навіть м'ясних порід курей.

У присадибних господарствах можна вирощувати курчат-бройлерів кількома способами. Найпростіший з них – вирощування під квочкою: вона обігріє, укриє в негоду, підведе вчасно до годівниці, захистить від кривдників і таке інше.

Для вирощування, зазвичай, обирають курчат м'ясних кросів "Бройлер-6", "Гібро", "Зміна", яких можна придбати на інкубаторно-птахівничій станції або у спеціалізованій бройлерній птахофабриці. Якщо дотримуватися усіх правил режиму утримання, годування, бройлери досягають за 56 днів маси від 2,5 до 3 кг.

За відсутності квочки у присадибних господарствах бройлерів вирощують на глибокій підстилці, сітчастих підлогах, у клітках або комбінованим способом.

Вирощування на підстилці. Цей спосіб зручніший і поширеніший. Він не потребує витрат на виготовлення кліток, усіх курчат обігрівають загальними обігрівачами й освітленням над годівницями. Приміщення прибирають тільки один раз – після реалізації усіх курчат на м'ясо.

Проте і клітковий спосіб має свої переваги: економиться площа, приріст живої маси відбувається швидше, а корму витрачається менше.

За вирощування на підлозі щільність посадки курчат – 14–16 на 1 м^2 площі підлоги на весь період вирощування. Така система дає змогу дуже економно використовувати приміщення й отримати наприкінці вирощування курчат масою 1,5–1,7 кг. За належного годування цей показник не має меж.

Перед посадкою курчат у пташнику глибоко настилають підстилку, яка може бути із солом'яної січки, стружок, тирси, рисового та соняшникового лушпиння, торфу. Спочатку підстилку настилають завтовшки 5 см, а потім періодично її доповнюють новою з розрахунку 2 кг на одного бройлера.

Перш ніж насипати підстилку на підлогу, необхідно рівномірно розкидати вапно-пушонку (0,5 кг на 1 м^2). Вона необхідна для дезінфекції та запобігання накопиченню інфекції.

Основні технологічні вимоги під час вирощування бройлерів такі:

Тепло. За вирощування курчат температура в день доставки до приміщення має бути не нижче 24–26°С, а під джерелом обігрівання (брудером) – 33°С. Кожного тижня температуру під брудером знижують на 3–4°С. Бройлери менш рухливі, ніж курчата яєчних порід, тому гірше орієнтуються у пошуках годівниць та напувалок. Якщо приміщення доволі велике і в ньому є обігрівачі, то в перші 1–2 тижні треба подбати, щоб курчата не розбігалися і не витрачали енергію на пошуки теплого місця. Для цього використовують невисокі загородки-ширми навколо обігрівачів, зменшуючи тим самим площу переміщення.

Вирощуючи курчат у клітках, для обігрівання використовують електрогрілки, лампи інфрачервоного випромінювання, а для освітлення можна застосовувати переривистий спосіб: чергувати темний і світлий період через кожні дві години. Обмежена площа клітки й темрява сприяють значному накопиченню маси курчат за менших витрат корму. До другого тижня температуру знижують до 28–26°, третього – до 24–22°. До четвертого тижня її можна встановити на рівні 20°.

Позитивні результати мають за обігрівання курчат інфрачервоними лампами. Промисловість випускає і комбіновані опромінювачі "ІКУФ", у яких, окрім випромінювача інфрачервоних променів, є джерело ультрафіолетового світла. Таке комбіноване опромінювання сприяє кращому розвитку курчат. Використання інфрачервоних ламп значно полегшує вирощування курчат, оскільки опромінювачі можна розмістити в пташнику над підстилкою, в міру зростання курчат їх можна піднімати. Інфрачервоний колір благотворно впливає на курчат – запобігає можливості роздзьобування. Одна лампа потужністю 250 Вт призначена для обігрівання 100 курчат.

Освітлення. Важливим чинником, який сприятливо впливає на розвиток курчат, є світло. Освітлення має бути цілодобове. Це зумовлено тим, що курчата через їхнє інтенсивне зростання постійно споживають корм, отож годівниці й напувалки повинні бути належно освітлені.

Годування. Взагалі, бройлери – це напрочуд ніжний і вередливий птах. Купуючи курчат у весняний період, їм відразу ж необхідно згодовувати кисломолочні продукти, тому що птахи дуже швидко набирають м'ясну масу, а кисломолочні продукти позитивно впливають на травну систему пташенят, до того ж містять дуже багато білкової маси, що, у свою чергу, дає змогу організму живитися білком без будь-яких проблем, але цього достатньо для пташенят приблизно двотижневого віку.

Курчат слід годувати різнобічно і до раціону додавати достатню кількість мінеральних речовин (вапно) та подрібненого зеленого корму.

За годування бройлерів існує правило: "Кожному віку – свій комбікорм!"

Для відгодовування бройлерам краще давати спеціалізовані сухі комбікорми, які містять усі необхідні вітамінні й мінеральні добавки. Якщо такої можливості немає,

можна приготувати кормосуміш самостійно, відтак слід враховувати, що в перші 4–5 тижнів кормосуміш має містити підвищену кількість протеїну – близько 22–25 відсотків від загальної маси корму.

Курчат-бройлерів годують повнораціонними комбікормами, до того ж доступ до корму та води має бути постійним упродовж доби. Залежно від вікового періоду застосовують три типи комбікормів у такій послідовності: передстартовий (1–4 дні), стартовий (5–30 днів) і фінішний (31–56 днів).

Передстартовий комбікорм повинен містити високу концентрацію поживних речовин, легко розчинних у воді й легко гідролізованих у шлунково-кишковому тракті. До складу раціонів мають входити продукти молочного походження, потім зерно з високим вмістом редукованих цукрів (кукурудза, пшениця, овес, ячмінь), соєвий шрот і рибне борошно належної якості. Передстартовий корм дають відразу ж після розміщення курчат у приміщенні.

Рецепт передстартового комбікорму (у відсотках): кукурудза – 50, пшениця – 16, ячмінь – 8, соєвий шрот – 14, сухі молочні відвійки – 12.

Стартові комбікорми містять ті ж кормові складові, що й передстартові, але в дещо іншому співвідношенні та обов'язково збагачені біологічно активними речовинами. У зв'язку з цим до стартового комбікорму вводять дріжджі кормові, рибне борошно, трав'яне борошно, мінеральні речовини, кормовий жир.

Рецепт стартового комбікорму (у відсотках): кукурудза – 48, пшениця – 13, соєвий шрот – 19, сухі молочні відвійки – 3, дріжджі кормові – 5, рибне борошно – 7, трав'яне – 3, крейда – 1, жир кормовий – 1.

Фінішний комбікорм повинен забезпечувати високу інтенсивність зростання курчат. До цього часу органи травлення курчат стають функціонально розвинуті й здатні перетравлювати всі поживні речовини корму за зростаючого ступеня його споживання.

Рецепт фінішного комбікорму (у відсотках): кукурудза – 45, пшениця – 13, ячмінь – 8, макуха – 17, дріжджі кормові – 5, борошно рибне – 4, м'ясо кісткове – 3, трав'яне – 1, крейда – 1, жир кормовий – 3.

Водний режим. Вода повинна бути в напувалці завжди! І, звичайно ж, удосталь. До речі, вода для бройлерів важлива не менше, ніж корм! Можна пропустити годування, але не напування.

Профілактика захворювань. Одним із важливих чинників під час вирощування молодняка є дотримання норм щільності його посадки, що забезпечує рівномірний ріст особин та їхній розвиток. Це також необхідний чинник запобігання захворюванням. Недостатнє годування та напування, переущільнена посадка молодняка призводять до зниження продуктивності як у курчат, так і дорослих птахів.

Протягом перших двох тижнів потрібно дві напувалки по 4 л на кожні 100 курчат. У решту періоду вирощування на кожне курча необхідно мати 15 мм напувалки. Кожному курчаті потрібно забезпечити ділянку годівниці завдовжки 5 см. За використання лоткових годівниць їх слід ставити з розрахунку три годівниці на 100 курчат (це мінімум).

За скупченого утримання курчат виникає контакт одне з одним, а це може призвести до роздзьобування. Для курчат у курнику має бути достатньо місця. У гарну погоду їх можна випускати на вигул.

Підготувала ***Галина Коваленко***

Отруєння курей кухонною сіллю

Кухонна сіль належить до життєво необхідних сполук. Відсутність її в організмі проявляється порушенням обміну речовин. Як нестача, так і надлишок солі у кормах призводять до порушення кислотно-лужної рівноваги та водно-сольового обміну, що негативно впливає на роботу шлунково-кишкового тракту, нервової та серцево-судинної систем.

Кури надзвичайно чутливі до надлишку хлориду натрію у раціоні, вміст його в нормі більш ніж 0,3% для молодняка або 0,5% для дорослої птиці може спричинити отруєння. І тут слід зазначити, що водоплавна птиця може не реагувати на подвійну дозу кухонної солі. Отруйні властивості підтримує повна або часткова нестача питної води.

За гострого отруєння клінічні ознаки проявляються у вигляді надмірної спраги, пришвидшеного дихання, виділення із дзьоба слизоподібної речовини, блювання.

Підгостре отруєння характеризується надмірною спрагою, відсутністю апетиту, зниженням несучості, розм`якшенням шкаралупи яєць. На другій стадії спостерігається посиніння гребеня, сонливість, паралічі кінцівок, температура тіла знижується. Птиця гине в стадії повної нерухомості.

Хронічне отруєння характеризується профузним проносом. Під час розтину трупів виявляють бліді скелетні м`язи, гребінь синьо-фіолетовий. Печінка збільшена, темно-червона, м`якої консистенції. Жовчний міхур збільшений у 2–5 разів. На серці крововиливи.

Характерною ознакою є крововиливи на слизовій оболонці залозистого шлунка та її почервоніння. Через 20 годин після вживання солоного корму в птиці утворюються підшкірні набряки в ділянці горла та грудей.

Діагностувати хворобу слід за клінічними ознаками хворої птиці, результатами лабораторного хіміко-токсикологічного, лабораторного дослідження та оцінкою чинників, які могли містити в собі підвищену концентрацію кухонної солі.

З профілактичною метою стежать, аби до корму птиці не потрапляли солоні залишки їжі, скажімо, оселедці, тюлька та вироби з м`яса.

Потрібно не допускати, аби до раціонів потрапляли комбікорми для великої рогатої худоби, які виготовляються з більшим вмістом солі, ніж це передбачено для птиці.

Відомі випадки, коли в зимову пору року господарі посипали сіллю сніг та лід для швидшого танення. З настанням тепла в заглиблення набиралася вода з великою концентрацією кухонної солі, яку кури пили й отруювалися.

У таких випадках слід усунути причини, що зумовлюють отруєння, забезпечити птицю якісною питною водою та порадитися з лікарем ветеринарної медицини, як дієво лікувати її.

Л.К. Волинець,
доктор ветеринарних наук

Убережіть курей від туберкульозу

Успішне ведення птахівництва у присадибному господарстві залежить від недопущення заразних хвороб. Особливу небезпеку становить туберкульоз курей – хронічне інфекційне захворювання, яке характеризується утворенням туберкульозних вогнищ у різних органах і тканинах.

Сприяє виникненню хвороби інкубація курей із яєць, одержаних від птиці, хворої на цю недугу, а також контакт здорових курей з хворими та поїдання корму, забрудненого збудником туберкульозу.

Інколи джерелом зараження можуть бути хворі на туберкульоз свині, у яких збудником хвороби є туберкульозна паличка пташиного типу. Поширенню хвороби сприяє безконтрольний продаж на ринках курей із неблагополучних на туберкульоз господарств.

Захворювання перебігає з ураженням кишківника, печінки, кісткового мозку і супроводжується виділенням бактерій з випорожненнями, які забруднюють ґрунт, вигульні дворики, годівниці, сідала. Бактерії надзвичайно стійкі в навколишньому середовищі і тривалий період є джерелом зараження здорового молодняка та дорослої птиці.

На початку захворювання характерні ознаки не проявляються. Згодом кури, що захворіли, стають малорухливі, відкладають менше яєць. Незважаючи на добрий апетит, вони худнуть, грудні м`язи тоншають, сережки та гребінь блідніішають. Згодом з`являється профузний пронос, який призводить до загибелі птиці. Характерною ознакою хвороби є припухлість і болючість суглобів, уражуються кістки.

За розтину трупа бачимо збільшену печінку, селезінку, які покриті великою кількістю вузликів різної форми та величини, наповнених сирнистою масою, оточених щільною капсулою. На слизовій оболонці товстих кишок виявляються дрібні жовтуваті вузлики, заглиблені у підслизову оболонку. Зміни в інших органах відсутні.

За виявлення описаних клінічних ознак та патологоанатомічних змін для встановлення остаточного діагнозу слід запросити спеціаліста ветеринарної медицини, який застосує внутрішньошкірну туберкулінову пробу.

Після встановлення діагнозу на туберкульоз птахів забивають на м`ясо із наступним вибракуванням окремих органів або тушок, які мали виражені патологічні зміни, та подальшою високотемпературною обробкою.

Приміщення, у якому утримувалися кури, годівниці, сідала очищають від посліду й старанно дезінфікують.

Для профілактики туберкульозу курей господиням рекомендуємо не тримати їх у господарстві більше двох років. Дуже часто вони несуть гарні яйця або чудово оберігають курчат і заслуговують право на довголіття, але в них з віком частіше проявляється ця небезпечна хвороба, яка згодом передається на все стадо.

Л.К. Волинець

D-гіповітаміноз індиків (рахіт)

Нестача в організмі вітаміну D та мінеральних речовин або порушення їхнього засвоєння організмом можуть спостерігатися в індиків усіх вікових груп. У молодняка це захворювання відоме, як рахіт, а в дорослої птиці – остеомаляція.

Нестача вітамінів групи D, яких існує до восьми різновидностей, призводить до порушення білкового обміну в організмі, що супроводжується підвищеним виділенням амінокислот та порушеним засвоєнням азоту кормів.

Індичата гостро реагують навіть на незначну нестачу вітамінів у кормах. У них зменшується апетит, призупиняється ріст і розвиток. Пір`я скуйовджується, проявляється кульгавість, тремтіння кінцівок, деформується кіль. Смертність може наставати у 100% випадків унаслідок виснаження та розвитку ускладнень.

Розвиток перехворілих індичат затримується, у дорослих індичок зменшується несучість, погіршується якість яєць.

Під час розтину птахів спостерігається запалення слизової оболонки вола, тонкого відділу кишківника. Жовчний міхур збільшений і переповнений жовчю. Кіль та ребра викривлені, хрящі розрощені, потовщені. У загиблих ембріонів видно підшкірні набряки, деформацію суглобів та кінцівок, іноді коротконогість, викривлення шиї.

Для встановлення діагнозу на захворювання слід враховувати клінічні ознаки, патолого-анатомічні зміни, а також оцінити умови утримання птахів та повноцінність їхньої годівлі. З метою остаточного з`ясування діагнозу слід запросити фахівця ветеринарної медицини, який, можливо, запропонує зробити лабораторні дослідження сироватки крові на визначення у ній загального кальцію та неорганічного фосфору.

Профілактують гіповітаміноз D в індиків забезпеченням поголів`я повноцінними кормами з вмістом солей кальцію та фосфору із застосуванням ультрафіолетового опромінення за допомогою ртутно-кварцових ламп у осінньо-зимовий період, а в сонячні дні птахів вигулюють у двориках. Однак, вважають, що ці мікроелементи навіть за таких умов краще засвоюються з м`ясо-кісткового борошна, гіпсу, черепашника.

Важливо забезпечувати індиків травою бобових (люцерни, конюшини). На зиму їх висушують і готують трав`яне борошно, яке додають до раціону.

З лікувальною метою рекомендується внутрішньом`язово вводити концентрат вітаміну D та тривітаміну. Ін`єкцію повторюють через 10–12 днів. Слід зауважити, що в олійних розчинах вітаміни за тривалого (2–2,5 роки) зберігання руйнуються, отож бажаного ефекту від них можна не одержати.

Необхідно зазначити, що надмірне надходження вітаміну D до організму призводить до втрати апетиту, загальної слабкості та впливає на продуктивність птахів.

Виконання цих порад дасть змогу зберегти здоров`я, запобігати супутнім хворобам та одержати якісну продукцію від індиків.

Л.К. Волинець,
доктор ветеринарних наук

Конкурс "Віртуози української кухні"

Про український борщ

До редакції надійшов лист від Тетяни Любич із села Нова-Олександрівка Згурівського району Київської області. Наводимо лист, а також рецепти пані Тетяни.

Хочу взяти участь у розповідях про український борщ. Мій рецепт сягає своїм корінням у певну глибину років. Я так вважаю тому, що в рецепті не використовуються оцет та лимонна кислота. Рецепт взятий у гарних господинь славного села Іванівка Уманського району Черкаської області. Я – колишня жителька цього села.

У цьому чудовому, ошатному, великому селі у кожній оселі господиня має не менше двох макітер: у одній макітрі розтирають часник, а в іншій мак (для куті, коржів та пиріжків). Споконвіку так ведеться, що у всіх є заздалегідь заготовлений буряковий квас, щоб підкислити при потребі борщ. Буряки з квасу зазвичай нарізують (в селі кажуть – кришать) соломкою для приготування борщу. Буряковий квас готують так: на трилітрову банку кладуть приблизно 2–3 цукрових буряки, один столовий буряк, решта – звичайні кормові буряки. Попередньо їх гарно чистять, миють, ріжуть на чотири частини і складають у банку. Заливають не кип'яченою водою, а сирою, трохи теплішою за кімнатну температуру. Для бродіння найкраще підходить кухонне приміщення, але без потрапляння на банку прямого сонячного проміння.

Наголошую: поставите близько до батареї чи плити – квас буде тягучим і ви будете змушені його вилити; а якщо поставите на бродіння у прохолодне місце – бродіння також не відбудеться, розчин набуде неприємного бурого кольору. Тому треба знайти на кухні помірно тепле місце. Буряковий квас вдасться на славу, матиме яскравий червоно-буряковий колір. Буде прозорий, смачний та солодкуватий. Готовий для приготування борщу квас після закінчення бродіння (через 7–9 днів) виносять на зберігання у прохолодне приміщення. У такому режимі квас прекрасно зберігається тривалий час (3–4 місяці).

Якщо у господині є в льоху попередньо підготовлений квас, макітра, дерев'яний макогін, то борщ вийде надзвичайно смачним. Іванівські господині уміють зварити смачний борщ і з м'ясом, і без м'яса. Якщо готують із м'ясом, то, зрозуміло, спочатку варять м'ясний бульйон. Для цього годяться і свинина, і півник, і гусочка, й качечка. Щоб прискорити приготування борщу, квасолю (перебрану й помиту) заливають окропом в окремій посудині на 2–3 години, а можна і на ніч: наперед замочена квасоля дещо прискорить приготування борщу.

Буряки з бурякового квасу нарізують соломкою, варять у бульйоні хвилин 15, потім додають картоплю, моркву, попередньо підготовлену квасолю, а під кінець і солодкий перець.

А тепер головний процес: затирання борщу. У макітру кладуть приблизно 20–30 насінин кропу й старанно розтирають дерев'яним макогоном. Розтерте насіння надає борщу приємного аромату. Потім у макітрі розтирають 8–10 горошин чорного перцю та зажарку (дрібно нарізану цибулю і дрібно нарізане сало).

Під кінець приготування додають домашній(!) томат, якщо є потреба – підкислюють буряковим квасом, додають дрібно посічену зелень кропу, петрушки, зеленої цибулі та лавровий листок. Коли все закипить – борщ готовий. За таким рецептом ми готуємо борщ усе життя (мені 55 років). Він подобається і нашій сім'ї, і нашим друзям з Київщини: всі, хто їв, хвалили. Якщо ви уважно читали рецепт борщу, то мали б були звернути увагу, що всі продукти в ньому домашні, нічого немає з магазину, крім перцю та лаврового листка.

Пампушки до борщу

Пампушки до борщу я готую так: приблизно 25 г дріжджів підходять у тепленькій воді з цукром та борошном. У ці дріжджі вливаю 3 склянки домашнього кефіру, 1–2 яйця, сіль, борошно сиплю без вимірювання, щоб отримати помірно м'яке тісто. Ставлю у тепле місце на 3 год. Печу пампушки на олії. Тісто накладаю чайною ложечкою, перед цим змочую її у воді, щоб краще відставало. Часник розтираю у макітрі разом з сіллю, додаю звичайну воду (небагато), олії не треба, бо пампушки пеклися в олії. Пампушки поливаю підготовленим часниковим розчином. Обід готовий.

Зелене масло

Треба мати: пачку вершкового масла (200 г), пучечок молодої петрушки (50–70 г), сік половинки лимона.

Зелень петрушки перебрати, видалити стебла, промити в холодній воді, обсушити і дрібно посікти ножем. Підготовлену зелень покласти в тарілку і розім'яти у ній. Додати вершкове масло, лимонний сік і розмішати так, щоб зелень рівномірно розподілилася в маслі. Хто любить гостре, можна додати червоний перець, соус "Південний" або "Чілі".

Вимішати, надати маслу таку форму, щоб зручно було нарізувати на бутерброди.

Таке масло можна подавати до відбивних і смаженої риби. Зберігати зелене масло потрібно в холодильнику.

Овочеві голубці

Треба мати: 1 білоголову капустину, 2–3 морквини, 3 цибулини, 3 помідори, склянку рису, 2 склянки томатного соку, пучечок зеленого кропу. Перець та сіль кладемо за смаком.

Капусту треба залити окропом і розібрати на листочки, потовщення зрізати ножем. Цибулю, моркву нарізати кубиками і обсмажити на олії з рисом. Влити одну склянку томатного соку і прогріти до набухання рису. Додати дрібно нарізані помідори та зелень, посолити, поперчити. Фарш викласти на капустяні листочки й загорнути. Сформовані голубці викласти в каструлю, залити рештою томатного соку, розведеного водою, накрити кришкою і тушкувати до готовності на менше години. Подавати із сметаною.

Бутерброди з сирими шампіньйонами

Треба мати: один батон, 600–700 г шампіньйонів, масло, спецію "Каррі".

Під час приготування цих бутербродів треба дотримуватися головної умови: гриби мають бути дуже свіжими і досить великими. Гриби ретельно миємо. Коли стече вода, нарізуємо скибочками у формі літери "Т" (боковинки використовуємо для інших грибних страв).

Хліб намащуємо маслом. На кожну скибочку викладаємо 2–3 шматочки грибів і зверху присипаємо спецією "Каррі". Такі бутерброди – чудова закуска, але зберігати їх тривалий час не можна.

Рожеві кнелі з риби

Треба мати: 1 кг філе будь-якої риби, 3–4 морквини, 2–3 цибулини, сухарі з білого хліба, сіль, перець за смаком.

Рибу, обчищену моркву, цибулю, пропустити через м'ясорубку. Розмочені у молоці сухарі також пропустити через м'ясорубку. За смаком додати сіль, перець. Якщо готуєте для дітей, перець можна не додавати, а натомість додати 0,5 чайної ложечки цукру. Все ретельно вимішати, сформувати кульки розміром з куряче яйце. У широкій каструлі закип'ятити воду, підсолити і опустити в окріп кнелі. Коли вони спливуть, треба, щоб покипіли 5 хв. Обережно ложкою з дірками вийняти кнелі на блюдо і полити розтопленим маслом. На гарнір подати пюре.

Молоді огірки, тушковані у сметані

Треба мати: 5–6 огірків, борошно, сметану, бульйон.

Свіжі обчищені огірки нарізати шматочками завтовшки 1 см, посолити, запанірувати у борошні і обсмажити на топленому маслі або рафінованій олії. Обсмажені огірки скласти в каструлю, залити м'ясним бульйоном, додати ложку густої сметани, хто любить – то ще й ложку томатного соусу, і тушкувати до тих пір, поки огірки не стануть м'якими.

Перед подаванням блюдо з тушкованими огірками обкласти гарячими грінками з білого хліба і притрусити дрібно посіченим зеленим кропом.

Салат гострий

Треба мати: 200 г копченої або вареної й охолодженої курячої грудинки, 3 помідори, 1 солодкий перець, 2 круто зварених яйця, 0,5 склянки вареного розсипчастого охолодженого рису, 3 столових ложки зеленого горошку, пучечок зеленої цибулі, пучечок кропу та петрушки, листковий салат.

Для заправки: майонез, чорний перець, цукор, сіль.

М'ясо, перець і листочки салату нарізати соломкою, помідори – скибочками. Яйця і цибулю дрібно шинкуємо. Все перемішуємо і заливаємо заправкою (до майонезу додати перець, цукор, сіль за смаком).

Зверху салат посипати дрібно посіченою зеленню кропу та петрушки.

"Бринза" домашнього приготування

Треба мати: 3 л молока, 1 столову ложку солі, 50 г оцту.

Свіже молоко довести до кипіння, додати сіль і оцет. Відкинути на марлю. Коли стече, туго скрутити і дати охолонути.

Рецепт № 2.

Треба мати: 5 яєць, 1 л сметани, 2 л молока, 1 столову ложку солі.

Яйця збити з сіллю, влити сметану і розмішати. Молоко закип'ятити і влити в нього підготовлену масу із сметани та яєць. Проварити, поки не відділиться сироватка. Відкинути масу на марлю, дати стекти рідині і разом з марлею покласти під прес.

Цукерки домашнього приготування "Грильяж"

Треба мати: 250 г ядер грецьких горіхів, склянку меду, 100 г цукру.

Горіхи подрібнити, зварити мед з цукром, додати горіхи і варити, безперервно помішуючи, 2–3 хвилини. Викласти масу на чисту мокру дошку, розкачати мокрою качалкою і нарізати квадратиками. Доти охолонути і перекласти у вазочку.

Смачного всім!

09-12 листопада 2010 р.

Україна, Київ
Міжнародний виставковий центр
Броварський пр-т, 15
Ⓜ "Лівобережна"

агро форум 2010

VII Міжнародна агропромислова виставка

технології та обладнання, сільськогосподарська техніка

кормовиробництво та ветеринарія

XIII Агропромислова виставка "Фермер України"

Форум проводиться за підтримки:
Міністерства аграрної політики України
Міністерства промислової політики України

Організатори:
Асоціація фермерів та приватних землевласників України
ТОВ "Міжнародний виставковий центр"
ТОВ "Експо-Центр "Господар"

ТОВ "Міжнародний виставковий центр"
02660, Київ, Броварський пр-т, 15
☎ (044) 201-1168, 201-1166
e-mail: elenar@iec-expo.com.ua
www.tech-expo.com.ua

ТОВ "Експо-центр "Господар"
01010, Київ, вул. Суворова, 9
☎ (044) 501-7823, 254-5273
e-mail: farmexpo@ukr.net
www.agroexpo.net

Генеральний медіа-партнер: Спеціальний медіа-партнер: Технічний партнер:

Інформаційна підтримка:

Санаторно-курортний комплекс "Моршинкурорт"

вул. 50-річчя УПА, 11,
м. Моршин, Львівська обл., 82482
Відділ маркетингу та реалізації путівок: 8(03260) 6-05-00
e-mail: skk_morshyn@ukrpost.ua

Курорт "Моршин" – один з найвідоміших гастроентерологічних курортів України та зарубіжжя. Основним курортним лікувальним фактором є сульфатно-магнієві мінеральні води. Тут ефективно лікують захворювання органів травлення, особливо печінки та жовчовивідних шляхів, кишківника, різноманітні алергійні стани, порушений обмін речовин.

Показання до лікування:

• хронічні гепатити, холецистити, холангіти, панкреатити без схильності до загострення;

• дискінезії жовчовивідних шляхів і кишківника; • хронічні гастрити з пониженою, підвищеною і нормальною кислотністю; • хронічні гастродуоденіти в стадії ремісії;

• виразкова хвороба шлунка і дванадцятипалої кишки в стадії ремісії; • хронічні коліти, ентероколіти; • хвороби оперованого шлунка; • стан після холецистектомії і перенесеного вірусного гепатиту; • хвороби обміну речовин (цукровий діабет, сечокислі діатези, ожиріння та інші); • **супутні захворювання:** остеохондрози, гінекологічні захворювання, захворювання сечостатевої системи (в т.ч. сексуальні розлади у чоловіків), опорно-рухового апарату, неврози, а також реабілітація потерпілих від аварії на ЧАЕС (дорослі і діти з батьками).

В арсеналі лікування: ***вживання мінеральних вод джерел*** №1, №6 та №4; ***мінеральні ванни, душі:*** гідролазерний, циркулярний, висхідний, душ Шарко; ***кишкові зрошення***, гінекологічні зрошення та спринцювання мінеральною водою; ***грязелікування:*** електрофорез з грязю, грязеві ректальні та вагінальні тампони; озокеритолікування; масаж (звичайний, гінекологічний, простати); ***підводний душ-масаж***, релакс-масаж; ***фітотерапія; психотерапія; інгаляції:*** масляні, з відваром лікарських трав, лужний і мінерально-евкаліптовий аерозолі; лікування імпотенції методом від'ємного локального тиску; ***стоматологічне лікування;*** лікувальна фізкультура і механотерапія; широкий комплекс фізіотерапевтичного лікування; ***лабораторні методи дослідження:*** клінічні, біохімічні, бактеріологічні, імунологічні, цитологічні; ***функціональні методи дослідження:*** УЗД, ЕКГ, ГФС, РВГ та інші; консультації лікарів вузьких спеціальностей.

Харчування: триразове дієтичне, відповідно до захворювань органів травлення, нирок, обміну речовин.

Проживання: в одно- і двомісних номерах з усіма зручностями, одно-, дво- і трикімнатних "люксах" (підвищеної комфортності).

Санаторно-курортний комплекс "МОРШИНКУРОРТ", до складу якого входять санаторії: **"Світанок", "Дністер", "Перлина Прикарпаття", "Лаванда", "Черемош"**, радо зустріне вас на курорті "Моршин". Наші висококласні спеціалісти докладуть усіх зусиль для відновлення вашого здоров'я.

Усі перелічені санаторії розміщені в центральній частині курорту "Моршин", серед прадавнього екологічно чистого лісопарку, на відстані 200–300 м від бювету мінеральних вод та бальнеолікарні.

Місцезнаходження курорту "Моршин": 85 км від Львова, 14 км від ст. Стрий Львівської залізниці.

Їхати: до ст. Львів або Стрий. Далі з центрального вокзалу: маршрутним таксі до м. Моршин.

На правах реклами

У номері:

„ДІМ, САД, ГОРОД“
виробничо-практичний журнал
№5, травень, 2010 р.

Головний редактор
М.І. Халимоненко

Головний художник
Т.П. Колодницька

Заступники головного редактора
Б.К. Донгаш, І.Ф. Куштенко

Зав.відділами
А.М.Капітульська, О.В.Кисленко

Літературний редактор
А.М.Капітульська

Дизайн, верстка **Н.Х.Дець**

Комерційний директор **Г.А.Донець,**

Реклама **Н.В.Васильєва,**
тел.: (044) 222-93-17,
тел.: (044) 223-38-17,
E-mail:vgt@i.com.ua

Оголошення **О.К.Шевченко**
223-22-58
E-mail:reclama@dimsadgorod.com

Розповсюдження, маркетинг
Т.І.Лазебник
тел.: 223-22-58, 221-68-08
E-mail: lazebnik@dimsadgorod.com
www.dimsadgorod.com

Видання зареєстровано, серія КВ, №3536 від 3.10.98

Підписано до друку 21.04.2010 р.

Загальний тираж 141 035 прим.

Ціна договірна.

Адреса редакції та видавця:
вул. Академіка Заболотного, 19, Київ, 03680, МСП–680.
Тел.: (044) 223-69-11, (044) 223-69-12,
факс/автомат: 223-22-59
E-mail: dsg@dimsadgorod.com

*При передруку та використанні тексту й ілюстрацій посилання на **„Дім, сад, город“** обов'язкове.*

Думки авторів і редакції не завжди збігаються.

Редакція не несе відповідальності за зміст рекламних оголошень.

Листування з читачами лише на сторінках журналу.

Комп'ютерний набір, верстку зроблено у редакції журналу «Дім, сад, город».

Надруковано у друкарні Видавничий Дім "Високий замок". м. Львів, вул. Вол. Великого, 2. Тел.: (032) 237-47-02

Передплатні індекси комплектів журналів у складі:

«Дім, сад, город» + «Виноград. Вино» — 22430.

«Дім, сад, город» + «Квіти України» — 22431.

«Дім, сад, город» + «Яблунька» — 22432.

«Дім, сад, город» + «Будьмо здорові» — 22433.

«Дім, сад, город» + «Пасіка» — 22434.

«Дім, сад, город» + «Бібліотека «Дім, сад, город» — 21869.

«Дім, сад, город» + «Календар садівника і городника» — 90245.

«Дім, сад, город» + «Чумацький шлях» — 98881.

Конфідор® МАКСІ

для захисту картоплі, овочів та саду від шкідників

НАЙСТРАШНІШИЙ ВОРОГ ЖУКІВ!

- Надзвичайно тривалий і надійний захист від колорадського жука та інших шкідників саду і городу
- Забезпечує ефект стимуляції росту і розвитку рослини.
- Неперевершений для внесення з крапельним зрошуванням

Довідки цілодобово: 0 800 500 188
(по Україні дзвінки безкоштовні)
www.zelenysvit.com

Bayer Garden
Ми допоможемо.

Байєр Гарден